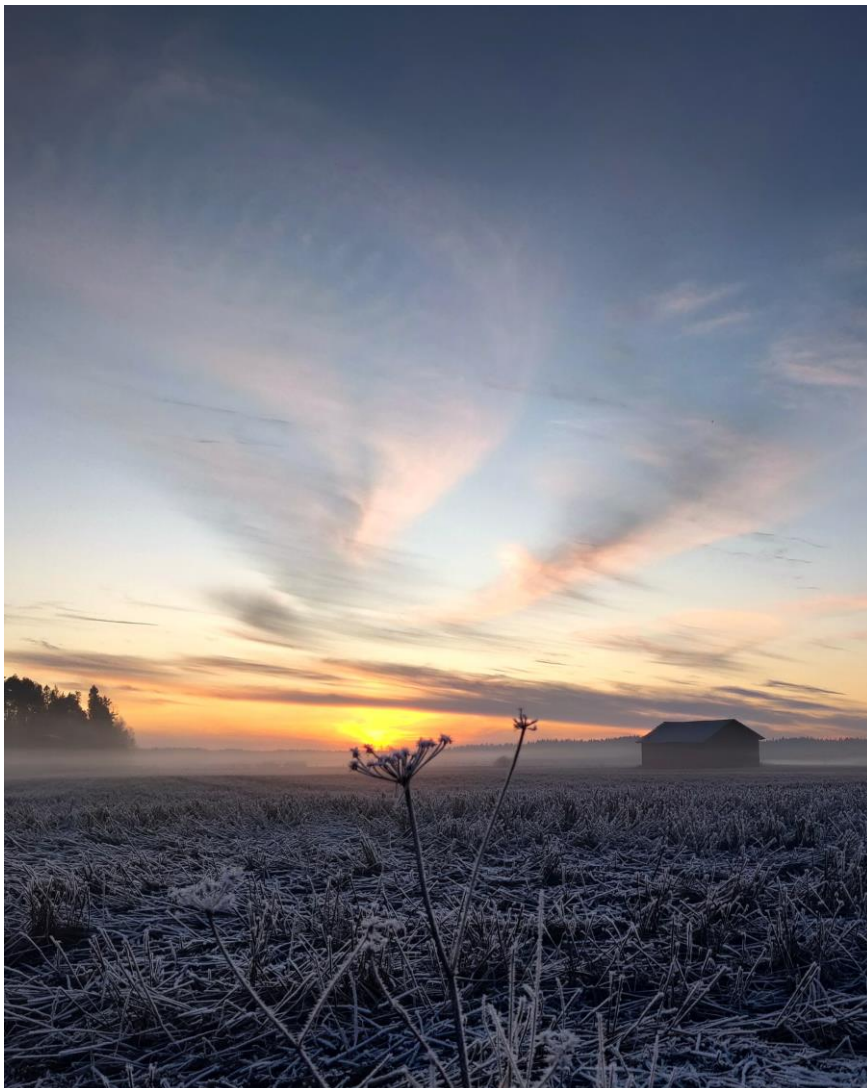

TALOUSARVIO 2024 JA TALOUSSUUNNITELMA 2025-2026

Kunnanhallitus 4.12.2023
Kunnanvaltuusto xx.12.2023

Sisällysluettelo

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	4
RUSKON HYVINVOINTI-, OSALLISUUS- JA ELINVOIMAOHJELMAT	6
HYVINVOINTIOHJELMA.....	6
OSALLISUUSOHJELMA	7
ELINVOIMAOHJELMA.....	8
YLEISOSA.....	10
YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE JA KUNTATALOUDEN NÄKYMÄT	10
TE-PALVELU-UUDISTUS	13
TILIVELVOLLISET JA ORGANISAATORAKENNE	14
RUSKON TALOUDELLINEN KEHITYS.....	17
TOIMINNAN RAHOITUS	19
ASUKASMÄÄRÄN KEHITTYMINEN	20
TYÖLLISYYDEN KEHITTYMINEN	21
TALOUSARVIOESITYS.....	22
TALOUSARVIORAKENNE JA SITOVUUSTASOT.....	22
SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA	24
TULOPERUSTEET	25
MENOPERUSTEET	29
ALIJÄÄMÄN KATTAMISVELVOITE	31
TOIMINTAKATTEIDEN KEHITYS TOIMIELIMITTÄIN	32
KONSERNITAVOITTEET	33
KÄYTTÖTALOUSOSA	36
TULOSLASKELMA (Ulkoiset).....	36
HALLINTO- JA OSALLISUUSPALVELUT.....	37
VAALIT.....	37
TARKASTUSTOIMI.....	37
YLEISHALLINTO	38
JOUKKOLIIKENNE	41
ELINKEINOTOIMI.....	42
ELINVOIMAPALVELUT	43
KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ	43
TEKNISET PALVELUT	45
TOIMITILA- JA VUOKRAUSPALVELUT.....	47
VESIHUOLTOLAITOS	49

RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖASIAT.....	51
HYVINVOINTIPALVELUT.....	53
VARHAISKASVATUSPALVELUT.....	53
PERUSOPETUS.....	61
HYVINVOINNIN JOHTAMISEN JA EDISTÄMISEN PALVELUT	67
KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT.....	69
LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT.....	70
KÄYTTÖTALouden ULKOISET TULOT/MENOT TOIMIALUEITTAIN.....	74
TULOS LASKELMA	77
RAHOITUS LASKELMA.....	78
INVESTOINNIT	78
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	80
RUSKON VESIHUOLTOLAITOS.....	83
TULOS LASKELMA	83
RAHOITUS LASKELMA.....	83

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman 2025-2026 valmistelu on sujunut niin yleisten taloudellisten haasteiden kuin myös paikallisten haasteiden vallitessa.

Bruttokansantuote ei ole lisääntymässä kuluvan vuoden aikana, vaan pysyy viime vuoden tasolla. Erityisesti asuntorakentaminen vähenee selvästi sekä kuluvana että ensi vuonna. Myöskin korkojen ja hintojen vaikutus talouteen on negatiivinen ja tuotanto on vähenemässä.

Vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyi 21 uudelle hyvinvointialueelle 1.1.2023. Kulumassa on siis hyvinvointialueiden ensimmäinen toimintavuosi. Kuluvan vuoden aikana on kuulunut hyvinvointialueilta eri puolilta maata tarvetta tasapainottaa talouttaan. Myöskään Varsinais-Suomen hyvinvointialue (Varha) ei ole säästynyt kyseisen tasapainotusohjelman 2024-2026 laatimiselta. Keskustelussa on loppumetreillä ollut 230-270 miljoonan euron suuruiset tasapainotustoimet. Hyvinvointialueen toiminta Ruskolla on seurannut pitkälti niiden toimintamuotojen pohjalta, joita jo aikaisemmin toteutettiin Raision ja Ruskon yhteistoiminta-alueen puitteissa.

Toinen merkittävä hallinnollinen uudistus on lähenemässä. Eduskunta hyväksyi keväällä 2023 lakipaketin julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä. Vastuu työvoimapalveluista siirretään valtiolta pääosin kuntien vastuulle 1.1.2025. Uudistuksessa kuntien vastuuta työttömyysturvan rahoituksesta laajennetaan. Työttömyysturvan rahoitusvastuu on tarkoitus kompensoida kunnille erillisellä valtionosuuden lisäyksellä. Ruskon valtuusto hyväksyi työllisyysaluevalmisteluun liittyvän sopimuskokonaisuuden kokouksessaan 23.10.2023. Ruskon kunta pitää perusteltuna lähteä neuvottelemaan palvelujen tuottamisesta Raision aluepalvelupisteen kautta. Uudistuksen yksityiskohtaiset taloudelliset vaikutukset eivät kaikilta osin ole vielä selvät. Siksi Turun työllisyysalueen rahoitus- ja kustannusten jakomallia tarkastellaan kahden vuoden siirtymäajan jälkeen.

Kuntatalousohjelmassa vuosille 2024-2027 esitetään, että hallitus asettaa ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassaan tavoitteeksi, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tämä edellyttäisi kuntatalouden tilanteen kohenemista, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon asema suhteessa BKT:een on -0,4 % vuonna 2027. Kuntataloutta vahvistaa vuodesta 2024 alkaen ennen kaikkea maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin. Tätä vaikutusta pienentää kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistettava yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava säästö. Hallitusohjelman mukaisesti käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan. Lisäksi työttömyysturvaan, lapsilisiin ja asumisen tukiin tehtävillä muutoksilla on välillisiä vaikutuksia kuntien rahoitusosuuteen työttömyysturvasta ja perustoimeentulotuesta. Myös kuntien verotulojen arvioidaan vähenevän muutosten seurauksena.

Paikallisia haasteita Ruskolla luovat kiinteistöihin kohdistuvat tarpeet, joista merkittävimmät ovat Karhukallion päiväkotia ja kirjasto-kunnantalo. Kunnanhallitus on säännöllisesti keskustellut kokouksissaan kiinteistösuunnitelmasta. Karhukallion päiväkotia varten varataan 2,5 miljoonaa euroa vuodelle 2024 ja 1,7 miljoonaa euroa vuodelle 2025. Kilpailutus suoritetaan vuoden 2023 aikana ja toteutus tapahtuu vuoden 2024 aikana. Kirjasto-kunnantaloon tehdään varaus 4 miljoonan euron suuruisena jakautuen vuosille 2024-2025 siten, että vuoden 2024 määräraha on 1 miljoona euroa ja vuoden 2025 määrärahavaraus on 3 miljoonaa euroa. Kohteen hankesuunnittelu on meneillään ja hankkeen aikataulutusta tapahtuu päätöksenteon yhteydessä. Merttelän koulu kiinteistön osoitetaan 150.000 euron määräraha vuodelle 2024, kiinteistö on tarkoitus osoittaa kolmannen sektorin ja teknisen toimen käyttöön sekä tarvittaessa

väistölaksi. Muiden investointikohteiden osalta merkittävimmät ovat Ketunluolan ja Päällistönmäen kunnallistekniikat.

Kunnan tonttutuotannossa on viimeisten kahden vuoden aikana ollut tietynlainen suvantovaihe. Ketunluolan kaavan laajentaminen on valmisteilla ja sen myötä tullaan saamaan uusia tontteja. Ensi vuonna saadaan Ketunluolan olemassa olevan kaavan tontit myyntiin (runsaat 20 kpl) parantaen kunnan tämän hetkistä tonttitarjontaa. Tonttien myyntiodotuksiin suhtaudutaan talousarviossa varovaisesti meneillään olevan rakennustuotannon laskusuhdanteen johdosta. Talousarvio on laadittu viiden myytävän tontin ja viiden tonttilunastuksen pohjalta. Ketunluolan kaavan laajennuksen lisäksi toteutetaan Päällistönmäen asemakaavan laajennus ja Keskustan asemakaavan muutos. Eteläosan osayleiskaavan uskotaan valmistuvan vuoden 2024 alkupuolella, jonka jälkeen Ruskon kunnanosan yleiskaavan valmistelu käynnistyy.

Vuoden 2024 talousarvio osoittaa 151.000 euron alijäämää. Kiristyvistä taloudesta osoittaa sekin, että kuluvan vuoden talousarvio näytti laadittaessa 957.000 euron ylijäämää mutta syyskuun lopun tilanteen osavuositarkastuksessa kuluvan vuoden ylijäämän arvioitiin enää olevan 127.000 euroa. Verotuotot ovat vähenemässä tämän vuotiseen määrään nähden 2,6 % lopullisten sote-siirtymien myötä. Ruskon valtionosuudet ovat lisääntymässä puolestaan 9,7 %. Talousarvion laadinnan loppuvaiheissa Valtiovarainministeriö ilmoitti valtionosuuksien leikkauksista, joiden merkitys Ruskolla on näillä näkymin noin 500.000 euroa. Kyseinen leikkaus täytäntöönpannaan alustavan tiedon mukaan vuoden 2025 alusta lukien jaksottaen vähennys kolmelle vuodelle. Oman vaikutuksen talouteen tulee aiheuttamaan rakentamisesta aiheutuvat vuosittaiset poistot sekä poistuvien kiinteistöjen alaskirjaukset.

Edellä esitettyyn talouden kiristymiseen liittyen tulee pohdittavaksi erinäiset talouden tasapainottamiskeinot. Koska henkilöstökulut ovat merkittävä menoerä kunnan taloudessa, on perusteltua tarkastella myös organisaatiota. Tarkastelu on aloitettu opetus- ja varhaiskasvatustoimialalta. Tämän jälkeen tullaan tarkastelemaan muita toimialoja vuoden 2024 kuluessa. Lisäksi kunnanhallitus päätti ottaa käyttöön täyttölupamenettelyn henkilöstön rekrytoinnissa ja suunnittelussa vuoden 2024 alusta lukien. Myös talousarvion laadinnassa on suhtauduttu kriittisesti henkilölisäyksiin.

Osoitan kiitoksen kaikille luottamushenkilöille ja kunnan talousarvion laadintaan osallistuneelle henkilöstölle talousarvion kokoon saamisesta kiristyvässä taloustilanteessa. Samalla toivotan hyvän yhteistyön sisältämää pyrkimystä yhteisen Ruskon kehittämiseksi edelleen ja menestyksellistä vuotta 2024 koko Ruskon kuntayhteisölle.

Ruskolla 22.11.2023 Kunnanjohtaja Kari Lehtinen

RUSKON HYVINVOINTI-, OSALLISUUS- JA ELINVOIMAOHJELMAT

Ruskon kunnanvaltuusto on hyväksynyt 29.1.2018 Ruskon strategian. Kunnanhallitus päätti 15.2.2021 aloittaa strategiaan ja siihen liittyvien ohjelmien arvioinnin antaen talustyöryhmän tehtäväksi asiaan liittyvän valmistelun. Talustyöryhmä käsitteli 24.5.2021 pitämässään kokouksessa kuntastrategian ja siihen pohjautuvien ohjelmien päivittämistä. Se linjasi, että kuntastrategia säilytetään ennallaan ja sen perusteella laaditut osallisuus-, elinvoima- ja hyvinvointiohjelmat vuosille 2023 -2025 päivitetään.

Ohjelmien painopistealueet on otettu kunnan strategiasta ja niille on määritelty tärkeimmät tavoitteet ja toimenpiteet. Jokaiselle toimenpiteelle on asetettu mittari ja vastuutaho. Tarkennetut toimenpiteet määritellään lautakunnittain vuosittain laadittavan talousarvion yhteydessä. Toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta raportoidaan puolivuositin talousarvioseurannan yhteydessä.

Toimenpiteiden toteumaa on raportoitu osavuosikatsauksen 30.6.2023 yhteydessä ja käsitelty valtuustossa 23.10.2023 § 55.

HYVINVOINTIOHJELMA

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKA-TAULU	VASTUUTAHO
LASTEN TERVEELLINEN, TURVALLINEN JA RAUHALLINEN YMPÄRISTÖ				
Lapsuudessa helposti saatava tuki on investointi yksilön hyvinvointiin ja kunnan elinvoimaan	Lapsiperheiden hyvää arkea rakennetaan kuntalaisten tarpeiden mukaan suunnitelmallisesti	Lapsiperheiden hyvän arjen seurantatieto hyvinvointisuunnitelmassa	Vuosittain	Toimialat
	Laadukas varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen laadun arviointi	Vuosittain	Varhaiskasvatus
NUORTEN HENKINEN HYVINVOINTI				
Turvallinen ja virikkeellinen lähiympäristö sekä -yhteisö edistävät hyvinvointia	Yhteisöllisyyden lisääminen Yksinäisyyden vähentäminen Lähiluonto- ja liikuntaympäristön hyödyntäminen	Hyvinvointisuunnitelmasta seurantatieto Nuoris- ja liikuntapalveluiden toteumatieto	Vuosittain	Toimialat Nuoris- ja liikunta-palvelut
	Harrastustakuu	Toteumatieto	Jatkuvaa	Hyvinvointi- ja perusopetus-palvelut
	Turvallisuuden kehittäminen	Hyvinvointisuunnitelman seurantatieto Liikenneturvallisuussuunnitelma	Vuosittain	Toimialat Tekniset palvelut
	Laadukas perusopetus	Perusopetuksen laadun arviointi	Vuosittain	Perusopetus
TYÖIKÄISTEN PALVELUKOKEMUS				
Osallistuva, vastuullinen ja aktiivinen kuntalainen huolehtii itsestään ja muista	Osallisuuden vahvistamisella lisätään kuntalaisen merkityksellisyyden kokemusta, terveiden elintapojen ja liikunnan lisäämisen avulla vahvistetaan terveyttä	Finsote -kyselyn tulokset Osallisuusohjelman seurantatieto Hyvinvointisuunnitelman seurantatieto	Jatkuvaa	Toimialat
	Osallistuva budjetointi	Toteutettu	Vuosittain	Talous- ja hallintojohtaja
	Vapaaehtois- ja yhdistystoiminnan kytkeminen hyvinvointitavoitteisiin	Yhdistysohjelma Avustusjärjestelmä	Jatkuvaa	Hyvinvointi-palvelut
IKÄIHMISTEN ELÄMÄNLAATU				

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKA- TAULU	VASTUU- TAHO
Arvokas vanhuus turvataan ennakoivasti muuttamalla palvelurakennetta	Valmistaudutaan väestörakenteen muutokseen muuttamalla palvelurakennetta	Senioriasumisen hankkeen aloitus Palvelurakenteen (palvelustrategia) säännöllinen tarkastelu ja tarpeiden huomioiminen	2022 syksy- kerran valtuustokaudessa	Hyvinvointijohtaja, Keskushallinto ja Tekninen johtaja Kunnanjohtaja ja Toimialat
	Asumisratkaisujen muutokset	Senioriasumisen hanke	2022 syksy-	Hyvinvointijohtaja, Keskushallinto ja Tekninen johtaja
	Palveluohjauksen muutokset	Hyvinvointialueen siirtymisen vaikutuksen huomioimisen seuranta ja reagointi	Jatkuvaa	Hyvinvointijohtaja, Keskushallinto
	Esteettömyys	Senioriasumisen hanke Esteettömyyssuunnitelman toteutuminen	2022 syksy 2023-	Hyvinvointijohtaja, Keskushallinto ja Tekninen johtaja Esteettömyystyöryhmä
	Monipalvelukeskukset	Senioriasumisen hanke Palvelustrategia	2022 syksy 2023	Hyvinvointijohtaja, Keskushallinto ja Tekninen johtaja
	Vapaaehtoistyön aktivointi	Vapaaehtoistyö.fi -sivusto käytössä	2023	Hyvinvointipalvelut

OSALLISUUSOHJELMA

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKATAULU	VASTUU- TAHO
AKTIIVINEN VUOROPUHELU				
Viestinnän tehostaminen	Panostaminen ulospäin viestintään	Kunnan viestinnän kokonaistilan arviointi	Kerran vuodessa	Hyvinvointijohtaja/ Viestintätiimi
Kuntalaisten mahdollisuus vaikuttaa asioihin	Otetaan käyttöön menetelmiä, miten kuntalaiset voivat osallistua Osallistuva budjetointi	Osallistamiskysely ja sen pohjalta toteutus eri vuorovaikutustilaisuuksien palautekyselyt Osallistuva budjetointi toteutettu	2023 Demokratiahanke Vuosittain eri tilaisuuksissa Kerran vuodessa	Kirjastopalvelut Toimialat Talous- ja hallintojohtaja
Vuorovaikutuksen vahvistaminen kuntalaisten, yhteisöjen ja kunnan välillä sekä toimijat keskenään	Yhdistysohjelma Seuraparlamenttitoiminnan aktivointi	Yhdistysohjelma laadittu ja käytössä Toiminta aloitettu	2022 syksy	Hyvinvointijohtaja

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKATAULU	VASTUUTAHO
Uudenlaisten teknisten viestinnän ratkaisujen hyödyntäminen	Digitaalisten välineiden ja tapojen aktivointi	Uudet tekniset ratkaisut ja niiden käyttö	Jatkuvaa	Toimialat
YHDESSÄ TEKEMINEN				
Maaseudun kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen hyvinvointitoimijana ja yhteisöllisen palvelutuotannon ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden edistäminen	Kuntalaiset mukaan tekemään ja rakentamaan kuntaa erilaisin osallistuttamismenetelmin	Osallistamiskysely Kuntalaisten mukanaolo eri hankkeissa ja päätöksenteossa Avustusjärjestelmä hyvinvointitavoitteiden suuntainen, joka mahdollistaa kansalaistoiminnan tukemisen Äänestysprosentti vaaleissa	2023 Jatkuvaa	Kirjastopalvelut Toimialat Hyvinvointi-toimiala
Yhteisöllisen kulttuurin synnyttäminen	ME-ruskolaiset henki Miten tulla osaksi ruskolaisuutta (kuntaan muuttavat) Vuorovaikutuksellinen dialogi kuntalaisten kanssa toimialojen sisällä	Toteumatieto kuntaan muuttavien huomioimisesta Toteutetut dialogit	2023- Jatkuvaa	Keskushallinto Toimialat
Erilaiset sähköiset alustat ja kohderyhmäkohtaiset foorumit	Toimialojen sähköiset kyselypohjat Kunnan verkkosivujen päivittäminen osallistuvampaan ja opastavampaan suuntaan	Toteumatieto Toteumatieto	Jatkuvaa Jatkuvaa	Toimialat
VERKOSTOT				
Kuntalaisten osallistamisen mahdollistaminen yhteiseen toimintaan	Asukaskyselyt Esittelytilaisuudet Kuntalaisraadit	Toteumatieto eri osallistumisen muodoista	Jatkuvaa Jatkuvaa Tarvittaessa	Toimialat
VASTUUNOTTO ITSESTÄ JA MUISTA				
Vastuullinen kuntalainen huolehtii itsestään, muista ja ympäristöstään	Kuntalaisten yhteiset tapahtumat Oikea-aikaiset palvelut Yhteisöllisyys	Tapahtumien määrä Kävijämäärät Palvelustrategia Vapaaehtoistyön aktivointi Yhteisöllisyyden merkityksen kokeminen Ruskolla	Vuosittain Vuosittain Finsote -kysely Kuntalaiskyselyn yhteydessä	Toimialat

ELINVOIMAOHJELMA

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKATAULU	VASTUUTAHO
VÄESTÖMUUTOS				
Hallittu kasvu	Kunnan vetovoiman ylläpito, markkinointi, tontti- ja asuntotarjonta	Keskimääräinen väestönkasvu vähintään 1 % valtuustokauden aikana	Jatkuva	Toimialat
Palveluverkko vastaa lakisääteisten palvelujen tarvetta	Palveluverkon riittävyyden tarkastelu kerran valtuustokauden aikana	Palvelustrategia Tarkastelu tehty		Kunnanjohtaja Toimialat

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKATAULU	VASTUUTAHO
Sopiva palveluverkon taso ja laatu suhteessa väestönkasvuun	Palveluiden tason ja laadun tarkastelu suhteessa väestönkasvun tavoitteeseen	Tehty toimenpide	Jatkuva	Toimialat
VÄESTÖRAKENNE				
Ruskon säilyttäminen ja kehittäminen pientalovaltaisena kuntana	Omakotitalotonttien kaavoitus ja vuokra-asuntojen tarjonta	Työkäinen väestömäärä +0,5 % per vuosi Vapaina olevat pientontit/myydyt tontit Vuokra-asuntojen määrä	Vuosittain	Keskushallinto Kaavoitus
Sosioekonomisen rakenteen säilyttäminen	Työllisyyden edistämisen toimenpiteet	Taloudellinen huoltosuhde alle 125 (vuonna 2020 ollut 121)	Vuosittain	Keskushallinto Kaavoitus
TOIMIVIEN YRITYSTEN MÄÄRÄ				
Nykyisten yritysten tarpeiden huomiointi	Yritysten parempi huomiointi yrityskokemustutkimuksen tulosten pohjalta	Yritystutkimustulosten paraneminen edellisestä	Vuosittain	Keskushallinto
Uusien yritysten houkuttelemisen kuntaan ja niiden menestyksen tukeminen	Kunta mahdollistaa kaavoituksen ja palveluiden avulla yritysmyönteisen ilmapiirin, millä pyritään houkuttelemaan uusia yrityksiä kuntaan ja tukemaan niiden menestystä	Yritysten määrä Uusien aloittavien yritysten määrä	Vuosittain	Keskushallinto Kaavoitus
AKTIIVINEN OMAEHTOINEN KEHITTÄMINEN				
Raakamaan hankinta hallitusti tulevaisuuden tarpeisiin		Hankitun raakamaan määrä	Jatkuvaa	Keskushallinto
Erilaisten strategioiden, ohjelmien ja suunnitelmien laadinta ja päivitys	Maapoliittisen ohjelman, strategisen maankäytön suunnitelman, keskustan kehittämissuunnitelman, omaisuudenhoitosuunnitelman sekä kiinteistöstrategian laatiminen/päivitys	Maapoliittinen ohjelma laadittu Strateginen maankäytön ohjelma laadittu Keskustan kehittämissuunnitelma laadittu Omaisuudenhoitosuunnitelma laadittu Kiinteistöstrategia laadittu	Valtuustokauden aikana	Keskushallinto Tekniset palvelut
Kuntien välisen (Ruskoa hyödyttävä) yhteistyön aktivointi	Erilaisten kuntien välinen yhteistyömuotojen aktivointi		Jatkuvaa	Toimialat
POSITIIVINEN KUNTAKOKEMUS				
Maaseutumainen kunta keskustaajungin kupeessa sekä kestävän asumisen, liikkumisen ja palvelutuotannon ratkaisujen kunta	Maaseutumaisen kunnan painotus kestävän asumisen, liikkumisen ja palvelutuotannon ratkaisujen tarjonnassa	Riittävät ja palvelevat vuorot/tehdyt toimenpiteet ja kokeilut Liikenneväylien turvallisuuden ja liikennöitävyyden parantamisen toimenpiteet Kestävään asumiseen liittyvät tehdyt toimenpiteet Liikenneturvallisuuksuunnitelma Ajantasaiset palvelutuotannon ratkaisut	2022 Jatkuva	Keskushallinto Toimialat Tekninen johtaja Toimialat
Kokeileva ja kehittyvä kunta	Erilaisten kokeilujen ja palvelumallien kehittäminen ja mahdollistaminen	Tehdyt tulokselliset kokeilut ja uudistetut palvelumallit sekä niiden jatkuvuuden turvaaminen	Jatkuva	Toimialat
Arjen turvallisuus	Arjen turvallisuuden edistäminen	Turvallisuuden mittarin seuranta hyvinvointisuunnitelmasta	Vuosittain	Hyvinvointijohtaja
Digitalisaation edistäminen	Digitalisaation edistäminen	Digitalisaatioaste / tehdyt sähköiset palvelu-uudistukset	2023	IT-palvelut Toimialat
KUNNAN VAHVA TALOUDELLINEN ASEMA				

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI / SEURANTA	AIKATAULU	VASTUUTAHO
Taloudellinen ennakointi	Aktiivinen ja reaaliaikainen seuranta sekä raportointityökalujen seuranta	Johdon raportointityökalu (tiedolla johtamisen järjestelmä) käyttöön yksiköittäin	2023 - 2025	Keskushallinto Toimialat
Toimivat kunnan rahoitus- ja hankintamallit	Kunnan hankinta- ja rahoitusmallien tarkastelu ja uudistaminen	Hankintakoulutukset Hankintapolitiikka laadittu Hankintaohjeet uudistettu Takaus- ja lainahoitopolitiikka	Jatkuva 2025 2022	Toimialat Talous- ja hallintojohtaja
Toimiva sisäinen tilaaja-tuottajamalli	Kunnan sisäisen tilaaja-tuottajamallin kehittäminen siten, että lautakunnat pystyvät vaikuttamaan omiin kiinteistökuluihin ja resursseihin	Tilaaja-tuottajamalli laadittu Ruskon mallin mukaisesti	2024	Toimialat
Maltillinen lainakanta	Kunnan lainakanta ja vuokravastuut enintään 2 000 €/asukas ja konsernin lainakanta enintään 2 500 €/asukas	Lainakanta 2 000 €/asukas (2021 yht. 1302 €/asukas) Konsernin lainakanta 2 500 €/asukas	Vuosittain	Keskushallinto

YLEISOSA

YLEINEN TALOUDELLINEN TILANNE JA KUNTATALOUDEN NÄKYMÄT

Yleinen taloudellinen tilanne

Taloukasvu oli Suomessa alkuvuonna 2023 yllättävän hyvä palveluiden kasvun ansiosta. Teollisuuden tilanne on kuitenkin selvästi heikompi ja rakentaminen on syvässä laskussa. Loppuvuonna korkojen ja hintojen nousun vaikutus talouteen on edelleen negatiivinen ja tuotanto vähenee. Koko vuoden tasolla Suomen bruttokansantuote (BKT) ei kasva tänä vuonna, vaan pysyy viime vuoden tasolla.

Kysynnän odotetaan kuitenkin piristyvän niin Suomessa kuin maailmantaloudessa ensi vuonna, kun korkojen nousu pysähtyy, hintojen nousu hidastuu alle palkankorotusten, ja kotitalouksien ostovoima kääntyy laskuun. Investointinäkymät ovat valoisat, vaikka tänä ja ensi vuonna asuntorakentaminen vähenee rajusti. Energiasiiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätysellisen paljon. Tuotannon kasvu nopeutuukin ja vuonna 2024 BKT kasvaa 1,2 prosenttia ja 1,8 prosenttia vuonna 2025.

Myös muualla Euroopassa hintojen ja korkojen nousu ovat lähes pysäyttäneet taloukasvun. Erityisesti Saksan talous on ollut ongelmassa. Yhdysvalloissa taloukasvu on yllättänyt positiivisesti reaalitulojen elpymisen ja vahvan työllisyystilanteen ansiosta. Lisäksi kiinteistösektori on jo ennen koronapandemiaa alkaneessa kriisissä edelleen.

Kuluttajahintojen nousu on selvästi hidastunut viime vuoden lopun huipusta. Erityisesti inflaatiota on pitänyt yllä palvelut ja ruuan hinta sekä asuntoluottojen korot. Inflaation hidastuminen jatkuu myös loppuvuonna, mikä kohentaa kotitalouksien ostovoimaa. Kotitalouksien ostovoimaa parantaa myös palkkojen ja sosiaalietuuksien, kuten eläkkeiden, totuttua nopeampi kasvu erityisesti tänä vuonna. Kotitalouksien tulojen kasvua hillitsee vuosina 2024-2025 sosiaalietuuksien leikkaukset. Ostovoima kuitenkin kohenee ja kääntää yksityisen kulutuksen nousuun ensi vuonna.

Alkuvuoden jatkunut työllisyyden kasvu on taittunut kesällä ja lievä lasku jatkuu loppuvuonna. Heikoin työllisyystilanne on rakentamisessa. Työllisyyden lasku jää kuitenkin lyhytaikaiseksi ja työllisyys kasvaa uudelleen jo ensi vuonna.

Asuntoluottojen korkojen nopea nousu on lamauttanut asuntomarkkinoita. Uudet asunnot eivät olekaan menneet kaupaksi aiempaan tahtiin ja niiden rakentamisen aloituksia on lykätty. Uusien kohteiden aloitukset ovat vähentyneet noin 40 prosenttia huipustaan.

Asuntorakentaminen vähenee reippaasti sekä tänä että ensi vuonna. Rakentamista pitää kuitenkin yllä sekä korjausrakentaminen ja muu kuin asuinrakentaminen. Asuntomarkkinoiden pysähdystila tulee todennäköisesti jäämään lyhytaikaiseksi. Asunnoille on edelleen kysyntää, sekä maan sisäinen muutto että maahanmuutto luovat tarvetta uusille asunnoille.

Tuotannollisissa investoinneissa näkymät ovat valoisammat kuin asuntorakentamisessa, vaikka niidenkin määrä tänä vuonna laskee. Suomeen on suunnitteilla poikkeuksellisen suuri määrä tuulivoimainvestointeja ja sen tuottamaa halpaa ja puhdasta energiaa hyödyntäviä tuotantolaitosinvestointeja, esimerkiksi vedyn ja teräksen tuotantoon.

Vienti ja tuonti laskevat kumpikin tänä vuonna, mutta tuonti selvästi enemmän ja ulkomaankaupan nettovaikutus kasvuun on positiivinen. Maailmankaupan piristyminen kääntää viennin kasvuun. Suomen hintakilpailukyky on kohtuullisen hyvä, Myös tuonin kasvu nopeutuu, kun kulutus ja investoinnit lisääntyvät ensi vuodesta eteenpäin. Suomen vaihtotase pysyy negatiivisena. Venäjän markkinoiden sulkeutuminen on jättänyt pitkäaikaisen jäljen erityisesti palveluiden vientiin, jossa näkyy matkailun väheneminen Suomeen.

Reaalitalouden heikkous yhdistettynä hintojen ja kustannusten nopeaan nousuun iskee julkiseen talouteen tänä vuonna suuresti. Vaikka talouden ei tänä vuonna ennusteta supistuvan ja kasvu on kohtalaista ennusteperiodilla, heikentynyt työllisyystilanne ja hidas yksityisen kulutuksen kasvu hidastavat verotulojen kasvua. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 2,4 % suhteessa BKT:een.

Hallituksen julkista taloutta vahvistavat toimet, kiihtyvä talouskasvu ja hidastuva inflaatio alkavat vähitellen vaikuttaa julkiseen talouteen, mutta sitä ennen alijäämä ennättää revetä suureksi: vuonna 2024 alijäämä on 3,2 % suhteessa BKT:een ja 3,4 % vuonna 2025. Vuonna 2027 julkisyhteisöjen alijäämä asettuu 2,8 %:iin suhteessa BKT:sta. Velkasuhde puolestaan on ensi vuonna 76,8 prosenttia ja kasvaa siitä 81,6 prosenttiin vuonna 2027.

Alasektoreista suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, jossa ei ole odotettavissa merkittävää kohenemistä koko ennustejaksolla. Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa alijäämäisinä, eikä alijäämä tule pienenemään ilman alueiden omia toimia. Kuntahallinnossa tilanne on samankaltainen: ilman kuntien omia toimia alijäämä kasvaa ennustejakson loppua kohti.

Sopeutustoimista huolimatta julkinen velkasuhde kasvaa hiljalleen ennustejaksolla. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

Lähde: Valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus/syksy 2023

Kuntatalouden näkymät

Kuntatalouden tila on syksyllä 2023 vahva, mutta tilanne vaihtelee kunnittain. Kunnittaisten erojen taustalla ovat tarkentuneet sote-siirtolaskelmat.

Kuntatalouden kehitysarvio 2024-2027 on heikentynyt kevästä 2023. Tulojen ja menojen välillä on kasvava epätasapaino. Arvio kuntien valtionosuuksista ja verotuloista on heikentynyt suhteessa kevääseen 2023. Vuosikate kattaa poistot mutta ei riitä kattamaan nettoinvestointeja. TE-palvelu-uudistus tulee

kasvattamaan kuntien menoja ja vastaavasti valtionosuuksia vuodesta 2025. Toiminnan ja investointien rahavirta ajautuu pysyvästi miinukselle vuosina 2024-2027. Kuntatalouden velka kasvaa.

Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kehyskauden aikana kaikissa kuntakokoryhmissä merkittävästi.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuoden 2022 tilikauden tulos oli noin 1,3 mrd. euroa ylijäämäinen, mikä oli noin 100 milj.euroa vahvempi kuin tilinpäätösarvioissa. Vuosikate 4,27 mrd.euroa heikkenee vuoteen 2021 nähden 0,31 mrd.euroa. Tilikauden tulos heikkenee vuodesta 2021. Yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus kasvoi vuoden 2022 aikana ja tilanne jatkuu edelleen.

Kuntakonsernien lainakanta oli vuoden 2022 lopussa noin 43,5 mrd. euroa. Lainakanta kasvoi lähes 1,2 mrd. euroa edellisestä vuodesta, kun taas peruskuntien lainakanta väheni ensimmäistä kertaa koko 2000-luvun aikana. Tämä kertoo kehityksen, jossa merkittävät investoinnit ja toiminnot ovat siirtyneet yhä suuremmissa määrin kunnista konserniyhtiöissä, kuntayhtymissä ja muissa yhteisöissä toteuttavaksi. Eniten lainamäärä kasvoi yli 100 000 asukkaan kuntakonserneissa, jotka investoivat muita kuntia enemmän infra- ja elinkeinopoliittisiin kehittämishankkeisiin.

Vaikka vuoden 2022 tilinpäätös olikin tilinpäätösarvioita parempi, on vuosien 2024–2027 kuntatalouden lukuja tarkistettu painelaskelmassa alaspäin. Vuosi 2023 näyttää kuntataloudessa edelleen vahvalta, mutta sote-uudistuksen vuoksi siihen liittyy edelleen huomattavaa epävarmuutta. Käännös heikompaan on kuitenkin edessä, kun alkuvuoden suotuisa tulokehitys hiipuu talouskasvun vaimentuessa ja kuntien saamat poikkeuksellisen suuret verohännät poistuvat. Kuntien, kuntayhtymien ja hyvinvointialueiden tilinpäätösennusteet indikoivat merkittävää toimintakatteen heikkenemistä kuluvana vuonna viime vuoteen verrattuna. Kuntataloudessa paineita aiheuttaa etenkin kustannusten nopea nousu, sillä vuoden 2023 sopimuskorotukset nostavat palkkoja 4,85 prosenttia ja inflaatio on pitkittynyt. Kiihtyneen inflaation täysimääräiset vaikutukset näkyvät kuntapuolella osin viiveellä pitkien ostopalvelusopimusten vuoksi.

Kuntatalouden suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset, joita sopimuskorotukset nostavat noin 3 prosenttia vuonna 2024. Sopimuskorotusten kasvu jää vuonna 2024 kuluvaa vuotta huomattavasti maltillisemmalle tasolle kunta-alan henkilöstölle vuonna 2023 maksettujen kertaerien poistumisen vuoksi. Henkilöstökustannusten kasvua hillitsee ensi vuonna työttömyysvakuutusmaksun alentaminen. Maksu laskee keskimäärin noin 0,9 prosenttiyksikköä kunta-alalla. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Kuntatalouden toimintamenot kasvavat painelaskelmassa vuosina 2024–2027 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi, sillä koulutuksen (ml. varhaiskasvatus) palvelutarve pysyy painelaskelmassa kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienenemisen vuoksi. Poikkeuksen tähän muodostaa ainoastaan vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla niiden rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan.

Heikon talouden perusteella arviointimenettelyyn päätyi vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöksen perusteella kaksi kuntaa.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman suorat kuntatalousvaikutukset sekä kasvattavat että vähentävät kuntatalouden menoja ja tuloja. Kokonaisuudessaan mittaviin julkisen talouden sopeutustoimiin tähtäävän hallitusohjelman kuntatalousvaikutuksia voidaan pitää toistaiseksi varsin maltillisina. On kuitenkin huomioitava, ettei kuntatalouden kehitysarviossa ole vielä mukana täsmentymättömiä hallitusohjelman toimia.

Hallituksen päätösten merkittävimmät suoraan kuntatalouteen vaikuttavat panostukset kohdistuvat muun muassa perusopetuksen vahvistamiseen (yht. 323 milj. 2025–2027) ja tasa-arvon edistämiseen esi- ja perusopetuksessa (yht. 152 milj. 2024–2027).

Yksi suurimmista hallituksen kuntatalouteen suoraan kohdistamista leikkauksista on valtionosuuksien yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027. Toisaalta indeksijarrun aiheuttamia tulojen pienenemistä kompensoi yleisen maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus, jonka arvioidaan lisäävän kuntien verotuloja noin 108 milj. euroa vuodesta 2024 alkaen.

Kehitysarvioon sisällytetyt hallituksen päätökset lisäävät kuntien tuloja menoja enemmän hallituskauden alkuvuosina, mutta niiden nettovaikutus on vuoden 2027 tasolla likimain kustannusneutraali valtionosuuksiin kohdistettavan indeksijarrun kumuloitumisen seurauksena. Päätettyjen toimien nettovaikutukset kohdistuvat kuitenkin erisuuruuksina eri kuntiin.

Kunnilla on merkittäviä investointitarpeita muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän vuoksi. Investointiympäristön epävarmat näkymät ja noussut korkotaso voivat kuitenkin lykätä investointeja eteenpäin tai estää niiden toteutumisen.

Toimintatulot on arvioitu kasvavan Valtiovarainministeriön painelaskelmassa keskimäärin 1,4 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027. Toimintatuloennusteessa ei ole ennakoitu, miten kuntien hyvinvointialueille vuokraamien sote-kiinteistöjen pakkovuokra-ajan päättyminen vuonna 2026 vaikuttaa kuntien saamiin vuokratuloihin.

Verotulot laskevat 5,0 prosenttia vuonna 2024, mikä on seurausta siitä, että sote-uudistuksen vaikutus näkyy kuntien verotuloissa viiveellä verovuoden verojen kertyessä useamman kalenterivuoden aikana. Verotulojen laskua hidastaa työttömyysvakuutusmaksun aleneminen, mikä kasvattaa kuntien verotuloja 85 milj. euroa vuodesta 2024 alkaen. Tämän jälkeen kuntien verotulojen kehitys normalisoituu keskimäärin 3,2 prosentin vuotuiseseen kasvuun vuosina 2025–2027.

Kuntien valtionosuudet laskevat ensi vuonna 9,0 prosenttia. Kuntien valtionosuuksia pienennetään sote-siirtolaskelman tarkentumisen seurauksena.

Kuntatalouden lainakanta jatkaa kasvuaan vuosina 2024–2027, mutta kasvuvauhti hidastuu viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna. Kuntatalouden lainakanta kasvaa kyseisen tarkastelujakson lopulla 24,2 mrd. euroon.

Lähde: Kuntatalousohjelma vuosille 2024-2027

TE-PALVELU-UUDISTUS

Hallitus linjasi kevään 2021 puoliväliriihessä, että TE-palvelut siirretään kuntiin. Hallitusohjelmakirjausten mukaisesti kuntien järjestämistä vastuuta TE-palveluissa vahvistetaan. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalveluiden tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta.

Ensimmäisenä toimenpiteenä käynnistettiin työllisyyden kuntakokeilut, jotka käynnistyivät 1.3.2021 ja päättyivät 31.12.2024. Työllisyyden kuntakokeiluihin osallistuu yhteensä 25 kokeilualuetta ja 118 kuntaa.

TE-palvelujen siirtoa koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 6.10.2022. Kunnille siirtyvistä TE-palveluista aiheutuvat kustannukset (arvio 700 miljoonaa euroa) on luvattu korvata täysimääräisesti osana

yleiskatteellista peruspalveluiden valtionosuutta. Työvoimapalveluista muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joihin määrätään täysimääräinen rahoitus. Rahoitus kohdentuu kunnittain työikäisen väestön, työttömyyden ja vieraskielisyyden perusteella.

Uudistuksessa kuntien vastuuta työttömyysturvan rahoituksesta laajennetaan. Työttömyysturvan rahoitusvastuun laajentamisesta aiheutuvat kulut (arvio 330-450 miljoonaa euroa) on luvattu kompensoida kunnille erillisellä valtionosuuden lisäyksellä. Kompensaation taso vastaa työ- ja elinkeinoministeriön mukaan kunnille siirtyvän rahoitusvastuun kokonaiskustannusta ja se kohdennetaan kunnille suhteessa työikäiseen väestöön.

TE-palveluiden siirto ja suunniteltu rahoitusvastuu. Lähde: Valtiovarainministeriö.

Ruskon valtuusto hyväksyi työllisyysaluevalmisteluun liittyvän sopimuskokonaisuuden kokouksessaan 23.10.2023. Samalla valtuusto päätti, että Ruskon kunta pitää perusteltuna lähteä neuvottelemaan palvelujen tuottamisesta Raision aluepalvelupisteen kautta.

Vuoden 2024 aikana käynnistetään Turun työllisyysalueen toimeenpanosuunnitelman laadinta. Turun työllisyysalueen palvelutuotannon ylösajo ja muuta tehtävien hallittua siirtoa koskeva toimeenpano käynnistetään 1.1.2025.

Vuoden 2022 tasoon laaditut TE-palveluiden siirtolaskelmat on toimitettu 6.11.2023.

Muutoksen vaikutus on osittain otettu huomioon Ruskon kunnan taloussuunnitelmavuosien 2024-2026 luvuissa, koska laskelmat ovat vasta hyvin suuntaa antavia. Valtionosuuksiin on kunnan tuloslaskelmaan vuodelle 2024 lisätty 300 000 euroa ja vastaavasti ostopalvelumenoihin 300 000 euroa. Lisäksi vuodelle 2026 on valtionosuutta ja ostopalvelumenoa lisätty lisää 100 000 euroa.

Uudistus tulee vaikuttamaan myös Kuntien työllisyyden kuntaosuusmaksuun. Sen vaikutus tulisi nostamaan kuntaosuusmaksua vuoden 2022 tasoon laskettuna 60 000 euroa. Tätä ei ole huomioitu talousarviolaskelmissa.

TILIVELVOLLISET JA ORGANISAATORAKENNE

Tilivelvolliset viranhaltijat

Kuntalain 410/2015 125 § mukaan tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa tarkastuksen tulosten lisäksi annetaan mm. esitys vastuuvapauden myöntämisestä toimielimen jäsenelle ja toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen). Säännöksen mukaan tilivelvollisia ovat **kunnan toimielimen jäsen** sekä asianomaisten toimielimen **tehtäväalueen johtava viranhaltija**.

Ruskon kunnan tilivelvolliset vuoden 2024 alusta alkaen ovat seuraavat tahot:

- kunnanhallituksen jäsenet ja sen jaoston jäsenet
- lautakuntien ja niiden jaostojen jäsenet
- viranhaltijat tehtäväalueittain:

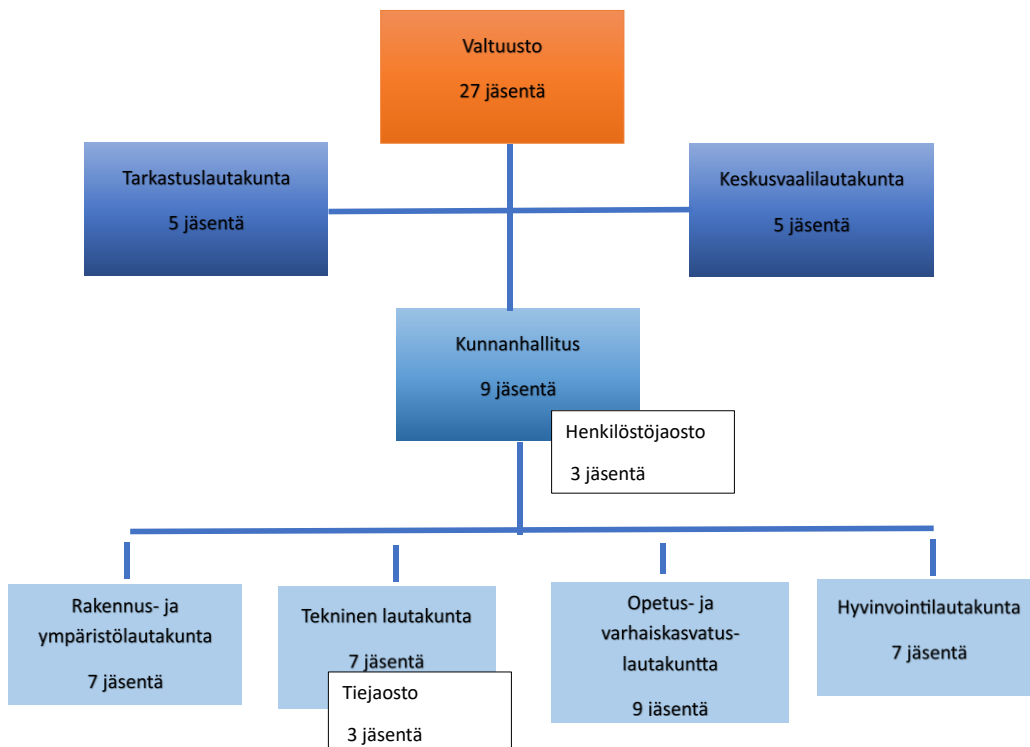
Tehtäväalue

- Vaalit
- Tarkastustoimi
- Yleishallinto
- Joukkoliikenne
- Elinkeinotoimi
- Kaavoitus ja maankäyttö
- Perusopetus
- Varhaiskasvatuspalvelut
- Hyvinvointipalvelut
- Tekniset palvelut
- Toimitila- ja vuokrauspalvelut
- Vesihuoltolaitos
- Rakennusvalvonta ja ympäristöasiat

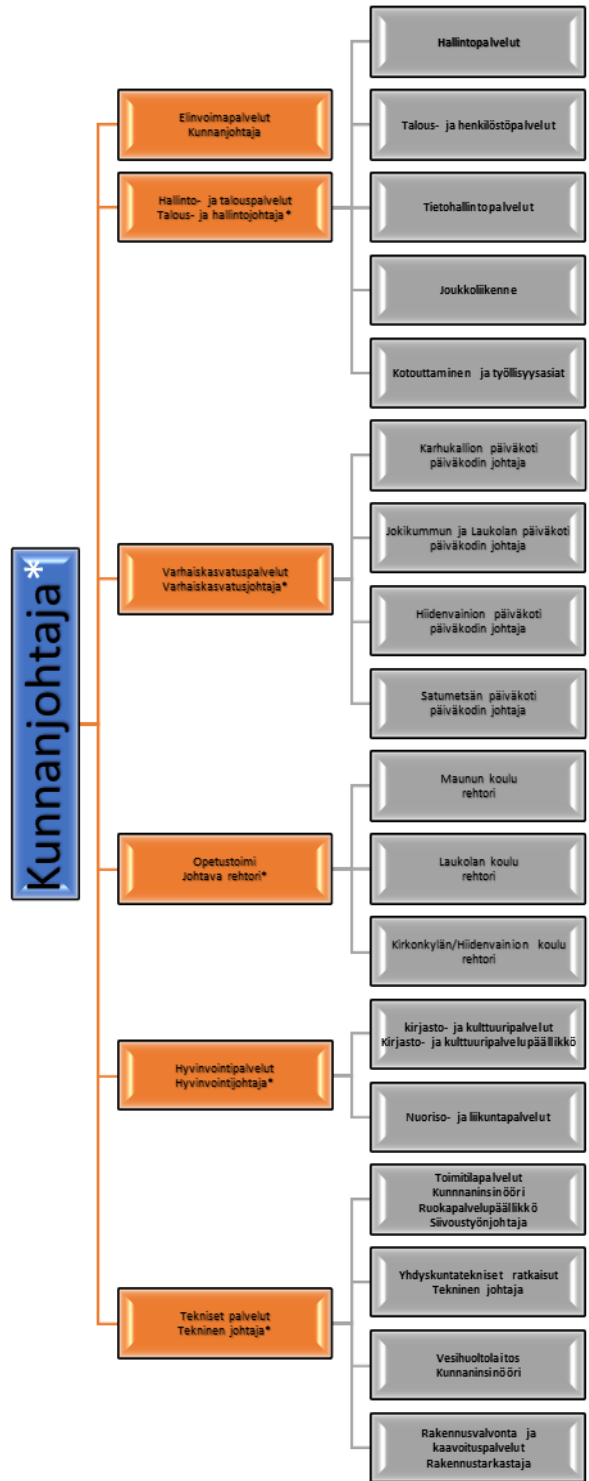
Tilivelvollinen viranhaltija

- talous- ja hallintojohtaja
- talous- ja hallintojohtaja
- talous- ja hallintojohtaja
- talous- ja hallintojohtaja
- kunnanjohtaja
- kunnanjohtaja
- johtava rehtori
- varhaiskasvatusjohtaja
- hyvinvointijohtaja
- tekninen johtaja
- tekninen johtaja
- tekninen johtaja
- tekninen johtaja

Vaikka tilivelvollisten luettelossa ei ole kaikista esimiehistä mainintaa, se ei poissulje vastuuta oman organisaation toiminnasta ja taloudesta.

Luottamushenkilöorganisaatio

Henkilöstöorganisaatio

*=kuuluu kunnan johtoryhmään, johtoryhmään kuuluu lisäksi 2-vuotiskaudeksi kerrallaan nimettävä henkilöstön edustaja

RUSKON TALOUDELLINEN KEHITYS

Ruskon vuoden 2024 talousarvio kokonaisuutena

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	TP 2022	TA2023	TAE2023	KEHYS	TA2024	muutos TA2023/TA 2024, %
Asukasluku	6 354	6 379	6 437	6 450	6 450		6 447	-0,05
Henkilötyövuodet, HTV1	241,49	247,75	253,88	240,07			233,92	-2,56
Henkilöstökulut, M€	10,3	11,0	11,3	11,4	12,1	11,9	12,0	5,26
Toimintatuotot, M€	4,8	5,4	4,7	4,4	4,2	4,3	4,2	-4,55
Toimintamenot, M€	35,0	36,4	38,6	20,3	21,0	20,8	20,9	2,96
Toimintakate, M€	-30,2	-31,0	33,9	16,0	16,8	16,5	16,7	4,38
Verotulot, M€	26,3	27,3	28,3	13,5	14,1	12,8	13,2	-2,22
Valtionosuudet, M€	7,8	6,4	7,8	5,3	5,2	5,7	5,8	9,43
Vuosikate, M€	4,0	2,7	2,2	2,8	2,3	2,0	2,0	-28,57
Tulos, M€	2,3	1,0	0,4	1,0	0,2	0,1	-0,20	120,83
Investoinnit, netto, M€	1,7	2,9	3,0	3,4	3,4		5,2	52,94
Lainamäärä 31.12., M€	8,2	7,7	7,8	8,7	7,4		7,8	-10,34
Lainaa €/asukas	1 289	1 213	1 210	1 344	1 146		1 213	-9,75
Verotulo-%	19,75	19,75	19,75	7,11	7,11	7,11	7,10	-0,14

Tuloslaskelma (ulkoiset erät)

TULOSLASKELMA, 1000 €	TP2020	TP2021	TP2022	TA2023	MTA2023	TAE2023	KEHYS	TA 2024	TAE 2023/ TA2024, %	KEHYS/ TA2024, %	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	4 837	5 421	4 674	4 364	4 364	4 204	4 261	4 164	-1,0	-2,28	4 284	4 410
Myyntituotot	2 091	2 206	2 333	1 899	1 899	1 799	1 899	1 802	0,2	-5,11	1 912	2 022
Maksutuotot	572	585	531	547	547	487	431	508	4,3	17,87	512	518
Tuet ja avustukset	254	630	608	622	622	622	635	546	-12,2	-14,02	552	552
Muut toimintatuotot	1 920	2 000	1 202	1 296	1 296	1 296	1 296	1 308	0,9	0,93	1 308	1 318
Toimintamenot	-35 039	-36 449	-38 603	-20 322	-20 619	-21 042	-20 784	-20 880	-0,8	0,46	-21 569	-22 101
Henkilöstökulut	-10 266	-10 960	-11 335	-11 444	-11 664	-12 087	-11 873	-12 015	-0,6	1,20	-12 256	-12 501
Palkat ja palkkiot	-8 272	-8 811	-9 127	-9 228	-9 411	-9 761	-9 541	-9 741	-0,2	2,10	-9 936	-10 135
Henkilösivukulut	-1 994	-2 149	-2 208	-2 216	-2 253	-2 326	-2 332	-2 274	-2,2	-2,49	-2 320	-2 366
Palvelujen ostot	-21 239	-22 575	-24 418	-6 109	-6 184	-6 184	-6 093	-6 155	-0,5	1,02	-6 571	-6 803
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 653	-1 627	-1 843	-1 577	-1 579	-1 579	-1 626	-1 636	3,6	0,62	-1 670	-1 703
Avustukset	-1 534	-811	-533	-683	-683	-683	-683	-632	-7,5	-7,47	-632	-645
Muut toimintakulut	-347	-476	-474	-509	-509	-509	-509	-442	-13,2	-13,16	-440	-449
Toimintakate	-30 202	-31 028	-33 929	-15 958	-16 255	-16 838	-16 523	-16 716	-0,7	1,17	-17 285	-17 691
Verotulot	26 374	27 290	28 286	13 538	13 538	14 083	12 837	13 180	-6,4	2,67	13 630	14 110
Valtionosuudet	7 779	6 419	7 764	5 296	5 296	5 234	5 745	5 808	11,0	1,10	6 108	6 208
Rahoitustuotot ja -kulut	37	16	56	-37	-37	-156	-67	-227	-45,5	238,81	-227	-327
Vuosikate	3 988	2 697	2 177	2 839	2 542	2 278	1 992	2 045	-10,2	2,66	2 226	2 300
Poistot	-1 714	-1 675	-1 765	-1 901	-1 901	-1 901	-1 901	-1 974	3,8	3,84	-2 194	-2 414
Arvonlukumiset						-250		-241			-50	
Tilikauden tulos	2 274	1 022	412	938	641	127	91	-170	233,9	-286,81	-18	-114
Poistoeron lis./väh.+	19	19	19	19	19	19	19	19	0,0	0,00	19	19
TILIK. YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 293	1 041	431	957	660	146	110	-151	203,4	-237,27	1	-95
Tavoitteet ja tunnusluvut												
Toimintatuotot % toimintaku	13,8	14,9	12,1	21,5	21,2	20,0	20,5	19,9			19,9	20,0
Vuosikate % poistoista	232,7	161,0	123,3	149,3	133,7	105,9	104,8	92,3			99,2	95,3
Vuosikate euroa/asukas	628	423	338	440	394	353	309	317			335	344
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asul	2 613	2 602	2 647	2 627	2 744	2 664	2 686	2 642			2 567	2 531
Asukasluku vuoden lopussa	6 354	6 379	6 437	6 450	6 450	6 450	6 437	6 447			6 635	6 691

Tuloslaskelman perustelut

Toimintakate

Toimintakate on tuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa verorahoituksen osuuden toiminnan kuluista. Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuoden 2024 talousarvion toimintakate on -16 715 920 euroa. Toimintakate pienenee vuoden 2022 tilinpäätökseen nähden 50,7 prosenttia eli noin 17,2 milj. euroa.

Vuosikate

Kunnan tuloslaskelmassa esitettävä vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Talouden tasapainon vähimmäisvaatimus on se, että vuosikatteen tulee olla vähintään poistojen suuruinen, jotta kunnan tulorahoitus olisi riittävä.

Ruskon kunnan vuosikate 2024 on 2 044 896 euroa. Vuosikate jää 170 563 euroa alle poistojen ja arvonalentumisten. Tulorahoitus ei ole näin ollen riittävä vuonna 2024 ja se on heikko tulorahoituksen ollessa negatiivinen.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$100 \cdot \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista vuonna 2024 on 19,9 ja se on 2022 tilinpäätöksessä ollut 12,1.

Vuosikate/poistot, %

Tunnusluku "vuosikate/poistot %" kertoo tulorahoituksen riittävyyden käyttöomaisuuden kulumista vastaavien investointien rahoittamiseen. Vuosikatteen olisi ehdottomasti pysyttävä positiivisena ja katettava poistot, tällöin tulorahoitus mahdollistaisi poistotason suuruutta vastaavat vuotuiset korjausinvestoinnit ilman lisälainoitusta.

Ruskon kunnan vuosikate poistoista -% vuonna 2024 on 92,3.

Suunnitelman mukaiset poistot

Poistoina esitetään kaikki suunnitelman mukaiset poistot pysyviin vastaaviin kuuluvien aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista.

Poistojen määrä on vuonna 2024 talousarviossa 1 974 230 euroa. Poistojen määrä kasvaa vuodesta 2022 yhteensä 208 892 ja vuoden 2023 talousarviosta 73 430 euroa.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jakotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa.

Vuoden 2024 talousarvion tulos on -151 642 euroa alijäämäinen.

TOIMINNAN RAHOITUS

Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA, 1000 €	TP2021	TP2022	TA2023	MTA2023	TAE2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan ja investointien rahavirta								
Toiminnan rahavirta	1 702	2 005	2 539	2 242	2 026	1 759	1 941	2 015
Vuosikate	2 698	2 177	2 839	2 542	2 276	2 044	2 226	2 300
Satunnaiset erät	0		0	0	0	0	0	
Tulorahoituksen korjauserät	-996	-172	-300	-300	-250	-285	-285	-285
Investointien rahavirta	-1 916	-2 860	-3 117	-3 117	-2 337	-5 032	-5 680	-1 300
Investointimenot	-3 113	-3 062	-3 497	-3 497	-2 717	-5 317	-5 965	-1 585
Rahoitusosuudet invest.menoihin	46	9	0	0	0	0	0	0
Pysyvien vast. hyöd.luovutustulot	1 151	193	380	380	380	285	285	285
Toiminnan ja investointien rahavirta	-214	-855	-578	-875	-311	-3 273	-3 739	715
Rahoituksen rahavirta	-334	-641	1 027	1 027	-399	576	3 176	-674
Antolainauksen muutokset	10		0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	10		0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	-449	51	877	877	-399	426	3 026	-824
Pitkäaikaisten lainojen lisäys			4 500	4 500	3 000		3 500	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-449	-449	-623	-623	-399	-574	-474	-824
Lyhytaikaisten lainojen muutos		500	-3 000	-3 000	-3 000	1 000		
Muut maksuvalmiuden muutokset	105	-692	150	150	0	150	150	150
Rahavarojen muutos	-548	-1 496	449	152	-710	-2 697	-563	41
Rahoitusomaisuus 31.12.	7 064	5 568	4 909	7 216	6 354	3 657	3 094	3 135
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodeksi	2 775	-1 783	-3 472	-3 769	-3 205	-1 988	-8 320	-7 578
Investointien tulorahoitus, %	88,0	71,3	81,1	72,7	83,8	38,4	37,3	145,1
Lainanhoitokate	5,7	4,6	4,2	3,8	3,8	2,5	3,4	2,3
Lainakanta (1 000 €)	7 738	7 790	8 666	7 167	7 391	7 817	10 843	10 019
Kassan riittävyys, pv	64	48	72	62	73	29	21	24
Lainat €/ asukas	1 213	1 210	1 344	1 111	1 146	1 213	1 634	1 497
Asukasmäärä	6 379	6 437	6 450	6 450	6 450	6 447	6 635	6 691

Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta

Tulorahoitus muodostuu tuloslaskelmaosasta tuotavasta vuosikatteesta, satunnaisista menoista ja tuloista sekä rahoituksen korjauseristä. Käyttöomaisuusinvestoinnit ovat investointiosan käyttöomaisuuden hankintamenot ja tuloina rahoitusosuudet investointeihin sekä käyttöomaisuuden myyntitulot.

Rahoitustoiminnan nettokassavirta

Antolainojen muutokset sisältävät kunnan myöntämät lainat ja sijoitukset ja lainasaamiset. Antolainojen muutoksina esitetään erikseen lainojen lisäykset ja vähennykset. Lainakannan muutokset sisältävät arvion siitä kuinka paljon kunta ottaa pitkäaikaista lainaa talousarviovuoden aikana eli lainojen lisäyksen. Pitkäaikaisten lainojen vähennykset osoittavat arvion pitkäaikaisten lainojen lyhennysten määrästä talousarviovuoden aikana

Investointien tulorahoitus

Investointien tulorahoitus, % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella eli ns. käyttötalouden ylijäämällä, tunnusluvussa eivät ole mukana käyttöomaisuuden myynnistä kertyneet myyntivoitot, joiden kokonaismäärä saattaa vuosittain huomattavastikin vaihdella.

Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Ruskon investointien tulo-rahoitus vuonna 2024 on 38,4 prosenttia, kun se oli vuoden 2022 tilinpäätöksessä 71,3 prosenttia.

Lainakannan muutokset ja maksuvalmius

Lyhytaikaisten lainojen enimmäismäärä on 7 milj. euroa. Lyhytaikaista lainaa (Kuntatodistuksia) on marraskuussa ollut 2023 nostettuna yhteensä 3,0 milj. euroa. Vuonna 2023 syksyllä siirrettiin korkojen nousun vuoksi lyhytaikaisia lainoja pitkäaikaisiksi kiinteäkorkoiseksi lainaksi 3,0 milj. eurolla. Sen lisäksi talousarvioon 2023 oli sisällytetty pitkäaikaisen lainan nosto 1,5 milj. euroa. Näyttää siltä, että tuota lisälainaa ei tarvita vuonna 2023.

Vuonna 2024 lisälainaa (lyhytaikaista) ollaan ottamassa 1 milj. euroa. Muuten investointien maksuun käytetään kunnan sijoitussalkun varoja. Pitkäaikaisia lainoja lyhennetään 574 000 eurolla vuonna 2024. Vuoden 2024 lopun lainakanta tulee olemaan 7 817 000 euroa, joka on 426 000 euroa talousarvioennustetta 2023 suurempi.

Maksuvalmius on viimeisinä vuosina ollut hyvä. Tilannetta on helpottanut negatiiviset korot, joiden vuoksi lyhytaikaista lainaa ei ole lyhennetty. Tilanne on muuttunut vuoden aikana, nyt korot ovat nousseet ja viimeksi uusitun Kuntatodistuksen korko on ollut 4,0 prosenttia.

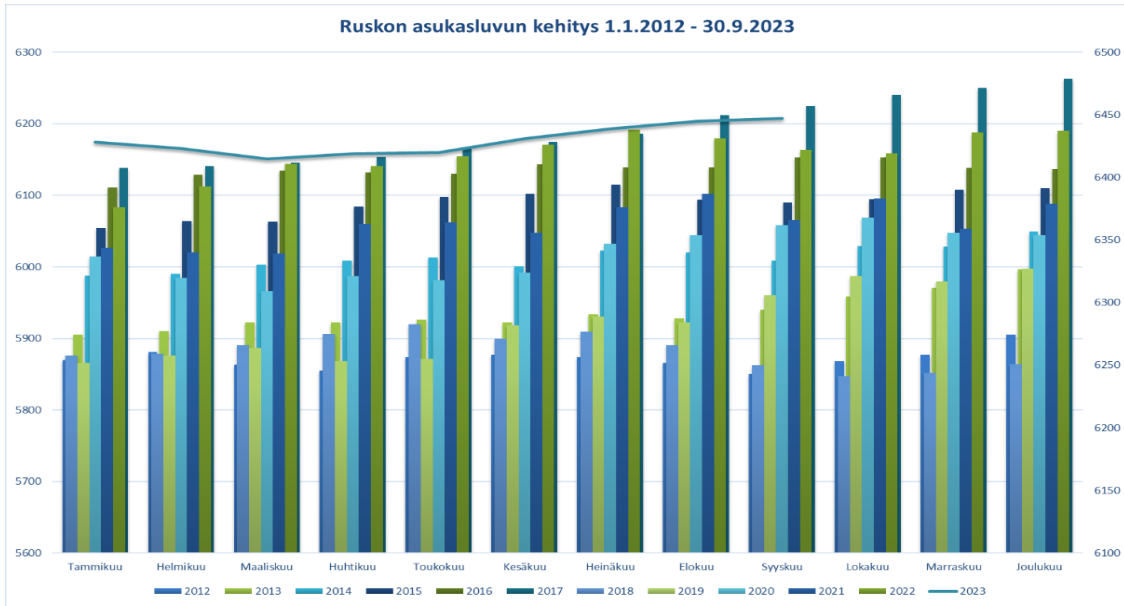
Ruskon kunnalla on tehtynä 3,5 milj. euron sijoitus. Tämä mahdollisesti käytetään vuoden 2024 aikana investointien rahoitukseen.

ASUKASMÄÄRÄN KEHITTYMINEN

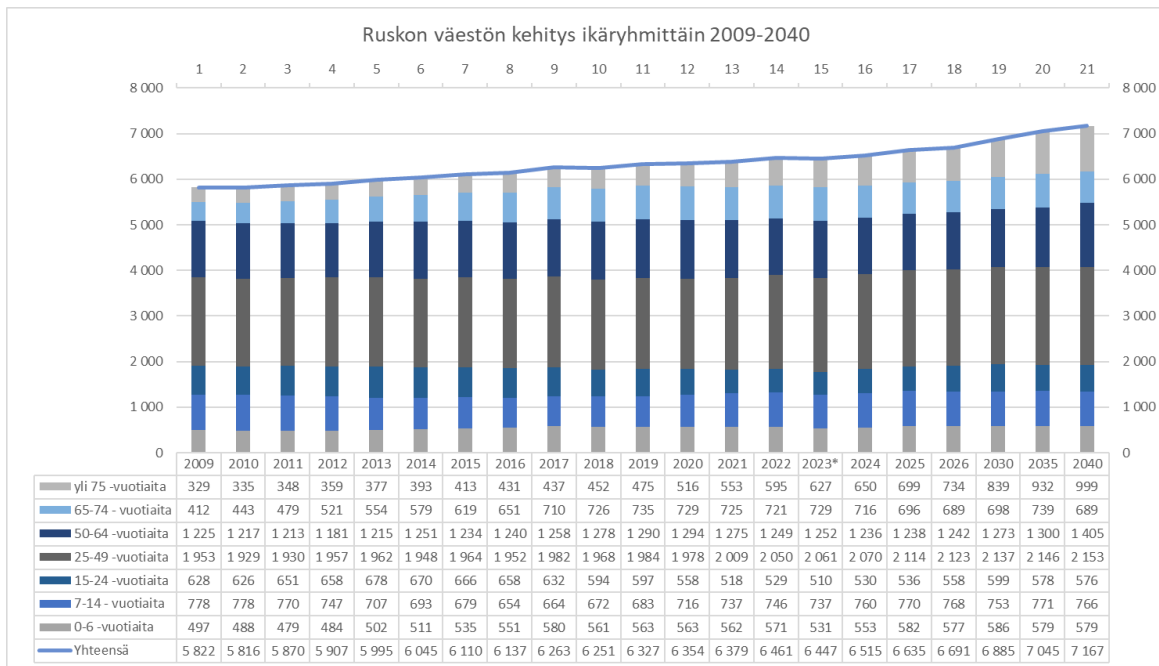
Ruskon asukasmäärä on kasvanut vuoden 2023 alusta syyskuun loppuun mennessä 19 henkilöllä. Syyskuun lopulla 2023 asukasmäärä on tilastokeskuksen antaman ennakkotiedon mukaan 6 447 ja vuoden lopussa tilastokeskuksen ennusteen mukaan 6 518. Ruskon asukasmäärän keskimääräinen vuosikasvu on ollut noin 0,86 prosenttia.

Talousarviolaskennassa vuodelle 2024 käytetty tilastokeskuksen ennakkolukua syyskuun 2023 tilanteesta eli 6 447 asukasta.

Tilastokeskuksen laatiman pidemmän aikavälin ennusteen mukaan asukasluku vuoden 2024 lopussa on 6 575 ja vuoteen 2040 mennessä 7 167. Tilastokeskuksen laatima asukasennuste ei ole realistinen tällä hetkellä. Kunnalla ei ole laadittuna omaa asukasennustetta.

Lähde: Tilastokeskus

Lähde: Tilastokeskus. Vuoden 2023 luku on syyskuun lopun mukainen ja tulevien vuosien arvio on tilastokeskuksen ennusteen mukainen.

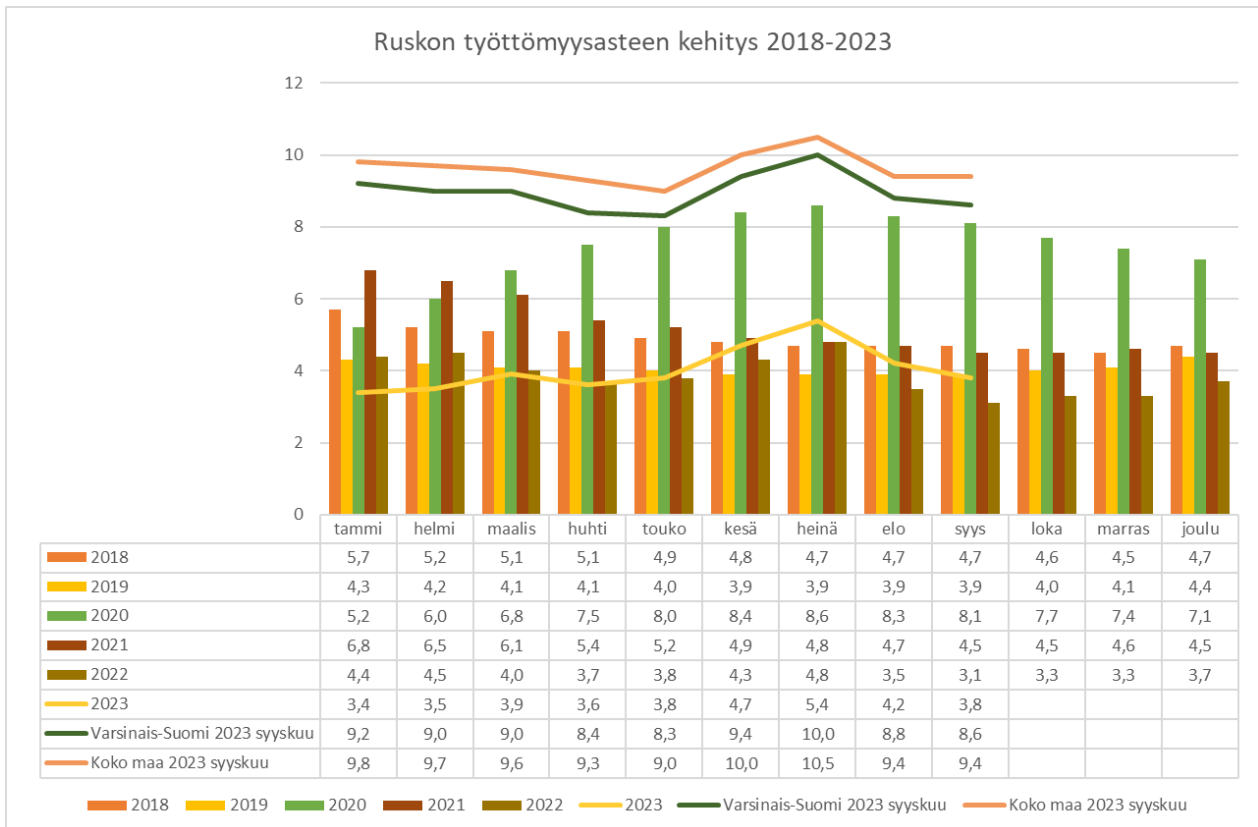
TYÖLLISYYDEN KEHITTYMINEN

Varsinais-Suomen työllisyysasteen trendiluku oli vuoden 2023 toisella neljänneksellä 75,0 prosenttia, mikä oli 0,8 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuotta aiemmin.

Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimistossa oli syyskuun 2023 lopussa 19 863 työtöntä työnhakijaa. Vuoden takaisesta työttömien määrä on laskenut 103 henkilöllä (0,5 prosenttia). Työttömien osuus työvoimasta on ollut 8,6 prosenttia. Avointen työpaikkojen määrä on vähentynyt selkeästi vuoden aikana. Syyskuun lopulla avoimia työpaikkoja oli 4 570 kun vuosi sitten vastaavaan ajankohtaan niitä on ollut 6 442.

Laahaava talous jarruttaa työvoiman kysyntää mutta ei ole näkynyt vielä työttömyytenä Varsinais-Suomessa.

Ruskon työttömyysprosentti on kuluvan vuoden aikana noussut tammikuun 3,4 prosentista syyskuun 3,8 prosenttiin. Vuoden takaiseen nähden Ruskon työttömyysprosentti on noussut 0,7 prosenttiyksikköä syyskuussa. Varsinais-Suomen työttömyysprosentti on vastaavana ajankohtana laskenut 9,0 prosentista 8,6 prosenttiin. Koko Suomen työttömyysprosentti on syyskuussa ollut 9,4 prosenttia.

TALOUSARVIOESITYS

TALOUSARVIORAKENNE JA SITOVUUSTASOT

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntalain mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.”

Talousarviosta ja –suunnitelmasta, niiden rakenteesta, sisällöstä ja laadinnasta on säädökset kuntalaissa. Tämän lisäksi talousarviosta ja –suunnitelmasta antaa ohjeita ja suosituksia Suomen Kuntaliitto. Kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kirjanpitolain säädöksiä. Sitovia ohjeita ja lausuntoja kuntien kirjanpitoon antaa työ- ja elinkeinoministeriön alainen kirjanpitolautakunnan kuntajaosto. Talousarvion sisältö on

laadittu huomioiden soveltuvin osin edellä mainitut säännökset ja ohjeet. Talousarvion esitystavassa on noudatettu uusinta JHS 199 Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma -käsikirjaa.

Talousarviossa on seuraavat osat: yleisperustelut, käyttötalousosa, tuloslaskelmaosa, investointiosa, rahoitusosa ja konsernitavoitteet.

Talousarvion sitovuus

Talousarvion sitovuustasoksi kunnanhallitus esittää noudatettavaksi

○ talousarvion sitovuus tehtäväalueet	toimintakate, henkilöstömenot (liite lopussa), htv
○ vesihuoltolaitos	tilikauden tulos
○ investoinnit	projektikohtainen määräraha
○ rahoitus	verotulot, valtionosuudet, rahoitus -netto, antolainojen ja pitkäaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset
○ käyttötalouden tavoitteet	tavoitteita tulee seurata lautakunnissa ja niitä voidaan muuttaa vain valtuuston päätöksellä

Talouden ja toiminnan raportointi

Talousarvion kuukausikohtaista toteutumista seurataan toimielimissä. Kunnanvaltuustolle laaditaan talouden toteutuman raportti maaliskuun lopun, kesäkuun lopun sekä syyskuun lopun tilanteesta.

Rahatoimen hoitaminen

Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää talousarvion hyväksymisen yhteydessä antolainojen ja vieraan pääoman muutoksista. Muista rahoitukseen liittyvistä asioista päättää kunnanhallitus.

Rahatoimen hoitamisen periaatteista lisää löytyy valtuuston 23.10.2023 § 57 hyväksymästä rahoitus- ja sijoitustoiminnan periaatteista.

Talousarviossa esitetään seuraavia valtuustopäätöksiä:

Kuntatodistukset:

Kunnanhallituksella on oikeus ottaa tilapäisluottoa (Kuntatodistusohjelman jatkaminen) maksuvalmiuden turvaamiseksi 7 miljoonaan euroon.

Lisäksi talousarviossa esitetään, että otettavat lainat voivat olla vaihtuvakorkoisia tai kiinteäkorkoisia.

Koronvaihtosopimukset:

Kunnanhallituksella on oikeus:

1. tehdä koronvaihtosopimuksia sekä sopimuksia muuttuvakorkoisen lainan enimmäis- ja vähimmäiskorosta enintään talousarviossa olevan lainakannan verran,
2. käyttää korko- ja valuuttatermiinejä sekä korko- ja valuuttaoptioita suojautumistarkoituksessa.

Sisäiset erät

Taloussuunnitelman ja tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan pääosin samoja periaatteita. Talousarvioon ja tilinpäätöksen talousarvion toteutumisvertailuun sisällytetään sisäiset erät, jotka on kuitenkin eliminoitava tuloslaskelmasta ja taseesta kunnan tilinpäätöksessä. Sisäisten erien laskutus tai vyöryttäminen on palveluyksiköiden ja tukipalveluyksiköiden järjestelmä, jossa sisäisistä palveluista laskutetaan etukäteen määriteltyjen kiinteiden hintojen perusteella tai automatisoitavissa olevien kustannustenjakoperiaatteiden mukaan.

Vuonna 2021 on sisäisten erien laskentaan taloustilastokäsittelyn vuoksi tehty muutoksia. Sisäisten erien laskentatapaa on kehitetty toimivammaksi vuoden 2023 aikana. Toimialojen kanssa sisäiset erät vuodelle 2024 käytiin lävitse yhteisessä neuvottelussa syyskuun 2023 alussa.

Valtuuston hyväksymään elinvoimaohjelmaan on kirjattu, että vuonna 2024 lähdetäisiin kehittämään kunnan sisäistä tilaaja-tuottajamallia siten, että lautakunnat pystyvät enemmän vaikuttamaan omiin kiinteistökuluihin ja resursseihin.

Sisäiset eli kunnan usean yksikön yhteiset erät voidaan käsitellä:

- menonsiirtokirjauksina
- vyörytyksenä
- sisäisinä laskutuksina

Keskushallinnon keskitettyjä palveluita vyörytetään palvelualueille. Vyörytettävät palvelut ovat:

- Keskitetyt toimistopalvelut (keskustoimisto, postipalvelumaksut, muut tukipalvelut)
- Talouspalvelut
- Henkilöstöpalvelut
- Keskitetyt IT-palvelut

Eri tehtäväalueiden sisäinen hallinto

Perusopetuksessa, varhaiskasvatuksessa, hyvinvointipalveluissa sekä teknisissä palveluissa hallinnon kustannukset kirjataan omille kustannuspaikoille, joista ne takautuvasti vyörytetään kunkin tehtäväalueen kustannuspaikoille.

Sisäisenä laskutuksena kohdennetaan **ateriapalvelut ja kiinteistökustannukset**. Kiinteistökustannukset jakautuvat perusvuokriin sekä käyttäjien tilaamiin korjaus/muutostöihin ja vuosiremontteihin. Rakennusten poistot sisältyvät perusvuokriin. Talousarvioon arvioidaan perusvuokrat ja hyväksytyt vuosiremontit. Sen lisäksi tilapalveluun on varattu määrärahaa vuoden aikana tehtäviin korjaus/muutostöihin.

Sisäiset menot ja sisäiset tulot ovat aina käyttötalospuolella yhtä suuret, tulosvaikutusta niillä ei ole.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Kuntalain 14 §:n mukaisesti kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, joiden tarkoituksena on ohjata kunnanhallitusta sen huolehtiessa kuntalain 39 §:n velvoittamana kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta noudatetaan Ruskon kunnan lisäksi myös kunnan tytäryhteisöissä ja näiden tytäryhteisöissä sekä kunnan määräysvaltaan kuuluvissa säätiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säätiön

säännöistä muuta johdu. Tytäryhteisön hallitus vastaa kuitenkin aina yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja sen tuloksellisuuden valvonnasta.

Sisäisen valvonnan järjestämisvastuu on kunnanhallituksella. Kunnanhallitus vastaa, että kunnan johtamis- ja hallintojärjestelmä on kokonaisuutena asianmukainen ja toimielintyöskentely hyvän hallintotavan mukaista ja tehokasta.

Valtuusto on hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 26.6.2023 § 39. Sen lisäksi Ruskon kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on voimassa kunnan hallintosäännön ja muissa ohjeissa sekä määräyksissä mainitut seikat asiaan liittyen.

Ohjeen laadinnan yhteydessä uudistettiin kunnan riskienkatselmuksprosessia. Vuoden 2024 talousarvion laadinnan yhteydessä on tehty riskikatselmuks. Niistä olennaisimmat riskit on kuvattu toimintakertomusosiossa. Sen lisäksi yhteenveto riskeistä eli riskiraportti toimitetaan kunnanhallitukselle myöhemmin.

Ruskon kunnan olennaisia riskejä

Rahoituksen ja talouteen sekä toimintaan kohdistuva riskit

Muutokset/ Epävarmuus/ Maailman tilanne

Maailmantilanne on muutoksessa. Kun korona alkoi hellittää, alkoi Venäjän hyökkäys Ukrainaan. Tuo sota jatkuu edelleen. Myös Israelin ja Palestiinan tilanne on kriisiytynyt.

Kunnissa on menossa isot muutokset, kun vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystaloudelliset sekä pelastuspalvelut siirtyivät hyvinvointialueille ja TE-palvelut siirtyvät kuntiin vuoden 2025 alusta.

Näillä tekijöillä on suuri vaikutus kuntien talouteen ja toimintaan.

Ruskon kiinteistöt

Kiinteistöjen kunto aiheuttaa ongelmia useissa Ruskon omistamissa ja käytössä olevissa tiloissa. Tulevat kiinteistöjen investointitarpeet vaikuttavat suuresti talouden kantokykyyn mutta myös toimintaan.

Henkilöstöön liittyvät riskit

Ruskon kunnan olennaisimpia henkilöstöriskejä ovat pienet resurssit, eläköityminen ja rekrytointiongelmat sekä vaihtuvuus.

TULOPERUSTEET

Verotulot

Yleistä verotuloista

Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentit muuttuivat vuonna 2023 sosiaali- ja terveystaloudellisten sekä pelastustoimen siirtymässä hyvinvointialueelle. Kunnallisveron osuuden verotuloista arvioidaan sote-verouudistuksen jälkeen olevan keskimäärin noin 70 prosenttia, yhteisöveron noin 14 prosenttia ja kiinteistöveron noin 16 prosenttia.

Kunnallisveroprosentti määrätään vuonna 2024 annettujen lakien ja määräysten mukaisesti.

Kuntien verotulojen arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä noin 13,9 mrd. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna verotulot alentuvat noin viidellä prosentilla. Vuonna 2025 verotulojen arvioidaan kasvavan 1,9 prosenttia.

Vuodesta 2024 alkaen **kunnallisveroprosentti** pyöristetään kymmenyksen tarkkuudella.

Vuonna 2023 voimaan tullut sote-verouudistus alentaa kunnallisveron kertymää hieman vuonna 2024. Hallituksen esittämät veroperustemuutokset alentavat kunnallisveron tuottoa vajaalla 40 miljoonalla eurolla vuonna 2024. Tästä vajaa 30 miljoonaa euroa johtuu hallitusohjelman mukaisista ansiotasoindeksin tarkistuksista.

Työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,71 prosenttiyksikköä parantaa kunnallisveron tuottoa noin 56 miljoonalla eurolla. Lisäksi päivärahamaksuja vähennetään. Tämä myös parantaa kunnallisveron tuottoa.

Ansiotason kehitys on heikentynyt syksyn aikana. Palkkasumman kehitystä alennettiin vuodesta 2024. Lisäksi hallitus on esittänyt mittavia leikkauksia sosiaaliturvaetuksiin. Työttömyysturvaetudet pienenevät noin 17 prosenttia. Nämä heikentävät kunnallisveron tuottoa noin 120 miljoonalla eurolla vuonna 2024.

Nettovaikutus eri veropohjan muutoksilla vuonna 2024 kunnallisverotuottoon on heikentävästi 20 milj. euroa verrattuna elokuun veroennustekehikon arvioon. Vuosina 2025-2027 kunnallisveron tilitykset pienenevät keskimäärin 80 milj. euroa per vuosi verrattuna elokuun arvioon.

Yhteisöveron ensi vuoden kehitysarvio on heikko. Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan noin 1,9 mrd. euroa, mikä on 170 milj.euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 4,1 prosentin vuosivauhtia. Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus pienentää kuntien yhteisöverokertymää vuonna 2024 noin 1 milj. eurolla ja maksuunpanoa vuositasolla noin 2 milj. eurolla. Lisäksi vuonna 2024 tapahtuva työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,72 prosenttiyksiköllä arvioidaan kasvattavan kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta noin 28 miljoonalla eurolla.

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,3 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 115 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2023. Hallitusohjelman mukaan maapohjan kiinteistöveron alaraja korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Toimenpide edellyttää maapohjan veroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista. Jatkossa maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli olisi 1,30–2,00 prosenttia. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen. Lisäksi hallituksen ohjelmaan sisältyy kirjaus, jonka mukaan hallitus toteuttaa kiinteistöverotuksen uudistuksen, jolla korjataan kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan. Uudistus toteutetaan pitkillä siirtymäajoilla. Kiinteistöveron muutokset ovat kohtuullisia kiinteistön omistajille

Verotulot Ruskolla

Kunnan talousarvio on laadittu seuraavilla veroprosenteilla:

	TP2020	TP2021	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tuloveroprosentti, %	19,75	19,75	19,75	7,11	7,10	7,10	7,10
Maapohjan veroprosentti, %					1,30	1,30	1,30
Yleinen kiinteistöveroprosentti, %	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95
Vak. asuntojen k-veroprosentti, %	0,42	0,42	0,42	0,42	0,42	0,42	0,42
Muiden asuinrakennusten k-veroprosentti, %	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02	1,02
Yleishyödyllisten yhteisöjen k-veroprosentti, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Verotulot talousarvioesityksessä on laadittu Kuntaliiton (10.10.2023) toimittaman ja kunnan oman ennusteen mukaisesti.

Kunnallisvero

Vuonna 2024 kunnallisverotuottoja arvioidaan kertyvän 10,9 milj. euroa, joka on 900 000 euroa eli 7,6 prosenttia vähemmän vuoden talousarvioennusteeseen 2023 nähden. Talousarviovuoden 2024 ja suunnitelmavuosien 2025-2026 kunnallisveroprosentti on 7,10.

Yhteisövero

Vuonna 2024 yhteisöveroa arvioidaan kertyvän 850 000 milj. euroa, joka on 377 000 euroa eli 30,7 prosenttia vähemmän vuoden 2023 talousarvioennusteeseen nähden.

Kiinteistövero

Vuonna 2024 kiinteistöveroa arvioidaan kertyvän 1,4 milj. euroa, joka on 419 000 euroa eli 41,4 prosenttia enemmän talousarvioennusteeseen 2023 nähden. Muutos selittyy maapohjan veroprosentin eriyttämisestä ja nostosta 0,95 prosentista 1,3 prosenttiin.

Verotulot, 1 000 €	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022	TA2023	TAE2023	TA2024	TA2025	TA2026
Kunnan tulovero	22 412	22 214	23 875	24 267	25 231	11 300	11 800	10 900	11 300	11 730
Yhteisövero	1 163	1 326	1 406	1 818	1 768	1 227	1 227	850	900	950
Kiinteistövero	1 181	1 207	1 094	1 205	1 287	1 011	1 011	1 430	1 430	1 430
Yhteensä	24 756	24 747	26 375	27 290	28 286	13 538	14 038	13 180	13 630	14 110
Asukkaat 31.12.	6 251	6 327	6 354	6 379	6 437	6 450	6 450	6 447	6 635	6 691
euroa/asukas	3 960	3 911	4 151	4 278	4 394	2 099	2 176	2 044	2 054	2 109
muutos %/asukas	2,0	-1,2	6,1	3,1	2,7	-52,2	3,7	-6,1	0,5	2,7

Valtionosuudet

Yleistä valtionosuuksista

Sote-uudistukseen liittyvässä niin sanotussa korjaussarjassa muutettiin ja täydennettiin valtionosuuslakia (618/2021) muutamilta osin kesällä 2022 ja uusi laki tuli voimaan tammikuussa 2023.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2024 noin 2,5 mrd. euroa. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 3,7 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,9 mrd. euroa ja muut valtionavut 0,6 mrd. euroa.

Kuntien valtionosuudet laskevat ensi vuonna 9,0 prosenttia. Kuntien valtionosuuksia pienennetään sote-siirtolaskelman tarkentumisen seurauksena. Lisäksi hallituksen valtionosuuksiin kohdistama yhden prosenttiyksikön indeksijarru hidastaa valtionosuuksien kehitystä. Kuntien valtionosuuksien kasvu jää tarkasteluvuosina varsin maltilliseksi lukuun ottamatta vuotta 2025, josta alkaen kuntien valtionosuuksissa huomioidaan kunnille siirtyvät vastuut TE-palvelutehtävien ja työttömyysetuuksien rahoituksesta.

Jotta kuntataloudesta siirtyisi uudistuksen yhteydessä yhtä paljon kustannuksia ja tuloja, tulee tämän hetken arvion mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähentää vuodesta 2024 alkaen pysyvästi noin 224 milj. euroa. Siirtyvien kustannusten ja tulojen tarkentumisesta johtuva valtionosuuden vähennys huomioidaan vuoden 2023 osalta takautuvasti vuosina 2024 ja 2025, minkä vuoksi peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan 112 milj. euron määräaikainen vähennys kyseisinä vuosina.

Valtiovarainministeriö ilmoitti 17.11.2023, että lopullisen verotuksen valmistuttua pysyvä sote-siirtolaskelmista aiheutuva vähennys kasvaisi yhteensä 501 milj.euroon, ja että vuotta 2023 koskeva määräaikainen osuus vuodelle 2024 kasvaa noin 250 milj. euroon. Tämä tarkoittaisi lisäleikkausta valtionosuuksista 80 euroa/asukas. Lisäleikkaus Ruskolla olisi siten noin 521 000 euroa.

Valtiovarainministeriö piti asiasta infotilaisuuden kunnilla 22.11.2023. Tilaisuudessa käytiin läpi sote-siirtolaskelmasta kuntien valtionosuuksiin kohdistuvat muutokset marraskuussa valmistuneiden lopullisten tietojen pohjalta. VM esittää kunnan peruspalveluiden valtionosuuslain muuttamista, jolla lievennetään vuoden 2024 osalta kuntien valtionosuuksiin merkittävää vähennystä. Hallitus on antanut esityksen

eduskunnalle 23.11.2023 yhdessä vuoden 2024 täydentävän talousarvioesityksen kanssa. Esityksen mukaan vuotta 2023 erotusta koskeva vähennys aloitetaan 2025 ja että vähennys jaksotettaisiin kolmelle vuodelle 2025-2027 ja siitä eteenpäin pysyvästi.

Kehyskauden lopussa vuonna 2027 kuntien peruspalvelujen valtionosuudet ovat noin 3,5 mrd. euroa. Peruspalvelujen valtionosuutta korottavat vuonna 2025 työvoimapalveluiden järjestämistäsiirto kunnille ja kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet alenevat reaalisesti hieman kehyskaudella oppilas- ja opiskelijamäärien alenemisesta johtuen.

Hallitusohjelmaan sisältyy niin kuntien tehtäviä ja rahoitusta lisääviä kuin vähentäviä toimenpiteitä. Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin osoitetaan täysimääräinen rahoitus. Hallitusohjelman toimenpiteistä osa täsmentyy jatkovalmistelussa, esimerkiksi perusopetuksen vahvistamiseen osoitettava lisäys ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin osoitettavan leikkauksen kohdentaminen

Kuntien peruspalveluiden valtionosuusprosentti laskee 22,09 prosentista 21,92 prosenttiin vuonna 2024. Valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon tarkistusta ei oteta huomioon vuonna 2024, sillä sote-uudistuksen yhteydessä peruspalvelujen valtionosuuslakiin tehdyn siirtymäsäännöksen mukaan kustannustenjaon tarkistus tehdään seuraavan kerran vasta valtion vuoden 2025 talousarvion yhteydessä.

Valtionosuusmäärärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aloittavien koulujen rahoitukseen liittyvän vähennyksen muutos	60
Asukasluvun ja laskentatekijöiden muutosten vaikutus	-2 185
B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla	4 135
Hyvinvointialueiden rahoitusta koskevan siirron tarkentuminen (siirto momentille 28.89.31)	-97 018
Indeksikorotuksen 1 %-yksikköä vastaava vähennys	-23 968
Indeksikorotus	71 903
Kirjastojen perustamiskustannushankkeet	-200
Kotikuntaa vailla olevien kotikuntakorvausten muutos	-373
Kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja kustannusten tasaus vuoden 2023 osalta	-80 509
Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän poistumiseen liittyvän määräaikaisen vähennyksen päättymisen	10 000
Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmästä tehdyn kertaluonteisen palautuksen poistuminen	-8 000
Muut muutokset	1 462
Oppivelvollisuuden laajentaminen	500
Perustoimeentulon kuntien maksuosuuden muutos	3 474
Pitkäaikaistyöttömien eläketukeen liittyvän vähennyksen päättymisen	1 000
Sitouttava koulu yhteistyö	4 667
Sote-uudistuksen muutosrajoittimen neutralisoinnin poistuminen	3 591
Varhaiskasvatuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat	-251
Vuoden 2023 valtionosuuden laskennassa käytettävien lopullisten määräytymistekijöiden vaikutus	-88
Vähennys liittyen kuntien verotuskustannusten alenemiseen sote-uudistuksen yhteydessä	-64 000
Yhteensä	-
	175 800

Valtionosuudet Ruskolla

Vuonna 2023 valtionosuutta Ruskolle maksetaan 5,8 milj. euroa, joka on noin 573 000 euroa eli 11,0 prosenttia enemmän talousarvioennusteeseen 2023 verrattaessa.

Ruskon valtionosuudet nousevat vuonna 2024. Nousun selittää suurimmaksi osaksi sote-siirtolaskelmien päivitys vuoden 2022 lopullisen tilinpäätöksen muodostuttua. Ruskon sotemenot alittuivat 2022 talousarvioon nähden noin 816 000 euroa. Vuoden 2023 valtionosuus kun määräytyi tilinpäätöksen 2021 ja talousarvion 2022 mukaan.

Valtionosuudet on huomioitu talousarviossa valtion esityksen mukaisesti. Suunnitelmauosien valtionosuuksissa on huomioitu TE-palvelu-uudistuksen tuoma valtionosuuslisäys mutta hyvin karkealla tasolla. Vastaava summa on lisätty käyttötalouden ostopalvelumenoihin.

Valtionosuudet, 1 000 €	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022	TA2023	TAE2023	TA2024	TA2025	TA2026
Peruspalveluiden valtionosuus		5 780	6 448	5 148	5 753	4 227	4 227	4 811	5 111	5 211
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)		-57	114	-10	143	1 153	1 153	1 106	1 106	1 106
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet		-1 199	-1 181	-1 090	-971	-971	-971	-977	-977	-977
Veritulomenetysten kompensaatiot		271	2 398	2 371	2 839	888	888	868	868	868
YHTEENSÄ	4 781	4 795	7 779	6 419	7 764	5 297	5 297	5 808	6 108	6 208

Toimintatuotot

Vuoden 2024 ulkoiset toimintatuotot, 4,2 milj. euroa, laskevat talousarvioennusteeseen 2023 nähden noin 40 000 euroa eli 1,0 prosenttia. Toimintatuotoista myyntituottoja saadaan vuonna 2024 noin 1,8 milj.euroa, joka on lähestulkoon yhtä paljon kuin 2023 talousarvioennusteessa. Maksutuottoja saadaan vuonna 2024 noin 508 000 euroa, joka on 4,3 prosenttia eli 21 000 euroa enemmän kuin talousarvioennusteessa 2023. Avustustuloja on budjetoitu talousarvioon vuodelle 2024 noin 546 000 euroa, joka 12,2 prosenttia vähemmän kuin talousarvioennusteessa 2023 eli 76 000 euroa. Muita toimintatuottoja on talousarvioon vuodelle 2024 budjetoitu 1,3 milj. euroa eli 0,9 prosenttia 12 000 euroa enemmän kuin vuoden 2023 talousarvioennusteessa.

Myyntituotot vähenevät metsän myyntitulojen laskiessa 100 000 euroa vuoden 2023 talousarvioennusteeseen 2023 verrattaessa ja kasvavat vesilaitoksen taksakorotuksen ansiosta 110 000 euroa. Maksutuotot alenevat noin 20 900 euroa verrattaessa talousarvioennusteeseen 2023. Aleneminen muodostuu hoitopäivämaksujen alenemisesta (22 200 euroa) ja rakennusvalvontamaksujen alenemisestä (15 000 euroa). Tukien ja avustuksien arvioidaan laskevan talousarvioennusteeseen 2023 nähden noin 76 000 euroa. Tämä aiheutuu varhaiskasvatuksen hankkeen päättymisestä. Talousarvioennusteeseen 2023 nähden muut toimintatuotot pysyvät lähestulkoon samana.

MENOPERUSTEET

Toimintakulut

Vuoden 2024 ulkoiset toimintakulut, 20,9 milj. euroa, laskevat talousarvioennusteeseen nähden 162 000 euroa eli 0,8 prosenttia ja kehykseen nähden taas nousevat noin 96 000 euroa eli 0,46 prosenttia.

Henkilöstökulut ja henkilöstömuutokset

Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus allekirjoitettiin 8.6.2022 sopijaosapuolten KT:n, JUKO:n ja JAU:n kesken. Sopimuskausi on voimassa 1.5.2022-30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Vuonna 2023 korotus on noin 3,05 prosenttia.

Sopimukseen kirjattiin sopimus ns perälautatarkastelusta. Pääsopijajärjestöt hyväksyivät 7.3.2023 siihen liittyvän sopimuksen. Perälautatarkastelun perusteella pysyvien sopimusten lisäkustannusvaikutus 2023 oli 1 prosenttia ja vuodelle 2024 noin 1,1 prosenttia.

Ruskon talousarvion 2024 kehukseen tehtiin 3,0 prosentin korotus palkkakuluihin.

Talousarvioennusteen 2023 nähden henkilöstökulut, 12,0 milj. euroa, laskevat 72 000 euroa eli 0,6 prosenttia ja nousevat talousarviokehukseen 2024 nähden 142 000 euroa eli 1,2 prosenttia.

Palkat ja palkkiot vuonna 2024 ovat 9,7 milj. euroa ovat vuoden 2023 talousarvioennustetta 0,2 prosenttia eli 20 000 euroa alhaisemmat. Talousarviokehukseen nähden kulut ovat 2,1 prosenttia suuremmat eli 200 000 euroa. Henkilösivukulut 2,3 milj. euroa vuonna 2024 ovat talousarvioennusteeseen nähden 2,2 prosenttia eli 52 000 euroa pienemmät ja kehukseen nähden 2,5 prosenttia eli 58 000 euroa pienemmät. Henkilösivukulujen alennus aiheutuu pitkälle työttömyysvakuutusmaksun alennuksesta.

Henkilöstökulujen tarkempi erittely löytyy henkilöstösuunnitelmaosiosta.

Talousarvioesitys ei sisällä uusia vakituisia henkilöstölisäyksiä.

Palvelujen ostot

Vuonna 2024 palvelujen ostot, 6,2 milj. euroa, laskevat talousarvioennusteeseen 2023 nähden noin 29 000 euroa eli 0,5 prosenttia ja kehukseen nähden nousevat 62 000 euroa eli 1,0 prosenttia.

Talousarvioennusteeseen 2023 nähden varhaiskasvatuksen palveluseteleihin on vuodelle 2024 varattu 97 000 euroa enemmän, toimisto- ja asiantuntijapalveluihin 79 000 euroa enemmän ja muihin yhteistoimintaosuuksiin 54 000 euroa (mm. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän maksukorotus) enemmän. Lisäksi Nanny -palveluraha on siirretty henkilökuluista ostopalvelumenoksi (työkorvaus) noin 33 000 euroa, henkilöstösihteerin palveluihin on varattu 15 000 euroa ja joukkoliikennemaksua on korotettu 40 000 euroa.

Vastaavasti rakennusten ja alueiden rakentamiskustannuksiin on talousarvioennusteeseen 2023 nähden varattu 268 000 euroa vähemmän ja osuus verokustannuksiin vähenee 82 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Vuonna 2024 aineet, tarvikkeet ja tavarat, 1,6 milj. euroa, kasvavat talousarvioennusteeseen nähden noin 58 000 euroa eli 3,7 prosenttia ja kehukseen nähden 10 000 euroa eli 0,6 prosenttia. Muun muassa elintarvikemenot kasvavat noin 18 000 euroa ja kirjallisuusmenot noin 10 000 euroa talousarvioennusteeseen 2023 nähden.

Avustukset

Vuonna 2024 avustusmenot, 632 000 euroa, vähenevät talousarvioennusteeseen ja kehukseen nähden noin 69 000 euroa eli 13,6 prosenttia. Tämä muodostuu lasten kotihoidon tukimaksujen vähenemisestä.

Muut toimintakulut

Vuonna 2024 muut toimintakulut 442 000 euroa vähenevät talousarvioennusteeseen ja kehukseen nähden noin 67 000 euroa eli 13,2 prosenttia. Toimintakulujen muutos verrattaessa vuoden 2023 talousarvioennusteen muodostuu rakennusten ja huoneistojen vuokratulojen laskusta 45 000 euroa sekä koneiden ja laitteiden vuokratulojen vähennyksestä noin 28 000 euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Vuonna 2024 rahoitustuotot ja -kulut ovat yhteensä 227 000 euroa. Rahoitustuotot- ja kulut nousevat talousarvioennusteeseen nähden 71 000 euroa eli 45,0 prosenttia. Kehykseen nähden nousu on 160 000 euroa. Nousua selittää korkokustannusten nousu 0 prosentista 4 prosenttiin. Taloussuunnitelmavuosille 2025-2026 korkokustannus on arvioitu nykyprosentin mukaan. Lisäksi laskelmissa on huomioitu investointeihin liittyvien lainarahoituksen lisätarve. Vuonna 2025 korkokustannus arvioidaan olevan 250 000 euroa eli sama kuin vuonna 2024 ja vuonna 2026 yhteensä 350 000 euroa. Vuoden 2024 investointimenot suunnitellaan mahdollisesti toteutettavan purkamalla kunnan sijoitussalkku ja ottamalla lyhytaikaista lainaa 1 milj.euroa.

Poistot

Vuonna 2024 poistot, 1 974 230 euroa, kasvavat talousarvioennusteeseen ja kehykseen nähden 73 400 euroa eli 3,9 prosenttia. Taloussuunnitteluvuosien 2025-2026 poistoihin on arvioitu Karhukallion päiväkodin ja kirjasto/kunnantalon valmistumiset. Ne tulevat kasvattamaan poistoarvoa 2025 vuonna 220 000 euroa ja 2026 poistot kasvavat toiset 220 000 euroa ollen vuoden 2026 lopulla yhteensä 440 000 euroa.

Arvon alentumiskirjaukset

Vuoden 2024 talousarvioon on budjetoitu arvonalentumiskirjaus 241 229 euroa. Tämä muodostuu nykyisen Karhukallion päiväkodin tasearvosta, joka tulee alaskirjata, kun vanha päiväkotipiireti puretaan. Vuonna 2023 kyseistä tasearvoa ollaan alaskirjaamassa 250 000 euroa. Lisäksi vuonna 2025 alaskirjataan 50 000 euroa kunnantalon tasearvosta, kun kunnantalon matala osa puretaan. Alaskirjaukset katetaan kunnan kassavaroista.

Investoinnit

Vuonna 2024 esitetään investointimenoiksi (brutto) 5 317 000 euroa. Suurimmat investointihankkeet ovat Karhukallion päiväkotisaneeraushanke yht.4,2 milj. euroa, joka toteutetaan vuosien 2024-2025 aikana, kirjasto/monitoimitila/kunnantalanhanke yht. 4 milj.euroa, joka toteutetaan vuosien 2024-2025 aikana.

Kunnallistekniikkaa rakennetaan 815 000 eurolla kaava-alueille: Hiidenvainio, Päällistönmäki ja Ketunluola. Sen lisäksi investointiohjelmaan on lisätty erilaisia korjaus-, muutos- ja uudistushankkeita.

Investointimenoiksi arvioidaan vuonna 2025 yhteensä 5,9 milj.euroa ja 2026 yhteensä 1,5 milj.euroa

ALIJÄÄMÄN KATTAMISVELVOITE

Kuntalaki (§ 110) edellyttää kuntien taloudenpidolta tasapainoa. Vuosien aikana syntyneet yli- ja alijäämät kertyvät taseen riveille Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) ja Tilikauden ylijäämä (alijäämä). Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Vuoden 2024 ja suunnitelmavuoden 2026 tulos on alijäämäinen. Näiden vuosien alijäämät katetaan edellisten tilikausien taseen ylijäämästä. Taseen ylijäämän ollessa vuoden 2026 lopussa 16,9 milj. euroa kriisikuntakriteerit eivät kuitenkaan ole täyttymässä.

Tiedossa on, että tulevien vuosien tuloskehitys tulee olemaan alijäämäinen. Tämän vuoksi on harkittava talouden tasapainottamista.

Kunnan yksi iso menoerä on henkilöstökulut. Kunnanhallitus teki 31.10.2023 § 234 päätöksen organisaatorakenteen kehittämistyön käynnistämisestä. Tarkastelu aloitetaan opetus- ja varhaiskasvatuksen toimialasta. Tämän jälkeen tarkastelun kohteeksi otetaan muut toimialat. Lisäksi samassa kokouksessa päätettiin § 233 täyttölupamenettelyn aloittamisesta vuoden 2024 alusta. Täyttölupamenettelyn tarkoituksena on varmistaa henkilöstöresurssien optimaalinen käyttö. Henkilöstösuunnittelun avulla huolehditaan kunnan palvelutuotannon edellyttämän henkilöstön oikeasta määrästä ja rakenteesta sekä turvataan riittävä osaaminen kunnan tavoitteiden saavuttamiseksi. Henkilöstösuunnittelussa tulee huomioida lainsäädännön velvoitteet kunnan toimintaympäristössä. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan myös väestökehityksestä johtuvat palveluiden kysyntään ja resurssien kohdentamiseen sekä henkilöstön eläköitymiseen liittyvät muutostarpeet. Toimialojen tulee selvittää ja ottaa käyttöön toimintatapoja ja uudelleenjärjestelyjä, joissa nykyistä henkilöstöä valmennetaan ja mahdollisesti jopa koulutetaan uusiin tehtäviin.

Taulukko eri vuosien yli-/alijäämät ja tasearvo sekä ennuste tuleville vuosille

Tilikauden yli-/alijäämät ja ennuste	Taseen yli-		
	Tulos	alijäämä	Yhteensä
2018	902 227,16	14 065 725,10	14 967 952,26
2019	-1 696 993,20	14 967 952,26	13 270 959,06
2020	2 294 126,69	13 270 959,06	15 565 085,75
2021	1 041 464,01	15 565 085,75	16 606 549,76
2022	430 913,41	16 606 549,76	17 037 463,17
TAE2023	145 810,00	17 037 463,17	17 183 273,17
2024	-151 642,00	17 183 273,17	17 031 631,17
2025	968,00	17 031 631,17	17 032 599,17
2026	-95 014,00	17 032 599,17	16 937 585,17

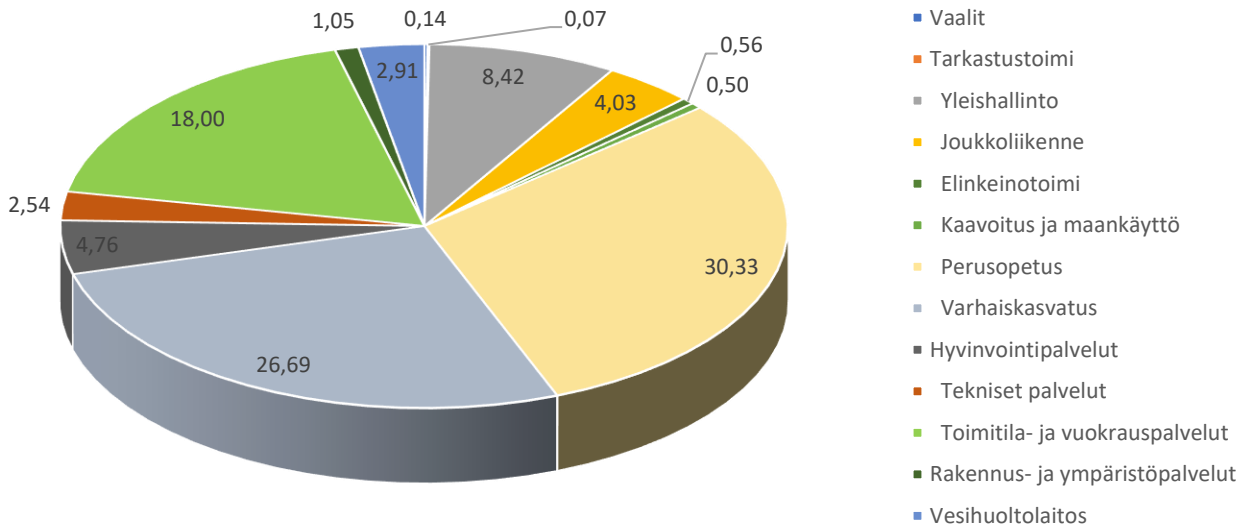
TOIMINTAKATTEIDEN KEHITYS TOIMIELIMITTÄIN

Alla olevassa taulukossa esitetään toimintakatteet valtuuston sitomien tehtäväalueiden osalta. Toimintakate 16,7, milj. euroa paranee 122 000 euroa eli 0,7 prosenttia vuoden 2023 talousarvioennusteeseen nähden ja heikkenee kehukseen nähden 193 000 eurolla 1,2 prosenttia.

Kunnanhallitus hyväksyi alustavan kehysten 19.6.2023 § 145. Sitä tarkistettiin 4.9.2023 § 184. Lautakunnat käsitteivät talousarviota syyskuun aikana. Talousarvioseminaari pidettiin 2.10.2023. Lautakuntien jälkeen tulos oli alijäämäinen 475 420 euroa. Tavoitteeksi annettiin nollatulos. Sen jälkeen tarkistettiin talousarvioesityksiä ja tarkistuksen jälkeen jaettiin karsintatavoite eri toimialojen kesken. Koska nollatulokseen ei päästy, kunnanhallitus antoi ohjeen, että uusia henkilöstölisäyksiä ei tehdä. Tulos jäi siitä huolimatta alijäämäiseksi.

	TP 2022*	TA 2023	MTA 2023	KEHYS	LTK-ESITYS	TA 2024	TA24-MTA23, %	ERO KEHYKSEEN
VAALIT	-1 255	-4 045	-4 045	-4 270	-3 765	-3 717	-8,11	-553
TARKASTUSTOIMI	-20 181	-14 993	-14 993	-15 275	-15 445	-15 431	2,92	156
KUNNANHALLITUS	-2 017 578	-2 218 488	-2 300 847	-2 379 491	-2 316 715	-2 299 361	-0,06	-80 130
Yleishallinto	-1 358 613	-1 728 513	-1 735 872	-1 811 296	-1 719 292	-1 685 589	-2,90	-125 707
Joukkoliikenne	-830 932	-800 000	-850 000	-823 931	-841 191	-840 891	-1,07	16 960
Elinkeinotoimi	-89 346	-93 500	-93 500	-120 300	-119 600	-117 700	25,88	-2 600
Kaavoitus ja maankäyttö	261 313	403 525	378 525	376 036	363 368	344 819	-8,90	31 217
OPETUS- JA VARHAISKASVATUSLAUTAKUNTA	-9 740 245	-9 850 224	-10 008 370	-10 295 361	-10 986 702	-10 579 100	5,70	283 739
Perusopetus	-5 049 446	-4 958 224	-5 031 138	-5 132 178	-5 563 020	-5 380 967	6,95	248 789
Varhaiskasvatus	-4 690 799	-4 892 000	-4 977 232	-5 163 183	-5 423 682	-5 198 133	4,44	34 950
HYVINVOINTILAUTAKUNTA	-735 333	-908 214	-917 037	-955 907	-955 931	-885 928	-3,39	-69 979
TEKNINEN LAUTAKUNTA	-2 986 290	-3 350 103	-3 397 590	-3 236 957	-3 496 447	-3 312 917	-2,49	75 960
Tekniset palvelut	-337 423	-308 840	-314 721	-362 146	-426 241	-421 512	33,93	59 366
Toimitila- ja vuokrauspalvelut	-2 648 867	-3 041 263	-3 082 869	-2 874 811	-3 070 206	-2 891 405	-6,21	16 594
RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	-101 714	-125 832	-126 567	-131 743	-160 155	-159 641	26,13	27 898
VESIHUOLTOLAITOS	538 253	513 800	513 800	495 674	616 675	540 175	5,13	-44 501
YHTEENSÄ	-15 064 343	-15 958 099	-16 255 649	-16 523 330	-17 318 485	-16 715 920	2,83	192 590
*Mukana ei ole sotepalveluiden menoja								

Menojakauma tehtävälueittain 2024

KONSERNITAVOITTEET

Kuntien talousarvion ja -suunnitelman kuntalain 110 §:n mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja veloitteet. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.”

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan ja yhden tai useamman muun yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla on yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa määräysvalta.

Ruskon vesilaitos on taseyksikkö ja kuuluu Ruskon sisäiseen liiketoimintaan. Valtuustoa ja taseyksikköä ohjaavat muut toimielimet voivat asettaa taseyksikölle sitovia tavoitteita. Taseyksikön tulos-, investointi- ja rahoitusbudjeteissa menojen ja tulojen sitovuus määrätään sekä valtuuston, että johtokunnan suhteen. Taseyksikön tulojen tulee suunnittelukaudella kattaa toiminnan kustannukset. Pitkällä aikavälillä tulorahoituksella pitää kattaa myös investoinnit siltä osin kuin niitä ei rahoiteta omanpääomanehtoisella rahoituksella.

Ruskon kunnan omistukset eri yhteisöissä:

	Kotipaikka	Omistusosuus, %
Kuntayhtymäosuudet		
Raision seudun koulutuskuntayhtymä	Raisio	5,17
Tytäryhteisöt		
As Oy Ruskon Metsärinne	Rusko	100
As Oy Ruskon Metsäranta	Rusko	100
Kiinteistö Oy Ruskon Vuokratalot	Rusko	66,0
Yhdistelemättömät kuntayhtymät		
Varsinais-Suomen Liitto	Turku	0,97
Osakkuusyhteisöt		
As Oy Ruskon liikekulma	Rusko	20,96
As Oy Ruskola	Rusko	28,25

Yleiset periaatteet

Kunnan strategiset linjaukset, omistajaohjaus ja konserniohjeet otetaan huomioon tytäryhteisöjen toiminnan suunnittelussa, ohjauksessa ja päätöksenteossa.

Valtuusto on hyväksynyt konserniohjeen 29.5.2023 § 25.

Vuonna 2023 käynnistettiin As Oy Metsärinteen ja As Oy Metsärannan sekä kunnan muiden yksittäisten asunto-osakkeiden yhtiöittämisselvitys. Vuoden 2024 aikana on tarkoitus tehdä päätökset selvityksen perusteella.

Kunnan yksi strateginen tavoite on tasapainoinen talous. Talousarvion tavoitteissa huomioidaan konsernin taloudellisia tunnuslukuja. Konsernin vuosittain seurattavat taloudelliset mittarit ovat konsernin vuosikate, konsernin kertynyt yli-/alijäämä, konsernin kertynyt yli-/alijäämä per asukas, konsernin lainamäärä, konsernin lainamäärä per asukas ja konsernin suhteellinen velkaantuneisuus.

Tytäryhteisöt lähettävät kunnanjohtajalle ja talous- ja hallintojohtajalle toiminnan ja talouden toteutumisasiaportin tilinpäätöksen valmistumisen yhteydessä. Kunnanjohtajaa ja talous- ja hallintojohtajaa tulee pitää tietoisena kaikista tytäryhtiöitä koskevista olennaisista toimintaan ja talouteen vaikuttavista asioista.

Yhteisöjen tulee pyrkiä ennalta estämään erilaisten riskien realisoituminen muun muassa toimivilla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännöillä.

Tavoitteet vuodelle 2024

Asunto-osakeyhtiöiden Metsärinteen ja Metsärannan sekä kiinteistö Oy Ruskon Vuokratiloille tavoitteeksi asetetaan vuokrausaste 98 prosenttia.

Lisäksi konsernille on asetettu seuraava tavoite: Konsernin lainamäärä enintään yhteensä 2 500 €/asukas. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä konsernin lainamäärä on ollut 2 500 €/asukas.

KÄYTTÖTALOUSOSA

TULOSLASKELMA (Ulkoiset)

	Tp2022	Mta 2023	Ta 2024	Ts2025	Ts2026
Toimintatuotot	4 674 418	4 364 295	4 164 326	4 284 865	4 410 226
Myyntituotot	2 333 326	1 899 000	1 802 200	1 912 200	2 022 200
Maksutuotot	530 860	546 900	507 800	512 878	518 006
Tuet ja avustukset	607 516	622 245	546 066	551 527	551 527
Muut toimintatuotot	1 202 717	1 296 150	1 308 260	1 308 260	1 318 493
Toimintakulut	-38 603 018	-20 619 944	-20 880 246	-21 569 404	-22 100 747
Henkilöstökulut	-11 335 208	-11 664 462	-12 015 415	-12 255 725	-12 500 841
Palkat ja palkkiot	-9 127 394	-9 411 232	-9 741 180	-9 936 003	-10 134 720
Henkilösivukulut	-2 207 814	-2 253 230	-2 274 235	-2 319 722	-2 366 121
Eläkekulut	-1 881 035	-1 905 420	-1 980 327	-2 019 935	-2 060 335
Muut henkilösivukulut	-326 779	-347 810	-293 908	-299 787	-305 786
Palvelujen ostot	-24 417 659	-6 183 813	-6 155 161	-6 571 270	-6 802 669
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 843 347	-1 579 083	-1 636 930	-1 669 669	-1 703 042
Avustukset	-533 259	-683 150	-632 350	-632 350	-644 997
Muut toimintakulut	-473 545	-509 436	-440 390	-440 390	-449 198
Toimintakate	-33 928 600	-16 255 649	-16 715 920	-17 284 539	-17 690 521
Verotulot	28 286 221	13 538 000	13 180 000	13 630 000	14 110 000
Kunnan tulovero	25 231 034	11 300 000	10 900 000	11 300 000	11 730 000
Kiinteistövero	1 287 072	1 011 000	1 430 000	1 430 000	1 430 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 768 115	1 227 000	850 000	900 000	950 000
Valtionosuudet	7 764 308	5 296 434	5 807 816	6 107 816	6 207 816
Kunnan peruspalv.valtionosuus	5 753 231	4 227 323	4 810 736	5 110 736	5 210 736
Verotul.perust.valt.os.tasaus	143 644	1 152 928	1 106 056	1 106 056	1 106 056
Opet.-ja kult.toim.muut valt.o	-971 431	-971 431	-976 985	-976 985	-976 985
Verotulomenet. kompensaatio	2 838 864	887 614	868 009	868 009	868 009
Rahoitustuotot ja -kulut	55 402	-37 000	-227 000	-227 000	-327 000
Korkotuotot	16 630	2 000	2 000	2 000	2 000
Muut rahoitustuotot	76 813	21 000	21 000	21 000	21 000
Korkokulut	-37 426	-60 000	-250 000	-250 000	-350 000
Muut rahoituskulut	-614	0	0	0	0
Vuosikate	2 177 331	2 541 785	2 044 896	2 226 277	2 300 295
Poistot ja arvonalentumiset	-1 765 338	-1 900 800	-2 215 459	-2 244 230	-2 414 230
Suunnitelman muk. poistot	-1 765 338	-1 900 800	-1 974 230	-2 194 230	-2 414 230
Arvonalentumiset			-241 229	-50 000	
Tilikauden tulos	411 992	640 985	-170 563	-17 953	-113 935
Poistoeron muutos	18 921	18 921	18 921	18 921	18 921
Tilikauden ylijäämä (alij.)	430 913	659 906	-151 642	968	-95 014

HALLINTO- JA OSALLISUUSPALVELUT VAALIT

Toimielin Keskusvaalilautakunta
Tehtäväalue Vaalit
Vastuhenkilö talous- ja hallintojohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Keskusvaalilautakunta huolehtii kunnallisten ja valtiollisten vaalien kunnalle kuuluvista tehtävistä.

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Vuonna 2024 järjestetään tammi-helmikuussa presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit kesäkuussa Vuonna 2025 järjestetään alue- ja kuntavaalit.

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot	14 824	13 000	13 000	26 000	26 260	26 260
Toimintakulut	-16 080	-17 045	-17 045	-29 717	-30 309	-30 918
josta palvelujen ostot	-2 484	-5 500	-5 500	-9 643	-9 836	-10 033
Toimintakate	-1 255	-4 045	-4 045	-3 717	-4 049	-4 658
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Toimintakate						
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	14 824	13 000	13 000	26 000	26 260	26 260
Toimintakulut	-16 080	-17 045	-17 045	-29 717	-30 309	-30 918
Toimintakate (=sitova)	-1 255	-4 045	-4 045	-3 717	-4 049	-4 658
muut laskennalliset erät poistot	-558	-708	-708	-581	-581	-581
nettomenot/asukas	-0,28	-0,74	-0,74	-0,67	-0,70	-0,78
nettomenot/äänioikeutettu	-0,37	-0,99	-0,97	-0,88	-0,94	-1,05
asukkaat	6 437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691
äänioikeutetut	4 842	4 814	4 903	4 908	4 945	4 992

TARKASTUSTOIMI

Toimielin Tarkastuslautakunta
Tehtäväalue Tilintarkastus
Vastuhenkilö Talous- ja hallintojohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Tilintarkastuksen tehtävänä on hyvän tilintarkastustavan mukaisesti tarkastaa, onko kunnan hallintoa ja taloutta hoidettu kunnanvaltuuston päätösten mukaisesti sekä muutoin asianmukaisesti.

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Lautakunnan päätavoitteena on käydä läpi kaikki palvelualueet toimintakautensa aikana.

Vuositavoitteena käydään läpi palvelualueet ja toiminnot suunnitelman mukaisesti.

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-20 181	-14 993	-14 993	-15 431	-15 740	-16 055
josta palvelujen ostot	-11 784	-9 200	-9 200	-9 476	-9 665	-9 858
Toimintakate	-20 181	-14 993	-14 993	-15 431	-15 740	-16 055
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Toimintakate						
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-20 181	-14 993	-14 993	-15 431	-15 740	-16 055
Toimintakate (=sitova)	-20 181	-14 993	-14 993	-15 431	-15 740	-16 055
muut laskennalliset erät	-15 094	-11 875	-11 875	-12 141	-12 141	-12 141
poistot						
nettomenot/asukas	-5,48	-4,17	-4,17	-4,28	-4,20	-4,21
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

YLEISHALLINTO

Toimielin Kunnanhallitus

Tehtäväalue Yleishallinto

Vastuuhenkilö talous- ja hallintojohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Yleishallinnon tehtävänä on tukipalvelujen (ICT-, talous- ja henkilöstöhallinto) tuottaminen tulosalueille ja yleisvastuu päätöksenteko- ja luottamushenkilötoiminnan toimivuudesta ja kehittämisestä. Yleishallinto huolehtii vaalien järjestämisestä kunnassa, seudullisen joukkoliikenteen (Föli-järjestelmä) palveluiden järjestämisestä, kunnan kotouttamisasioiden ja työllisyyspalveluiden koordinoinnista seuraten niiden laatua ja taloudellisuutta.

Lisäksi seurataan kootusti kunnan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista eri toimialoilla.

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023 ja kunnan sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen toiminta siirtyi hyvinvointialueelle. Vaikkakin sote sekä pelastustoiminta siirtyi hyvinvointialueille, jäi kuntiin edelleen velvoitteita toimia hyvinvoinnin edistämisen puolesta. Hyvinvoinnin edistäminen vaatii myös yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa. Vuoden 2023 aikana perustettiin useita yhteistyöryhmiä kuntien ja sote-palveluiden välille.

Seuraava mittava uudistus tulee olemaan TE-palveluiden siirtyminen kuntiin. Uudistustyö käynnistettiin vuoden 2022 lopulla ja lokakuun 2023 loppuun mennessä toimitettiin työ- ja elinkeinoministeriön ilmoitus Turun työllisyysalueesta. Yhteistyösopimuksen Turun isäntäkuntamallista hyväksyi Varsinais-Suomen alueella 23 kuntaa. Vuoden 2024 aikana TE-palvelu-uudistustyö jatkuu niin, että toiminta saadaan aloitettua 1.1.2025.

Sosiaali- ja terveystoimien kuntouttavan työtoiminnan siirryttyä hyvinvointialueelle, jäi muu työllisyyden hoitoon liittyvä toiminta eli muiden kuin kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevien henkilöiden työllistäminen ja kuntaosuusmaksu kunnan hoidettavaksi. Kyseistä toimintaa varten on budjettiin varattu kolmen työllistettävän palkkameno ja kuntaosuusmaksua yhteensä noin 209 000 euroa. Työttömyyden kustannusten alentamiseen on kaavailtu toteutettavaksi toimenpiteitä, joilla kuntaosuusmaksua saataisiin alennettua.

Kunnan kotouttamisohjelma vuosille 2023-2025 hyväksyttiin 28.8.2023 valtuustossa. Ruskoa kotikunnaksi on hakenut useampi henkilö maaliskuusta 2023 lukien. Talousarviossa 2024 kotouttamista varten on arvioitu saatavan vuonna 2024 avustusta noin 24 000 euroa. Tuo summa tullaan käyttämään kotouttamispalveluiden hankintaan.

Ruskon kunta teki päätöksen liittyä Turun kaupunkiseudun kuntayhtymään vuonna 2022, jolloin se aloitti toimintansa. Vuonna 2024 jatketaan osallistumista Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän toimintaan.

Ruskon palkanlaskentapalvelut siirtyivät vuoden 2023 lopulla Tilikunnan hoidettavaksi. Palveluiden siirtymisen käyttöönotto jatkuu vielä 2024 alkuvuodesta. Asianhallintajärjestelmän kehittämistyötä jatketaan uudistamalla tiedonohjausjärjestelmää. Tiedolla johtamisen järjestelmän käyttöönotto aloitetaan vuonna 2024. Samalla suunnitteilla on sähköinen arkiston käyttöönotto talous- ja palkkatositteiden osalta.

Henkilöstö on tärkeä voimavara. Talousarvioon on varattu rahaa kulttuuri- ja liikuntaseteleiden ja joulujuhlan lisäksi polkupyöräedun sekä työsuhdematkaedun (föli) hyödyntämiseen henkilökunnalle.

Osallistuva budjetointi toteutettiin ensimmäisen kerran vuonna 2023. Vuoden 2024 budjettiin on osallistuvaa budjetointia varten varattu 15 000 euroa. Osallistuvan budjetoinnin kampanja aloitetaan heti alkuvuodesta.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Kunnanhallituksen alaisia merkittävimpiä riskejä ovat:
Tuleva peruspalveluiden valtionosuusuudistus, jonka lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026. Eriten askarruttaa rahoituksen riittävyys kunnan lakisääteisten tehtävien hoitamiseen jatkossa. Uudistustyö on vasta käynnistynyt ja epävarmuus vaikuttaa tulevan toiminnan ja talouden suunnitteluun.

Samalla mietityttää verotulojen kehitys. Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen lopullinen vaikutus verotulojen kertymään ei ole vielä tiedossa.

Maailman muuttuvat tilanteet ja niiden vaikutus erilaisiin toimintoihin esim resilienssi ja varautuminen, inflaation nousu ja hintojen nousu, korkokustannusten nousu.

Myös henkilöstön saatavuus koetaan ongelmana ja riskinä on se, että palveluita ei pystytä tuottamaan.

Kiinteistöjen kunto aiheuttaa ongelmia useissa Ruskon omistamissa ja käytössä olevissa tiloissa. Tulevat kiinteistöjen investointitarpeet vaikuttavat suuresti talouden kantokykyyn mutta myös toimintaan.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Mittari	TP 2022	TA 2024
Kunnan tasapainoinen talous	Tuloslaskelman ali-/ylijäämä	Ylijäämä noin 3,8 milj. euroa	Kolmen peräkkäisen tilinpäätöksen yhteistulos on ylijäämäinen
Maltillinen lainakanta	Kunnan lainakanta ja vuokravastuut enintään 2 000 €/asukas ja konsernin lainakanta 2 500 €/asukas	Kunnan lainakanta 1 210 €/asukas Konsernin lainakanta 2 500 €/asukas	Kunnan lainakanta ja vuokravastuut enintään 2 000 €/asukas ja konsernin lainakanta 2 500 €/asukas
Taloudellinen ennakkointi	Johdon raportointityökalun suunnittelu ja käyttöönotto	-----	Johdon raportointityökalu otetaan käyttöön vaiheittain eri vuosina.
Digitalisaation edistäminen	digitalisaatioaste/ tehdyt sähköiset palvelu-uudistukset	-----	digitalisaatioaste/ tehdyt sähköiset palvelu-uudistukset

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot	47 350	77 345	77 345	72 366	73 074	73 090
Toimintakulut	-1 405 962	-1 805 858	-1 813 217	-1 757 955	-2 089 020	-2 230 805
josta palvelujen ostot	-630 106	-735 900	-735 900	-725 602	-1 040 116	-1 160 920
Toimintakate	-1 358 613	-1 728 513	-1 735 872	-1 685 589	-2 015 946	-2 157 715
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	62 054	77 980	77 980	84 948	86 647	88 380
Toimintakulut	-88 142	-81 540	-81 540	-65 465	-66 775	-68 110
Toimintakate	-26 088	-3 560	-3 560	19 483	19 872	20 270
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	109 404	155 325	155 325	157 314	159 721	161 470
Toimintakulut	-1 494 104	-1 887 398	-1 894 757	-1 823 420	-2 155 795	-2 298 915
Toimintakate (=sitova)	-1 384 701	-1 732 073	-1 739 432	-1 666 106	-1 996 074	-2 137 445
muut laskennalliset erät	747 456	842 135	841 497	896 466	896 466	896 466
poistot	-34 891	-30 658	-30 658	-55 464	-55 464	-55 464
nettomenot/asukas	-104,42	-142,73	-143,97	-127,98	-174,06	-193,76
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

JOUKKOLIIKENNE

Toimielin Kunnanhallitus**Tehtäväalue** Joukkoliikenne**Vastuhenkilö** Talous- ja hallintojohtaja**Tehtäväalueen kuvaus**

Kuuden kunnan yhdessä järjestämä joukkoliikenne Turun seudulla alkoi 1.7.2014. Turun seudun joukkoliikenteessä ovat mukana Turku, Kaarina, Raisio, Naantali, Lieto ja Rusko. Joukkoliikenteen tavoitteena on tarjota monipuoliset, laadukkaat ja edulliset joukkoliikennepalvelut ruskolaisille.

Olennaiset muutokset ja tapahtumat

Joukkoliikenteen käyttöä ja asiakasmääriä pyritään kasvattamaan. Tavoitetta toteutetaan kartoittamalla asiakastarpeita ja optimoimalla joukkoliikenteen tarjontaa kysynnän mukaan. Asiakasmäärien nousu lisää lipputuloja ja vähentää sitä kautta kunnan tarvetta subventoida joukkoliikennettä verovaroin. Vuonna 2021 koululaiskuljetukset siirtyivät osaksi Föli-järjestelmää. Koulukuljetusten osuus kustannuksista määräytyy kunnanhallituksen hyväksymän taksan 2,30 euroa per oppilas mukaan. Loppu kustannus on budjetoitu joukkoliikenteen kustannuspaikalle. Koulukuljetukset eivät vaikuta asetettuihin tavoitteisiin. Ilmastoperusteinen valtiontuki päättyy 2024. Ruskon kunnan joukkoliikenteen tuloihin sillä on 28 000 euron heikentävä vaikutus.

Uusi MAL-sopimuskausi alkaa 2024 ja sen osalta on valtion rahoitus auki.

Paimion kaupunki liittyy Turun seudun joukkoliikenneviranomaisen jäseneksi 1.1.2024.

Runkolinjasto käynnistyy 1.7.2025

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Merkittävimpiä riskejä joukkoliikenteen toiminnan osalta on kustannusten nousu ja liian vähäinen liikenteen käyttäjämäärä. Lisäksi Ruskon joukkoliikenteen talousarvio ei sisällä varautumista äkillisiin liikennemuutostarpeisiin.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Mittari	TA 2024
Joukkoliikenteen asiakasmäärien kasvattaminen	Asiakasmäärä/v 213 000 matkaa	+ 4 % v.2021 tasosta

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-830 932	-800 000	-850 000	-840 891	-857 669	-874 822
josta palvelujen ostot	-828 626	-796 900	-846 900	-838 067	-854 829	-871 925
Toimintakate	-830 932	-800 000	-850 000	-840 891	-857 669	-874 822
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Toimintakate						
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-830 932	-800 000	-850 000	-840 891	-857 669	-874 822
Toimintakate (=sitova)	-830 932	-800 000	-850 000	-840 891	-857 669	-874 822
muut laskennalliset erät	-852	-1 017	-1 017	-878	-878	-878
poistot	-9 938	-9 881	-9 881	-10 892	-10 892	-10 892
nettomenot/asukas	-130,76	-125,72	-133,47	-132,26	-131,02	-132,51
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

ELINKEINOTOIMI

Toimielin Kunnanhallitus

Tehtäväalue Elinkeinotoimi

Vastuhenkilö Kunnanjohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Ruskon kunta osallistuu elinkeinotoiminnan kehittämiseen sekä oman kunnan, että koko Turun seutukunnan osalta, osallistumalla yritys- ja innovaatiotoimintojen keskittymän Turku Business Regionin (aiemmin Turun seudun kehittämiskeskus) toimintaan sekä mahdollistamalla omilla päätöksillä elinkeinotoiminnan monipuolistumisen ja lisääntymisen kunnan alueella esim. kaavoittamalla teollisuustontteja ja markkinoinnilla. Maaseutuasiamespalvelut ostetaan Liedon kaupungilta.

Olelliset muutokset ja tapahtumat

Eteläosan osayleiskaavan myötä jatkossa pystytään kaavoittamaan lisää liike- ja teollisuustontteja ja näin ollen laajentamaan elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiä. Mahdollinen Ahola-Ojannon asemakaavan laajentuminen edesauttaa jatkossa kunnan teollisuustonttitarjontaa.

Talousarviossa 2024 on varattu rahaa elinkeinoasiamiespalveluiden hankintaan.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä**Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet**

Tavoite	Mittari	TP 2022	TA 2024
Yritysten määrä	Toimivat yritykset/ 1000 asukasta (tällä hetkellä 89)	88,2	90

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-89 346	-93 500	-93 500	-117 700	-120 054	-122 456
josta palvelujen ostot	-87 208	-93 500	-93 500	-117 700	-120 054	-122 456
Toimintakate	-89 346	-93 500	-93 500	-117 700	-120 054	-122 456
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Toimintakate						
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-89 346	-93 500	-93 500	-117 700	-120 054	-122 456
Toimintakate (=sitova)	-89 346	-93 500	-93 500	-117 700	-120 054	-122 456
muut laskennalliset erät poistot	-294	-435	-435	-313	-313	-313
nettomenot/asukas	-13,93	-14,56	-14,56	-18,31	-18,14	-18,35
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

ELINVOIMAPALVELUT**KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ****Toimielin** Kunnanhallitus**Tehtäväalue** Kaavoitus ja maankäyttö**Vastuhenkilö** Kunnanjohtaja**Tehtäväalueen kuvaus**

Maa- ja tonttipolitiikan tarkoituksena on turvata suunnitelmallinen rakentaminen kunnan alueella hankkimalla kaavoitukseen soveltuvia maa-alueita. Elinvoimaohjelman yhtenä

tavoitteena on raakamaan hankinta hallitusti tulevaisuuden tarpeisiin. Huolehditaan riittävästä asumis- ja yritystonttitarjonnasta uusilla ja ajan tasaisilla yleis- ja asemakaavoilla.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Ketunluolan asemakaavan laajennus ja eteläosan osayleiskaava tulevat hyväksytyksi. Ketunluolan ja Valkiavuoren tontteja luovutetaan rakentajille. Keskustan asemakaavan muutos ja Päällistönmäen asemakaavan laajennus toteutetaan.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Tonttien kysyntään vaikuttava yleinen taloudellinen tilanne.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Mittari	TP 2022	TA 2024
Asukasluvun kasvun turvaava tonttitarjonta	Kunnassa luovutettavana olevat tontit (suluissa kunnan luovuttamat)	Kunta 13 Seurakunta 4 Yksityiset 106 (kunnan myymät 1/ lunastetut 4)	Kunta 50 Seurakunta 17 Yksityiset 112 Yhteensä 179 (kunnan myymät/ lunastamat 10)
Ajantasainen maankäytön suunnittelu	Yleiskaavat ja kaavamuutokset	Ruskon kunnanosan yleiskaavan valmistelu ei käynnistynyt. Ruskon kunnanosan eteläosan osayleiskaava ei valmistunut.	Eteläosan osayleiskaava valmistuu. Ruskon kunnanosan yleiskaavan valmistelu käynnistyy.
	Asemakaavat ja kaavamuutokset	Ketunluolan asemakaavan laajennus toteutui. Luonnosaineisto valmistui. Ahola -Ojanto ei valmistunut. Niittylä valmistui.	Ketunluolan asemakaavan laajennus jatkuu. Keskustan asemakaavan muutos toteutetaan. Päällistönmäen asemakaavan laajennus toteutetaan.

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot	340 341	466 500	466 500	450 000	450 000	451 650
Toimintakulut	-79 028	-62 975	-87 975	-105 181	-107 185	-109 327
josta palvelujen ostot	-66 302	-50 000	-75 000	-92 100	-93 942	-95 820
Toimintakate	261 313	403 525	378 525	344 819	342 815	342 323
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut						
Toimintakate						
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	340 341	466 500	466 500	450 000	450 000	451 650
Toimintakulut	-79 028	-62 975	-87 975	-105 181	-107 185	-109 327
Toimintakate (=sitova)	261 313	403 525	378 525	344 819	342 815	342 323
muut laskennalliset erät poistot	-9 224	-7 815	-7 815	-7 884	-7 884	-7 884
nettomenot/asukas	39,16	61,35	57,47	52,26	50,47	49,98
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

TEKNISET PALVELUT

Toimielin Tekninen lautakunta
Tehtäväalue Tekniset palvelut
Vastuhenkilö Tekninen johtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Tekniset palvelut toimittavat kunnan teknisen hallinnon ja infrapalvelut.

Infrapalvelut ylläpitävät kunnan yleisiä alueita, liikenneväyliä, sekä hulevesiviemärointiä.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Teknisissä palveluissa pyritään tiedon lisäämiseen teiden kunnon, katuvalojen ja liikenneturvallisuuden osalta. Seuraavan vuoden tavoitteena on strategian mukaisen toiminnan kehittäminen ja eteenpäin vieni. Sähköisten järjestelmien ja palvelun kehittäminen, sekä palveluiden tasalaatuisuus.

Ilmastosuunnitelman laatimistyö käynnistettiin vuonna 2023 ja sitä jatketaan vuonna 2024. Vuoden 2024 aikana tarkastellaan teknisen toimen hallinnon organisaatorakennetta ja käydään lävitse tehtäväkuvaukset.

Selonteko riskienhallinnasta

Riskienhallinnan avulla pyritään tunnistamaan ja arvioimaan riskejä sekä poistamaan, pienentämään tai siirtämään niitä ja niiden haittavaikutuksia.

Teknisten palveluiden olellaisimmat riskit ovat kustannusten nousu ja investointeihin liittyvät riskit.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Vuosittain tehtävä asiakastyytyväisyyskysely kuntalaisille

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TP 2022	TA 2024
Strategia Asiakkaat ja vaikuttavuus	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset (vaikuttavuustasolta keskiarvo) asteikolla 1–5	3,8	3,6
kaavateiden kunto ja puhtaanapito, hoidon taso	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,6	3,5
kaavateiden talvihoito	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	4,0	3,5
puistojen, liikuntapaikkojen ja viheralueiden hoito	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,2	3,5
jätehuolto	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	3,7	3,5
vesi- ja viemärihuolto	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	4,1	3,8
valaistus	tyytyväisyyskysely asteikolla 1- 5	4,3	3,9

Mittarit

Vuosi	2018	2019	2020	2021	TP2022	TA 2024
Asukasluku 31.12.	6 251	6 327	6 354	6 379	6 437	6 447
Liikenneväylien nettokustannukset, €/asukas	121,07	130,51	116,56	121,64	127,50	122,30

Liikenneväylät pitävät sisällään yleisten teiden ja kaavateiden kustannukset sekä yksityistieavustukset.

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot	345 403	209 100	209 100	109 100	109 100	109 191
Toimintakulut	-682 826	-517 940	-523 821	-530 612	-539 497	-550 284
josta palvelujen ostot	-272 233	-168 600	-168 600	-166 335	-169 662	-173 051
Toimintakate	-337 422,68	-308 840	-314 721	-421 512	-430 397	-441 093
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	37 182	45 369	45 369	49 154	50 137	51 140
Toimintakulut	-61 874	-57 951	-57 951	-42 337	-43 184	-44 048
Toimintakate	-24 692	-12 582	-12 582	6 817	6 953	7 092
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	382 585	254 469	254 469	158 254	159 237	160 331
Toimintakulut	-744 700	-575 891	-581 772	-572 949	-582 681	-594 332
Toimintakate (=sitova)	-362 115	-321 422	-327 303	-414 695	-423 444	-434 001
muut laskennalliset erät	178 741	148 479	148 479	145 981	145 981	145 981
poistot	-567 890,16	-589 221	-589 221	-589 766	-589 766	-589 766
nettomenot/asukas	-116,71	-118,16	-119,08	-133,16	-130,69	-131,19
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

TOIMITILA- JA VUOKRAUSPALVELUT

Toimielin Tekninen lautakunta

Tehtäväalue Toimitila- ja vuokrauspalvelut

Vastuhenkilö Tekninen johtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Kiinteistöhoidon ja -kunnossapidon sekä siivouspalvelun tehtävänä on huolehtia kunnan kiinteistöistä tehokkaasti ja taloudellisesti. Kiinteistöjen arvo ja toimivuus säilytetään elinkaaren loppuun asti riittävillä huoltotoimenpiteillä. Sähköisten järjestelmien käyttöönotto ja hyödyntäminen on käynnissä jo kiinteistöhoidossa ja sitä jatketaan. Tärkeänä tavoitteena on tiedon lisääminen kiinteistöomaisuuden hallinnassa ja ylläpidossa.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Korjaushankkeet ovat käyttötalouden pitkän tähtäimen korjaussuunnitelma (PTS). Isommat kohteet esimerkiksi Maunun tupa on investointilistalla.

Kunnan vuokrattavien kiinteistöjen yhtiöittämistä selvitettiin vuonna 2023, jonka pohjalta tehdään päätökset vuonna 2024.

Vuoden 2024 aikana tarkastellaan teknisen toimen hallinnon organisaatorakennetta ja käydään lävitse tehtäväkuvaukset.

Selonteko riskienhallinnasta

Riskienhallinnan avulla pyritään tunnistamaan ja arvioimaan riskejä sekä poistamaan, pienentämään tai siirtämään niitä ja niiden haittavaikutuksia.

Olennaisimmat riskit toimitila- ja vuokrauspalveluiden osalta ovat hyvinvointialueille vuokrattavien kiinteistöjen jatkosopimukset ja kustannusten nousut.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Mittari	TP2022	TA 2024
Strategia Vuokra-asuntojen ja As Oy:n korkea vuokrausaste	vuokrausaste %	98 %	98 %

Mittarit

Vuosi	2022	TA2023	TA2024
Asukasluku 31.12.	6 437	6 450	6 447
Toimitila- ja vuokrauspalvelujen nettokustannukset, €/asukas	36,86	54,69	63,94
Ruokapalvelut, bruttokustannukset, €/asukas	190,11	173,63	179,52
Laitoshuolto, bruttokustannukset, €/asukas	105,25	99,65	101,00

(*nettokustannukset -> nettomenot +/nettotulot -*)

Toimitila- ja vuokrauspalvelut pitävät sisällään tilahallinnon ja isännöinnin, varastojen ja konekeskuksen, kiinteistönhoidon, kiinteistöjen kunnossapidon ja siivouksen, asunto-osakkeiden ja muiden asuntojen sekä toimitilavuokrauksen kustannukset ja tulot.

Ruokapalvelut tuottavat kunnan koulujen ja omien varhaiskasvatusyksiköiden kaikki ateriat omana tuotantonaan. Aamu- ja välipalat valmistetaan palvelukeittiöillä kouluissa ja päiväkodeissa, ja kaikki lounaat Keskuskeittiöllä. Ruokalistat ja ruokien raaka-ainesällöt ovat näkyvillä kunnan verkkosivuilla. Ruokapalveluissa käytetään vain kotimaisia lihoja ja pyritään käyttämään vain vastuullisesti tuotettuja raaka-aineita. Ruokapalveluissa noudatetaan valtakunnallisia koulu- ja varhaiskasvatusikäisten ravitsemussuosituksia.

Ruokapalveluiden sisäinen hinnoittelu perustuu suoritelaskentaan. Suoritehinnan muodostumiseen vaikuttavat kustannukset ja suoritteiden määrä. Ateriat laskutetaan kuukausittain yleisesti käytössä olevien suoritekertoimien mukaan 1 lounas on 1 suorite, vastaavasti välipalan suoritearvo on 0,5 suoritetta. Erityisruokavalioista laskutetaan korotetun suoritehinnan mukaisesti.

Ruokapalvelut

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024
Toteutunut suoritehintana	2,68 €	2,74 €	2,78 €		
Suunniteltu suoritehintana	2,60 €	2,75 €	2,82 €	3,10 €*	3,34 €

*ensimmäinen vuosi ilman Varhalle siirtyneiden palvelutalojen ja ateriapalvelun aterioiden tuottamista.

Ruokapalvelut tarjoavat koulujen ja varhaiskasvatyüksiköiden asiakkaiden lisäksi myös kunnan eläkeläisille ja työntekijöille mahdollisuuden tulla ruokailemaan.

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot	1 217 317	852 200	852 200	866 010	866 050	874 290
Toimintakulut	-3 866 185	-3 893 463	-3 935 069	-3 757 415	-3 822 061	-3 898 489
josta palvelujen ostot	-833 324	-1 111 990	-1 111 990	-863 750	-874 026	-891 500
Toimintakate	-2 648 867,41	-3 041 263	-3 082 869	-2 891 405	-2 956 011	-3 024 199
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	4 276 589	4 529 830	4 529 830	4 357 404	4 444 553	4 533 445
Toimintakulut	-721 267	-775 771	-775 771	-784 035	-799 716	-815 710
Toimintakate	3 555 322	3 754 059	3 754 059	3 573 369	3 644 837	3 717 735
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	5 493 906	5 382 030	5 382 030	5 223 414	5 310 603	5 407 735
Toimintakulut	-4 587 452	-4 669 234	-4 710 840	-4 541 450	-4 621 777	-4 714 199
Toimintakate (=sitova)	906 454	712 796	671 190	681 964	688 826	693 536
muut laskennalliset erät	-325 710	-301 732	-301 732	-302 325	-302 325	-302 325
poistot	-737 466	-813 615	-813 615	-1 060 984	-1 089 755	-1 259 755
nettomenot/asukas	-24,35	-62,41	-68,86	-105,68	-105,98	-129,81
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

VESIHUOLTOLAITOS

Toimielin Vesihuoltolaitos

Tehtäväalue Vesihuoltolaitos

Vastuhenkilö Tekninen johtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Lain mukaan kunnan vesihuoltolaitoksella on toiminta-alueellaan vastuu vesihuollon järjestämisestä. Kunnan vesi tulee omilta vesilaitoksilta Vahdolta ja Ruskolta. Jätevedet toimitetaan koko kunnan alueelta Turun verkostoa pitkin Turun seudun puhdistamoon.

Laitoksen tehtävänä on talousveden laatuvaatimukset täyttävän veden toimittaminen asiakkaille ja asiakkaiden viemäriverkostoon toimittamien jätevesien pois johtaminen ja toimittaminen edelleen puhdistettavaksi ympäristöviranomaisen edellyttämällä tavalla.

Toimintaa ohjaavat elinkaariajattelu ja kestävä kehitys. Vesihuoltolaitoksen toimintaa ohjaa vesihuoltolaki.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Vesihuoltolaitos suunnittelee ja toteuttaa mahdollisimman tehokkaasti kunnallistekniikan perusparannusta ottaen huomioon koko toimintansa. Keskitytään hulevesien vähentämiseen verkostossa, korjausvelan tehokkaaseen lyhentämiseen sekä ennakoivan korjauksen suunnitteluun.

Vesimittarivaihdoissa tulee pystyä 120/ kpl vuosiin, jotta kuntaan saadaan sopiva kiertosykli mittarivaihtoihin koko kunnan mittarikannassa.

Hulevesien määrän vähentämiseen käytettävät keinot ovat mahdollisten vuotokohtien viemärisavutukset ja linjatarkastukset. Tehdään jatkotoimenpiteet savutusten tulosten perusteella. Talousvedenlaatua parannetaan ja valmistusprosessia tehostetaan kummallakin vesilaitoksella. Osuuskuntien verkostoja liitetään osaksi kunnan verkostoa. Jätevesiverkoston putkiston ja pumppaamoiden kuntoa seurataan huuhteluiden ja huoltojen avulla. Taksarakennetarkasteluraportin mukaiset toimet käynnistetään vuoden 2023 aikana. Talousarvioon 2024 on vesihuollon selvityksen perusteella tehty 10 prosentin korotus perus-, vesi- ja jätevesimaksuihin. Sama korotus on suunniteltu tehtäväksi kahtena seuraavana suunnitelmavuotena.

Selonteko riskienhallinnasta

Vesihuoltolaitoksen toimintaa ohjaa vesihuoltolaki, jonka mukaan tuotolla voidaan pitkällä aikavälillä kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan neljännesvuosittain lautakunnalle. Vesihuollon olennaisin riski on sijaisten vähäinen määrä.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TP 2022	TA 2024
Strategia Vesihuoltolaitoksen tulot kattavat toimintamenot, poistot ja 3 % koron pääomalle	Tilikauden tulos vähintään 0.	Ei toteutunut	Alijäämä pienenee saavuttaen nollatuloksen 2025
Strategia Vesijohtoverkoston vuotojen määrä	Lukumäärä max.	4	10
Strategia Jätevesiverkoston tukokset ja vuotojen määrä	Lukumäärä max	9	15
Strategia Vanhentuneen vesimittarikannan uusiminen	Lukumäärä min	54	120

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot	1 066 107	1 135 000	1 135 000	1 148 000	1 258 000	1 368 000
Toimintakulut	-527 853	-621 200	-621 200	-607 825	-619 942	-632 342
josta palvelujen ostot	-359 440	-489 500	-489 500	-472 125	-481 568	-491 200
Toimintakate	538 253	513 800	513 800	540 175	638 058	735 658
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	42 498	42 000	42 000	42 000	42 840	43 696
Toimintakulut	-247 039	-259 238	-259 238	-283 822	-289 498	-295 288
Toimintakate	-204 540	-217 238	-217 238	-241 822	-246 658	-251 592
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	1 108 605	1 177 000	1 177 000	1 190 000	1 300 840	1 411 696
Toimintakulut	-774 892	-880 438	-880 438	-891 647	-909 440	-927 630
Toimintakate	333 713	296 562	296 562	298 353	391 400	484 066
muut laskennalliset erät						
poistot	-288 396	-303 312	-303 312	-308 236	-308 236	-308 236
rahoitustuotot	-98					
korvaus peruspääomasta	-145 782	-145 782	-145 782	-145 782	-145 782	-145 782
Tilikauden tulos = sitova	-100 562	-152 532	-152 532	-155 665	-62 618	30 048
nettomenot/asukas	-15,62	-23,65	-23,65	-24,15	-9,44	4,49
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖASIAT**Toimielin** Rakennus- ja ympäristölautakunta**Tehtäväalue** Rakennusvalvonta ja ympäristöasiat**Vastuhenkilö** Rakennustarkastaja**Tehtäväalueen kuvaus**

Tehtäviä ovat rakennus- ja maa-ainesvalvonta sekä ympäristönsuojelu. Ympäristönsuojelun palvelut tuotetaan yhdessä Maskun, Nousiaisten ja Mynämäen kuntien kanssa. Toimintamenoihin kuuluu myös ympäristöterveydenhuolto (terveystarkastus ja eläinlääkintähuolto), joka ostetaan Raision kaupungilta ja niitä koskevat asiat käsitellään Raisiossa.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Yleinen talouden suhdanne vaikuttaa rakentamisen määrään. Pieneläinpäivystyksen vuoksi ympäristöterveydenhuollon kuluissa joudutaan varautumaan kustannusten nousuun (11.774 €), mutta suoritteista ei ole tarkempaa tietoa. Talousarviossa ei ole huomioitu ympäristöterveydenhuollon tuotoista ja laskutuksesta tulevia palautuksia/muutoksia, jotka palautetaan alkuvuodesta 2025. Vuodelta 2022 oli palautusta 12.197,81 €. Ympäristönsuojelussa on käyty neuvotteluja viranhaltijoiden määrästä ja palvelua ostavista kunnista. Talousarviossa on varauduttu ympäristönsuojelun kolmannen viranhaltijan

kustannuksiin ja myös siihen vaihtoehtoon, että yhteistoiminta-alueen kuntamäärä vähenee yhdellä ja jatketaan kahdella viranhaltijalla. Kulut kasvaisivat 2.988 €.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Tarkastustoiminnassa havaitut tai havaitsematta jääneet puutteet/virheet sekä luvaton toiminta voivat aiheuttaa taloudellisia, ihmishenkeen tai ympäristöön kohdistuvia riskejä. Myös luvanvaraisesta toiminnasta voi syntyä ihmishenkeen tai ympäristöön kohdistuva riski, jos ei noudateta annettuja säädöksiä ja määräyksiä. Tarkastustoiminta maastossa sekä työmailla voi aiheuttaa viranhaltijoille työturvallisuusriskiä. Lisääntyneet vaatimukset työssä sekä kuormittuminen haastavissa tai uhkaavissa asiakastilanteissa voivat aiheuttaa henkistä kuormittumista työntekijälle. Henkilörekisterin väärinkäyttö vaarantaisi yksityishenkilöiden tietosuojan.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TP 2022	TA2024
Tehokas ja joustava rakennuslupakäsittely	Käsittelyaika	Toteutuma pääsääntöisesti 1-1,5 vk, kun hakemuksen kaikki liitteet on toimitettu. Lautakunnassa ei ollut rakennuslupia.	Rakennustarkastajan päätös 1-2 vk, Lautakunnan päätös enint. 6 vk, kun hakemus ei ole puutteellinen ja hakemuksen mukana on naapurien kuuleminen.
Asiakastyytyväisyys rakennusvalvonnan palveluihin	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset (vaikuttavuustasolla 1-5, keskiarvo)	-----	3,5
Asiakastyytyväisyys ympäristönsuojelun palveluihin	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset (vaikuttavuustasolla 1-5, keskiarvo)	-----	3,5

Mittarit

Vuosi	TA2024
Asukasluku	6 447
Rakennus- ja maanainvalvonnan nettokustannukset, €/asukas	9,46
Ympäristöterveydenhuollon nettokustannukset, €/asukas	9,57
Ympäristönsuojelun nettokustannukset, €/asukas	5,82

(nettokustannukset -> nettomenot +/- nettotulot -)

Tuloarviot ja määrärahat

Rakennusvalvonnan tulojen osalta ei voida arvioida pääsevän 2023 vuoden suunniteltuun tasoon, koska rakennusalan merkittävästi huonontuneesta suhdanteesta johtuen 2023 vuodenkin tulot tulevat jäämään reilusti budjetoidusta.

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot	68 960	74 000	74 000	59 000	59 590	60 186
Toimintakulut	-170 674	-199 832	-200 567	-218 641	-222 960	-227 418
josta palvelujen ostot	-88 608	-114 465	-114 465	-129 487	-132 077	-134 717
Toimintakate	-101 714	-125 832	-126 567	-159 641	-163 370	-167 232
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-3 409	-3 177	-3 177	-2 551	-2 602	-2 654
Toimintakate	-3 409	-3 177	-3 177	-2 551	-2 602	-2 654
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	68 960	74 000	74 000	59 000	59 590	60 186
Toimintakulut	-174 083	-203 009	-203 744	-221 192	-225 562	-230 072
Toimintakate (=sitova)	-105 123	-129 009	-129 744	-162 192	-165 972	-169 886
muut laskennalliset erät	-15 076	-12 744	-12 744	-12 926	-12 926	-12 926
poistot						
nettomenot/asukas	-18,67	-21,98	-22,09	-27,16	-26,96	-27,32
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

HYVINVOINTIPALVELUT

VARHAISKASVATUSPALVELUT

Toimielin Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta

Tehtäväalue Varhaiskasvatuspalvelut

Vastuhenkilö Varhaiskasvatusjohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Ruskon kunnan varhaiskasvatuspalvelut tarjoaa ruskolaisille lapsille suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa varhaiskasvatusta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Osana varhaiskasvatustoimintaa järjestetään koko 6-vuotiaiden ikäluokalle maksutonta esiopetusta. Lisäksi Ruskon kunta on verrokkikuntana valtakunnallisessa Opetus- ja kulttuuriministeriön toteuttamassa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilussa, joka päättyy toukokuussa 2024. Verrokkikuntana Rusko ei järjestä kaksivuotista kokeiluesiopetusta, vaan lapset ovat viisivuotiaina tavallisessa varhaiskasvatuksessa ja aloittavat esiopetuksen sinä vuonna, jolloin täyttävät kuusi vuotta.

Varhaiskasvatus ja esiopetus toteutetaan tarkoituksenmukaisissa tiloissa ja luonnonläheisessä ympäristössä ammatillisesti osaavan ja työhönsä sitoutuneen henkilöstön toimesta.

Ruskolaisilla lapsiperheillä on mahdollisuus valita kunnallisen varhaiskasvatuksen, lasten kotihoidon tai yksityisen varhaiskasvatuksen välillä. Yhteistyö yksityisten palveluntuottajien kanssa antaa mahdollisuuden oman kunnallisen varhaiskasvatustoiminnan investointitarpeiden hallittuun kasvuun. Ruskon kunnassa toimii yksi yksityinen päiväkotiki ja 4 yksityistä perhepäivähoitajaa. Lisäksi kunta myöntää varhaiskasvatuksen palvelusetelin myös lähiseudun kunnissa toimiviin yksityisiin varhaiskasvatuspaikkoihin.

Ruskon kunnan varhaiskasvatuksessa panostetaan vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoitteluun sekä kiusaamisen ehkäisyyn ja siihen ajoissa puuttumiseen. Vuorovaikutuksessa näkyvät myönteisyys, kannustavuus, vastavuoroisuus, sensitiivisyys sekä sitoutuneisuus. Siinä huomioidaan lapsen osallisuus sekä mielenkiinnon kohteet. Vuorovaikutuksessa kiinnitetään huomiota rikkaaseen ja monipuoliseen kielenkäyttöön. Jokaisessa kunnan päiväkodissa on käytössä tunne- ja vuorovaikutuskasvatus materiaalia, jota käytetään aktiivisesti näiden taitojen harjoittamiseen lasten kanssa. Varhaiskasvatuksen työntekijät arvioivat aikuisten ja lapsen välistä vuorovaikutusta mm. kehityskeskustelujen yhteydessä KARVI:n arviointikriteeristöä hyödyntäen. Vuorovaikutus on myös huoltajille, lapsille ja henkilöstölle tehtävän asiakastytyväisyykselyn yksi osa-alue.

Jokaisessa päiväkodissa noudatetaan Ruskon kunnan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen yhteistä suunnitelmaa Lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Lisäksi noudatetaan Lapsen tai aikuisen henkilöstöön kohdistamat väkivaltilanteet varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa -ohjeistusta.

Pedagogisina painopisteinä kaikissa päiväkodeissa ovat toiminnallinen oppiminen, lasten liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden edistäminen, luontopedagogiikka ja ympäristökasvatus. Luonnossa kotonaan toimintaa laajennetaan vuonna 2024 koskemaan Karhukallion päiväkodin kolmea ryhmää ja muissakin päiväkodeissa arkipedagogiikassa hyödynnetään Luonnossa kotonaan-periaatteita. Vuonna 2024 päiväkodeissa keskitytään erityisesti vahvuuksien huomioimiseen, ns. vahvuuspedagogiikan kautta.

Erytisvarhaiskasvatus järjestetään inklusiivisesti osana lapsen normaalia varhaiskasvatusta. Ruskolla työskentelee kolme vakituista varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Esioppilaiden erityisopetuksen järjestämisessä tehdään yhteistyötä perusopetuksen kanssa.

Rusko on mukana seutukunnallisesti sovitussa varhaiskasvatuspalvelujen järjestämissmallissa, jossa perheellä on mahdollisuus saada varhaiskasvatuspaikka kuntien välisenä ostopalveluna Turun seudun kunnista.

Tulosalue pitää sisällään myös lasten kotihoidon tuen ja kuntalisän, yksityisen hoidon tuen sekä osittaisen että joustavan hoitorahan. Yksityisen päiväkotihoidon ja perhepäivähoidon piirissä olevat lapset ovat siirtyneet palvelusetelin piiriin 1.8.2021 alkaen, jolloin yksityisen hoidon tuen kuntalisä määriteltiin koskemaan vain kotiin palkattua hoitajaa. Palvelusetelin indeksitarkistus tehtiin 1.8.2023 alkaen.

Olenaiset muutokset ja tapahtumat

Varhaiskasvatuksessa varataan palkkamäärärahat lapsimäärään suhteutetulle lakisääteiselle henkilöstölle. Lakisääteisen henkilöstön määrä on vuonna 2024 aiempia vuosia suurempi, koska alle 3-vuotiaiden lasten osuus varhaiskasvatuksessa olevista lapsista on kasvanut.

Varhaiskasvatuslain 540/2018 37 § mukaan 1.1.2030 päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta 35 §:ssä tarkoitettua henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Ruskolla varhaiskasvatuksen opettajia on yksi kolmasosa päiväkotien kasvatushenkilöstöstä. Jotta Ruskon varhaiskasvatuksessa varmistetaan lakisääteinen henkilöstörakenne 2030 vuoden alusta

alkaen, tulevat rekrytoinnit suunnitellaan tarkasti. Vuonna 2024 muutetaan kaksi lastenhoitajan työsuhdetta varhaiskasvatuksen sosionomin työsuhteiksi. Kaksi kunnassa töissä olevaa lastenhoitajaa opiskelee varhaiskasvatuksen sosionomiksi ja heidän työsuhteensa muuttuu varhaiskasvatuksen sosionomiksi, kun he valmistuvat.

Varhaiskasvatustalouden 540/2018 36 § tuli voimaan 4.6.2021. Sen mukaan päiväkodin henkilöstön mitoitus ei ole sallittua poiketa mistään henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Varhaiskasvatukseen on palkattu kaksi vakituista kiertävää sijaista lastenhoitajatehtäviin takaamaan lakisääteinen henkilöstömitoitus. Toinen henkilöistä sijoittuu Vahdolle ja toinen keskustaajamaan, mutta he työskentelevät tarvittaessa kaikissa yksiköissä.

Varhaiskasvatustalouden lakiin tuli muutos 1.8.2022 alkaen. Lakiin kirjattiin varhaiskasvatuksen tavoitteeksi ”tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti” (3 §). Lakiin lisättiin luku 3 a ”Oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen”, jossa määritellään lapsen oikeus saada tukea yksilölliseen kehitykseensä joko yleisenä, tehostettuna tai erityisenä tukena (15 a §). Annettava tuki voi olla pedagogista, rakenteellista tai hoidollista tukea ja tuen muodot, niiden toteuttaminen sekä vaikuttavuuden arviointi kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan (15 b §). Laki määrittää myös, että lapsen tuen tarve on huomioitava henkilöstön lukumäärässä (35 §). Lapselle annettavasta tuesta on tehtävä hallintopäätös, jossa mainitaan tuen muodot, varhaiskasvatuksen järjestämispaikka ja tukipalvelut. Uusi varhaiskasvatustalouden laki edellyttää riittävää resurssointia tuen toteutumiseksi. Lakimuutos työllistää myös varhaiskasvatustalouden johtajaa, koska kaikki tuen hallintopäätökset tekee Ruskolla varhaiskasvatustalouden johtaja.

Talousarvioon varataan palkkamäärärahat harkinnanvaraisille avustajille, jotka työskentelevät mm. vaikeasti vammaisten lasten henkilökohtaisina avustajina tai ryhmäavustajina lapsiryhmissä, joissa on useampi tehostettua ja/tai erityistä tukea tarvitseva lapsi.

1.3.2023 tuli voimaan varhaiskasvatustalouden maksujen alentaminen, joka toteutetaan korottamalla maksujen perusteena olevia tulorajoja 33 %. Ruskon kunnan varhaiskasvatustalouden toimintatuotot alenivat n 25 % lakimuutoksen myötä. Tämä kompensoidaan kohdentamalla aiempaa suurempi osa yhteisöveron tuotoista kunnille. Kompensaation vaikutuksesta varhaiskasvatustalouden tuottoihin ei ole määrällistä tietoa, joten kokonaismerkitystä varhaiskasvatustalouden talousarvioon vuodelle 2024 on vaikea arvioida.

Vuonna 2024 otetaan käyttöön kansallinen laadunarviointijärjestelmä Valssi, jonka avulla saadaan tärkeää arviointitietoa sekä rakennetekijöistä että varhaiskasvatustalouden ydinprosesseista. Laki tuli voimaan 1.1.2023 ja sen myötä mahdollistui järjestelmän käyttöönotto sekä varhaiskasvatustalouden tietovaranto Vardan hyödyntäminen arvioinnissa tarvittavien taustatietojen lähteenä.

Varhaiskasvatustalouden ohjausjärjestelmä vaihdetaan uudempaan järjestelmään. Järjestelmän vaihto tehdään hallitusti alkuvuoden aikana. Uusi järjestelmä otetaan käyttöön kokonaisuudessaan viimeistään 1.5.2024. Tietojen siirrot vanhasta järjestelmästä ja henkilökunnan koulutukset pidetään kevään 2024 aikana. Tavoite on, että uudet lapset, jotka aloittavat varhaiskasvatustalouden syksyllä 2024 hakevat suoraan uuteen järjestelmään.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Varhaiskasvatustalouden merkittävimmät riskit liittyvät pätevän henkilöstön saatavuuteen, veto- ja pitovoima tekijöihin sekä lyhytaikaisten sijaisten saatavuuteen. Merkittävän riskin henkilöstön terveydelle sekä toiminnan lainmukaisuudelle aiheuttaa myös huono sisäilma. Se lisää henkilöstön lyhyitä mm. hengitystieongelmista johtuvia poissaoloja ja lisää sijaistarvetta. Tilojen riittävyys on myös yksi lainmukaisen

toiminnan riskitekijä. Varhaiskasvatukseen tulee enenevässä määrin alle 3-vuotiaita lapsia, jolloin ryhmätiloja tarvitaan suhteessa enemmän.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö

ammattinimike	TA2024	09/2023
varhaiskasvatusjohtaja	1	1
varhaiskasvatuksen opettaja	19 (3 lastenhoitajan paikkaa on muutettu opettajan työsuhteeksi, mutta niihin ei ole saatu aiemmin pätevää henkilöstöä) Syksy -24 22	19
varhaiskasvatuksen sosionomi	1-2	0
varhaiskasvatuksen erityisopettaja	3	3 + 1 lisäys OKM:n tuen uudistamisen edistämiseksi saadulla hankerahoituksella
lastenhoitaja	36 / syksy -24 31-33	36
avustaja	6 määritellään vuosittain toimikaudeksi kerrallaan	7,6 määritellään vuosittain toimikaudeksi kerrallaan, osa avustajista vakituisia lastenhoitajia
kiertävä sijainen lastenhoitaja	2	2
resurssityöntekijä lastenhoitaja	5	5
päiväkodinjohtaja	4	4
toimistos sihteeri	2	2
ict-tuki perusopetuksesta	0,1	0,1

Vuoden 2022 aikana toteutettiin laaja varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteinen palveluverkkoselvitys, jota apuna käyttäen laadittiin pitkän tähtäimen suunnitelma palveluiden järjestämiseksi ja rakennuskannan uusimiseksi. Varhaiskasvatus- ja esiopetusikäisten lasten määrä Ruskolla on tasaisesti kasvussa ja varhaiskasvatuspaikkojen riittävä lain mukainen määrä varmistetaan uudella päiväkodilla. Tähän uudisrakentamiseen varataan rahat talousarvioon teknisen toimesta.

Päiväkotien tietokoneiden ja iPadien määrää lisätään vähitellen vastaamaan tarvetta. Laitteiden leasing-kustannukset on huomioitu vuoden 2024 käyttötaloudessa. Päiväkoteihin hankitaan kannettavat tietokoneet sitä mukaa, kun vanhojen pöytäkoneiden leasingit umpeutuvat. Vuonna 2024 hankitaan lisää iPadeja lasten ja henkilöstön käyttöön. Laitteiden hankinnoissa hyödynnetään palvelusopimusmallia.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ mittari	TP2022	TA 2024
Kasvavaan /muuttuvaan varhaiskasvatuspalvelujen tarpeeseen vastataan toiminnan edellyttämin tilaratkaisuin tai muita palvelutuotantovaihtoehtoja hyödyntäen	Omien toimitilojen määrä ja täyttöasteen seuranta (yli 92%) Muiden palveluntuotantovaihtoehtojen määrä ja käyttö	Omassa toiminnassa 5 päiväkotia, joissa keskimäärin 302 lasta/kk. Lapsia muun palveluntuotannon piirissä keskimäärin/kk koko vuoden ajalla: palveluseteli 130, yksityisen hoidontuki 1, kotihoidontuki 80 – yht: 211	Omat päiväkodit 5 Täyttöaste yli 92% Yksityisen varhaiskasvatuksen määrä pysyy n. 30 %
Verkostoituminen yli sektorirajojen ja sen näkyminen toiminnassa	yhteistoimintamuodot ja määrät	Lapsiryhmien välinen yhteistyö toteutui sovitusti Henkilöstön verkostoyhteistyö toteutui säännöllisesti ja suunnitellusti. Nivelluokassa aloitti 3 lasta elokuussa 2022.	toiminnallinen yhteistyö esi- ja alkuopetuksessa kaikissa esiopetusryhmissä nivelluokka 1 kpl
Palvelujärjestelmän kehittäminen ja asiakkaiden osallisuus palveluprosesseissa Positiivinen palvelukokemus	Asiakaskyselyjen määrä ja vastaus% Kyselyn asteikko on 1-5	Vuonna 2022 ei tehty asiakastytyväisyyskyselyä .	Joka vuosi kaikille asiakkaille tyytyväisyyskysely, joka toinen vuosi mukaan otetaan yhteistyötahot. vastaus% yli 75 Yksikkökohtainen tulos yli 4,3 Positiivinen palvelukokemus tulos yli 4
Pedagogisen toiminnan laadun arviointi ja varmistaminen: lähiympäristön hyödyntäminen, liikunnan kautta tekeminen, toiminnallinen oppiminen ja positiivinen vuorovaikutus	Asiakastytyväisyyskyselyn ja henkilökunnan itsearvioinnin tulokset pedagogisen toiminnan laadusta. Henkilöstön, tiimin ja yksikön oma arviointi, arviointityökalua käyttäen sekä	Lähiympäristön hyödyntäminen ja liikunnan kautta tekeminen jokaisessa ryhmässä toteutui 1-2 krt/vko. Myös toiminnallinen oppiminen ja positiivinen vuorovaikutus ovat toteutuneet hyvin.	Asiakastytyväisyyskysely + pedagogisen laadun arviointi kysely henkilöstölle vuosittain Kansallisen laadunarviointikyselyn käyttöön otto Lähiympäristön hyödyntäminen ja liikunnan kautta

	arvioinnin tekeminen olemassa oleviin asiakirjoihin (ryhmävasu, tiimisopimus)	Asiakastyytyväisyyskysely n puuttuessa emme saa numeerista arviointia pedagogisen toiminnan laadusta.	tekeminen toteutuvat viikoittain joka ryhmässä Toiminnallinen oppiminen ja positiivinen vuorovaikutus toteutuvat päivittäin kaikkien kasvattajien toiminnassa.
Lapsuudessa helposti saatava tuki	Henkilöstön ja huoltajien arvio. Tuen toteutuminen ryhmissä tarpeen mukaan. Kyselyn asteikko 1-5	-	Kysely henkilöstölle ja huoltajille. Tulos yli 4.
Sähköisten palvelujen käyttö	Sähköisten palvelujen määrä ja asiakasprosessin kehittäminen	Uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto siirtyi vuoteen 2023	Varhaiskasvatuksen uuden toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto ja käytön tehostaminen.
Yhteisöllisen kulttuurin synnyttäminen	Vanhempaintoimikuntien määrä Yhteistyö lähiympäristön, esim. vanhusten, koulujen, kolmannen sektorin kanssa. Todennetaan toimintakertomuksista	-	Jokaisessa yksikössä tai kunnanosassa yhteinen vanhempaintoimikunta Yhteistyö lähiympäristön kanssa toimivaa ja säännöllistä jokaisessa yksikössä.
Kunnallisen varhaiskasvatuksen kasvua ja sitä kautta uusia investointipaineita hallitaan tukemalla ja mahdollistamalla perheiden valintaoikeutta kotihoitoon tai yksityiseen varhaiskasvatukseen. Kotihoidon piirissä 15-20% lapsista (osallistumisaste yli 80%). Palvelusetelillä n. 25-30%	Yksityisen hoidon tuen käyttö: lapsia keskim./vuosi	1	0
	Kotihoidon tuen käyttö: lasten määrä keskim./kk	80	15%
	Palvelusetelin käyttö: lasten määrä keskim./kk	130	30%

varhaiskasvatuksen piirissä olevista lapsista.			
--	--	--	--

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot	517 887	530 500	530 500	374 100	377 791	381 326
Toimintakulut	-5 208 685	-5 422 500	-5 507 732	-5 572 233	-5 675 907	-5 789 416
josta palvelujen ostot	-1 300 527	-1 413 042	-1 413 042	-1 513 505	-1 543 775	-1 574 648
Toimintakate	-4 690 799	-4 892 000	-4 977 232	-5 198 133	-5 298 116	-5 408 090
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-1 003 268	-1 040 038	-1 040 038	-1 027 872	-1 048 430	-1 069 399
Toimintakate	-1 003 268	-1 040 038	-1 040 038	-1 027 872	-1 048 430	-1 069 399
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	517 887	530 500	530 500	374 100	377 791	381 326
Toimintakulut	-5 809 127	-6 462 538	-6 547 770	-6 600 105	-6 724 337	-6 858 815
Toimintakate (=sitova)	-5 291 240,11	-5 932 038	-6 017 270	-6 226 005	-6 346 546	-6 477 489
muut laskennalliset erät	-208 333	-221 313	-221 313	-240 315	-240 315	-240 315
poistot	-2 675,57	-1 431	-1 431	-1 023	-1 023	-1 023
nettomenot/asukas	-854,78	-954,23	-967,44	-1 003,16	-992,75	-1 004,16
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

Lasten lukumäärän vaihtelut vuosina 2018 – 2024 eri palvelujärjestelmän muodoissa:

	2019	2020	2021	2022	TA2023	TA2024
varhaiskasv.	331	303	306	302	340	308
josta alle 3-v.	62	49	57	56	75	76
kotihoidontuki	64	84	74	80	80	58
yksit.hoidontuki	101	88	44	1	0	0
palveluseteli	19	33	91	130	135	143 (43 alle 3 v.)
yhteensä	515	508	515	513	555	509

Lapsimäärät yksityisessä varhaiskasvatuksessa

	2019	2020	2021	2022	TA2023	TA2024
Yksityinen päiväkot	84	105	110	131	115	120
Yksityinen perhepäivähoito	20	16	20	18	20	23

Nettokustannukset €/asukas:

	2019	2020	2021	2022	TA2023	Ta2024
varhaiskasvatus	581	582	749	852	887	917
lastenhoidon tuet	212	229	113	66	67	57

Tukimuoto/vuosi	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Kotihoidontuki	268 978	282 391	242 328	289 315	290 000	240 000
Kotihoidontuen kuntalisä	65 777	86 764	63 726	50 119	54 000	40 000
Yksityisen hoidon tuki	178 571	154 882	88 503	1 177	2 000	1 200
Yksityisen hoidon kuntalisä	731 185	564 676	272 215	1 663	0	2 000
Osittainen hoitoraha		23 880	26 260	30 227	30 000	30 000
Joustava hoitoraha		23 880	26 260	30 227	33 000	40 000
Palveluseteli	61 370	282 889	744 193	928 228	1 171 000	1 250 000
Yhteensä	1 305 881	1 419 362	1 463 485	1 330 956	1 580 000	1 603 200

PERUSOPETUS

Toimielin Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta

Tehtäväalue perusopetus

Vastuhenkilö Johtava rehtori

Tehtäväalueen kuvaus

Yleisopetusta annetaan Kirkonkylän, Laukolan ja Maunun kouluilla hyväksytyt opetussuunnitelman ja työsuunnitelman mukaisesti. Aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta järjestetään Vahdon kunnanosassa ostopalveluna ja Ruskon kunnanosassa omana toimintana.

Luokkamuotoinen erityisopetus hoidetaan oman kunnan peruskouluissa sekä pienryhmäluokissa että integroituna opetuksena. Vaativan erityisen tuen pienryhmäopetusta järjestetään Kirkonkylän koulussa kunnan omana toimintana. Ruotsinkielisten perusopetus järjestetään Turussa ja vaikeimmin vammaisten perusopetus järjestetään ostopalveluna (Mylly-Antin koulu, Raisio).

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Lukuvuoden alkaessa 1.8.2023 Ruskon keskusta-alueen koulutoiminta keskittyy koulukeskukseen. Kirkonkylän koulussa opiskelee 426 oppilasta, joista 142 oppilasta sijoittuu Hiidenvainion kouluun. Maunun yläkoulussa oppilaita on 243. Vahdolla Laukolan koulussa oppilaita on 158. Perusopetuksen tilastointipäivänä 20.9. kunnan kokonaisoppilasmäärä oli 827.

Oppilasmääräennuste vuoden 2024 syksyille osoittaa kokonaisoppilasmäärän luokka-asteilla 1.-9. olevan lähes sama kuin syksyllä 2023. Alakouluissa aloittaa elokuussa 2024 hieman vähemmän 1. -luokkalaisia kuin syksyllä 2023.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Ruskon kunnan palvelualueet ovat vuoden 2024 talousarvion laadinnan yhteydessä laatineet omat riskienhallintasuunnitelmansa. Riskienhallintatyöryhmä laatii näistä koko kuntaa koskevan yhteenvedon, johon nostetaan todennäköisyydeltään ja vaikutukseltaan keskeiset riskit sekä niitä asioita, joita on arvioitu kunnan toiminnan kannalta muutoin keskeisiksi. Perusopetuksen merkittävimmät riskit liittyvät kelpoisuusehdot täyttävien sijaisten saamiseen, tiettyjen ammattiryhmien rekrytointivaikeuteen, valtionosuuksien kautta tulevien määrärahojen riittävyyteen, työn kuormittavuuden lisääntymiseen, väkivaltatilanteiden lisääntymiseen oppilaiden kesken sekä henkilöstöön kohdistuen.

Perusopetuksen henkilöstö

ammattinimike	09/2023	ta2024
johtava rehtori (myös Laukolan koulun rehtori)	1	1
rehtori (Maunu, Kirkonkylä/Hiidenvainio)	2	2

aineen lehtori/tuntiopettaja	22,6*	22,6*
luokanopettaja	26	25 (muutos alk. 1.8.24)
erityisopettaja	11 (*12)	11 (* 12; hankerahaa 7kk: 1.1.- 31.7.24)
koulunkäynninohjaaja	25	25
toimistosihteri	1,15	1 (1.1.24 alk.)
koulupsykologi	Hyvinvointi	Hyvinvointialue
vastaava kuraattori	Hyvinvointi	Hyvinvointialue
kuraattori	Hyvinvointi	Hyvinvointialue
opinto-ohjaaja	1,4*	1,4*

Ruskon oppilasmääräennuste on tilastokeskuksen ennusteeseen perustuen koko maan ennustetta parempi. Tämä koskee sekä ala- että yläkoulun tilannetta.

Alakoulussa oppilasmäärän huippu koetaan lukuvuonna 2023-2024. Sen jälkeen oppilasmäärä kääntyy hienoiseen laskuun. Koulutyönsä aloittavien oppilaiden määrä on sellainen, että Ruskon keskustan alueella aloittaa vuosittain kolme 1. luokkaa ja Vahdolla Laukolan koulussa yksi 1. luokka.

Yläkoulussa oppilasmäärän huippu koetaan lukuvuonna 2026-2027, kun nykyiset isot oppilasluokat ovat siirtyneet Maunun kouluun. Koulussa on silloin 15 yleisopetuksen ryhmää ja noin 300 oppilasta. Tuon lukuvuoden jälkeen oppilasmäärä kääntyy hienoiseen laskuun.

Hiidenvainion kouluun sijoittuu kunnan 1.-2. luokkien pienryhmätoiminta. Laukolan kouluun keskitettiin kunnan 3.-6. luokkien pienryhmätoimintaa syksyllä 2019. Toiminta jatkuu samalla tavalla.

Lukuvuoden 2020-2021 alkaessa erityisen vaativan tuen luokka aloitti toimintansa Kirkonkylän koulun päätyyn remontoitussa tilassa. Luokassa opiskelevilla oppilailla on pidennetty oppivelvollisuus (11v) ja osa heistä opiskelee toiminta-alueittain tuetun oppimissuunnitelman kanssa. Tämän luokan oppilaiden koulutyön järjestämiseen kunta saa korotettua valtionosuutta, joka joidenkin kohdalla on huomattavan paljon suurempi kuin yleisopetuksen oppilaan osalla. (kolmin- tai viisinkertainen yksikköhinta perusosaan verrattuna)

Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta hyväksyi toimintatavan siirtyä tietokoneiden ja iPadien osalta Tieran tarjoamaan palvelumalliin uusien laitteiden hankkimisen osalta. Samalla päätettiin ottaa palvelumallin kustannukset huomioon käyttötalouden suunnittelussa. (OPVA 9.6.2020, §64) Oppilaslaitteiden vaihtosykli on iPadien osalta 5 vuotta ja kannettavien tietokoneiden osalta 4 vuotta. Sekä opettajien iPadeissa että kannettavissa tietokoneissa vaihtosykli on 4 vuotta. Oppilaiden osalta on siirrytty malliin, jossa oppilas saa laitteen (iPad) 1. luokalla ja luovuttaa sen 5. luokan lopussa. Tämän jälkeen oppilas saa 6. luokan alussa uuden laitteen (kannettava tietokone) ja luovuttaa sen 9. luokan lopussa. Investointitarve päätelaitteiden osalta on poistunut talousarviosta ja kustannukset siirtyneet käyttötalouden puolelle.

Opettajille hankittiin työpuhelimet talousarvioon 2020 myönnetyn rahan kautta. Puhelimien uusiminen on tullut ajankohtaiseksi ja vuoden 2024 talousarvioon on varattu 10 000€ määrärahaa koulujen käyttötalouteen tähän tarkoitukseen.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TA 2024
Opetuksen laadun arviointi	<p>Toteutetaan vuosittain 6. lk:n oppimistulosten laadunarviointi matematiikassa ja äidinkielessä.</p> <p>Osallistutaan vuosiluokilla 7.-9. mahdollisiin oppiainekohtaisiin valtakunnallisiin arviointeihin (kansallisissa arvioinneissa koulut valitaan satunnaisotannalla). Mikäli satunnaisotanta ei osu kohdalle, osallistutaan matematiikan valtakunnallisiin.</p>	<p>Kansallisessa ainekohtaisessa arvioinnissa sijoitutaan keskiarvon yläpuolelle (Makeko –koe ja SUK-koe)</p> <p>Kansallisessa ainekohtaisessa arvioinnissa sijoitutaan keskiarvon yläpuolelle</p>
<p>Nuorten henkinen hyvinvointi</p> <p>Harrastustakuu</p>	<p>Edulyzer- sovelluksella säännöllinen oppilaiden hyvinvoinnin mittaus</p> <p>Primus/Wilma- tiedon analysointi erilaisten mittarien avulla</p> <p>Tutkimushanke: poissaolojen vaikutus oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin</p> <p>Harrastamisen Ruskon mallin kerhotoiminta, koordinaattorit</p>	<p>Tavoitteena kerätä tietoa koulun toiminnasta oppimisen, viihtyvyyden, hyvinvoinnin ja yhteisen toiminnan kehittämiseksi.</p> <p>Tavoitteena kartoittaa poissaolojen vaikutusta oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin tarkastelemalla Primus/Wilma-datasta löytyviä poissaolokirjauksia, tukitoimia, pedagogisia asiakirjoja ja niiden yhteyksiä tilastokeskusten tarjoamiin taustatietoihin, muihin rekisteriaineistoihin sekä kyselyaineistoon.</p> <p>Tavoitteena on lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen tarjoamalla lasten ja nuorten toiveiden mukaisia maksuttomia harrastuksia koulupäivän yhteydessä.</p>

Lukuvuosi 2022-23	Maunu	Kirkonkylä	Laukola	Merttelä	Hiidenvainio
Oppilaita	242	219	149	62	106
Luokkia	13	10	8	3	5
Keskim. luokkakoko	18,62	21,90	18,63	20,67	21,20
Pienluokka	18	4	19	0	10
Tuntikehys	428,24	284	213	85	123
Tuntikehys/yleisopetuksen oppilaat	1,77	1,30	1,43	1,37	1,16
Oppilaita/opettaja	11,00	21,90	18,63	20,67	21,20
Kuljetettavat oppilaat	102	6	46	35	8

Lukuvuosi 2023-24	Maunu	Kirkonkylä	Laukola	Hiidenvainio
Oppilaita	224	282	141	128
Luokkia	12	12	8	6
Keskim. luokkakoko	18,67	23,50	17,63	21,33
Pienluokka	17	2	17	14
Tuntikehys	433,58	342	215	144
Tuntikehys/yleisopetuksen oppilaat	1,94	1,21	1,52	1,13
Oppilaita/opettaja	9,33	23,50	17,63	21,33
Kuljetettavat oppilaat	81	20	39	6

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot	855 843	911 850	911 850	951 350	955 727	956 737
Toimintakulut	-5 905 290	-5 870 074	-5 942 988	-6 332 317	-6 456 908	-6 586 031
josta palvelujen ostot	-943 868	-948 936	-948 936	-988 370	-1 008 139	-1 028 295
Toimintakate	-5 049 446	-4 958 224	-5 031 138	-5 380 967	-5 501 181	-5 629 294
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-1 959 854	-2 100 446	-2 100 446	-2 011 823	-2 052 059	-2 093 101
Toimintakate	-1 959 854	-2 100 446	-2 100 446	-2 011 823	-2 052 059	-2 093 101
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	855 843	911 850	911 850	951 350	955 727	956 737
Toimintakulut	-7 865 144	-7 970 520	-8 043 434	-8 344 140	-8 508 967	-8 679 132
Toimintakate (=sitova)	-7 009 301	-7 058 670	-7 131 584	-7 392 790	-7 553 240	-7 722 395
muut laskennalliset erät	-293 725	-363 693	-363 693	-395 795	-395 795	-395 795
poistot	-35 072	-64 653	-64 653	-88 825	-88 825	-88 825
nettomenot/asukas	-1 139,99	-1 160,78	-1 172,08	-1 221,87	-1 211,25	-1 226,58
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

20.9. oppilasmäärät	2019-20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-2024	2024-2025				
yhteensä	785	791	821	831	827	827				
Maunun koulu	246	238	249	261	243	263				
Kirkonkylänkoulu	174	197	159	223	284	286				
Laukolan koulu	190	177	174	168	158	144				
Merttelän koulu	55	64	76	62						
Hiidenvainion koulu	120	115	163	117	142	134				
							muutos	muutos	muutos	muutos
OPPILAAT KESKIM.	2020	2021	2022	2023	2024		2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
yhteensä	789	804	826	829	827		1,9 %	2,7 %	0,4 %	-0,2 %
Maunun koulu	243	243	254	254	251		0,0 %	4,5 %	0,0 %	-1,2 %
Kirkonkylän koulu	184	181	186	248	285		-1,6 %	2,8 %	33,3 %	14,9 %
Laukolan koulu	185	176	172	164	152		-4,9 %	-2,3 %	-4,7 %	-7,3 %
Merttelän koulu	59	69	70	36			16,9 %	1,4 %	-48,6 %	-100,0 %
Hiidenvainion koulu	118	135	144	127	139		14,4 %	6,7 %	-11,8 %	9,4 %
							muutos	muutos	muutos	muutos
Ulk., sis., vyör., nettokustannukset:	tp2020	tp2021	tp2022	ta2023	ta2024		2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Yhteensä	6 281 478	6 496 086	6 843 196	7 066 908	7 448 307		3,4 %	5,3 %	3,3 %	5,4 %
Maunun koulu	2 002 613	2 104 778	2 298 841	2 367 488	2 442 269		5,1 %	9,2 %	3,0 %	3,2 %
Kirkonkylän koulu	1 241 364	1 148 538	1 199 390	1 312 375	1 790 794		-7,5 %	4,4 %	9,4 %	36,5 %
Laukolan koulu	1 061 284	1 010 922	1 016 543	1 171 713	1 098 846		-4,7 %	0,6 %	15,3 %	-6,2 %
Merttelän koulu	418 366	482 517	431 710	413 661			15,3 %	-10,5 %	-4,2 %	-100,0 %
Hiidenvainion koulu	598 469	683 890	709 146	573 464	672 540		14,3 %	3,7 %	-19,1 %	17,3 %
Erytisopetus	959 382	1 065 441	1 187 566	1 228 207	1 443 858		11,1 %	11,5 %	3,4 %	17,6 %
							muutos	muutos	muutos	muutos
Kustannukset per oppilas:	2020	2021	2022	2023	2024		2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Koulut yhteensä	7 961	8 080	8 285	8 525	9 006		1,5 %	2,5 %	2,9 %	5,6 %
Maunun koulu	9 457	9 987	10 488	10 802	11 476		5,6 %	5,0 %	3,0 %	6,2 %
Kirkonkylän koulu	7 962	7 671	7 886	6 773	8 029		-3,7 %	2,8 %	-14,1 %	18,5 %
Laukolan koulu	6 953	7 069	7 348	8 626	8 975		1,7 %	3,9 %	17,4 %	4,0 %
Merttelän koulu	8 307	8 318	7 605	12 972	0		0,1 %	-8,6 %	70,6 %	-100,0 %
Hiidenvainion koulu	6 288	6 391	6 362	5 997	6 584		1,6 %	-0,5 %	-5,7 %	9,8 %

Oppilaskohtaiseen kustannukseen on laskettu mukaan Hallinto, Hankkeet ja Erytisopetus koulujen oppilasmäärien suhteessa.

Merttelän koulun oppilaat siirtyivät syksyllä 2023 Kirkonkylän koulun tiloihin. Talousarviossa 2023 Merttelän kustannuspaikalle varattu muut kulut, paitsi syksyn osuus sisäisestä vuokrasta. Laskennan vuoksi oppilaat tässä taulukossa edelleen Merttelän kohdalla.

Merttelän koulun oppilaat siirtyneet Kirkonkylän kouluun.

HYVINVOINNIN JOHTAMISEN JA EDISTÄMISEN PALVELUT

Toimielin Hyvinvointilautakunta**Tehtäväalue** Hyvinvointitoimiala**Vastuhenkilö** Hyvinvointijohtaja**Tehtäväalueen kuvaus**

Ruskon kunnan hyvinvointitoimiala

- edistää kunnan asukkaiden hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa;
- seuraa kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia, niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin;
- vastaa kunnan eri toimialojen ja toimijoiden yhteistyöstä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa;
- vastaa kirjasto- ja kulttuuripalveluista sekä nuoris- ja liikuntapalveluista;
- vastaa vaikuttamistoimielimien (nuorisovaltuuston sekä vanhus- ja vammaisneuvoston) toiminnan kehittämisestä, kunnan yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa sekä osallisuuden ja kansalaistoiminnan kehittämisestä;
- huolehtii vapaan sivistystyön opetuksesta ja taiteen perusopetuksesta annetussa laissa osoitetuista tehtävistä.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Vuoden 2024 toiminnallisissa tavoitteissa painottuvat pääosin samat toimialan oman palvelutuotannon kohteena olevat toiminnot kuin vuonna 2023.

Toimialan talousarvioesitys noudattaa kunnanhallituksen 19.6.2023 § 145 hyväksymää käyttötalouden ulkoisten menojen ja tulojen kehystä.

Palvelusuunnitelman kuvauksissa on painotettu vastuualueiden lakisääteisiä tehtäviä ja vakiintuneita toimintoja. Toiminnan painopisteet perustuvat kunnan strategiaan ja tavoiteohjelmiin. Mittarointia on pyritty kohdistamaan perustyon seurantaan. Perustyon ohella tarkoitus on suunnata toimialan työtä pitkän tähtäimen tavoitteita palvelemaan kehittämistoimintaan ja hyvinvoinnin edistämisen käytännön kokeiluihin.

Hyvinvointialueudistus lisää tarpeita hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön monialaiseen johtamiseen ja yhteistyöhön kunnissa. Hyvinvointitoimiala vastaa (mm. lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 § 6, § 7 mukaisten) hyvinvoinnin edistämisen tehtävien toteuttamisesta ja yhteistyöstä hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden kanssa

Palvelusuunnitelmassa onkin kuvattu perinteisten vastuualueiden (kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä nuoris- ja liikuntapalvelut) lisäksi erikseen monialaiset hyvinvoinnin edistämisen ja johtamisen palvelut sekä määritelty niihin liittyvät toiminnalliset tavoitteet ja seurantamittarit.

Nanny-toiminnalla vahvistetaan lapsiperheiden arjessa pärjäämistä. Talousarviossa nanny-toiminnan määräraha on varattu ostopalveluihin aiemman henkilöstöresurssin sijaan. Vuoden 2023 alusta nuorisolakiin (955/2022) kirjatun harrastustakuun tarkoituksena on

valtionavustuksen turvin mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä; toimintaa tuetaan valtionavustuksella.

Esteettömyyttä julkisissa tiloissa edistetään suunnitelmallisesti osana taloussuunnitelman mukaista toistuvaa investointiprojektia.

Uudistetulla avustusjärjestelmällä mahdollistetaan kansalaistoimintaa ja yhteisöllistä palvelutuotantoa hyvinvointitavoitteiden mukaisesti. Osallistamista edistetään sekä kolmannen sektorin kanssa että suoraan kuntalaisia kuullen osana sekä perustoimintaa että kirjaston demokratiahankkeen kautta.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Palvelutarpeen ja yhteistyövaatimusten kasvu suhteessa resursseihin. Toimialan toimistotyön niukka resurssointi lisää hallinnollisten virheiden riskejä.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TA 2024
Johdetaan kunnan monialaista hyvinvointityötä suunnitelmallisesti ja vaikuttavasti	Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman päivittäminen TEA-viisari (kuntajohto)	1 krt / v Vähintään 68
Vahvistetaan lapsiperheiden arkea helposti saatavalla tuella	Nanny-palvelun asiakastytyväisyys	Vähintään 90 % asiakkaista suosittelisi palvelua
Harrastustakuulla turvataan jokaiselle lapselle maksuton harrastus	Harrastuskerhojen määrä	Toiminnassa vähintään joka koululla
Edistetään kunnan esteettömyyttä	Esteettömyyskartoitusten ja -korjausten investointimäärärahat	Vähintään 20 000 €
Avustusjärjestelmä on hyvinvointitavoitteiden suuntainen ja mahdollistaa kansalaistoiminnan tukemisen ja yhteisöllistä palvelutuotantoa	Kohdeavustuksia myönnetään hyvinvointia edistäviin toimiin, yhteisöllisen kulttuurin synnyttämiseen ja kuntalaisten yhteisten toimintaan osallistumisen mahdollistamiseen	Vähintään 36 000 €
Vahvistetaan hyvinvointia edistävää yhteistyötä ja osallistavaa vuorovaikutusta toimialojen ja eri toimijoiden kesken	Seuraparlamentti kokoontuu yhdistysohjelman mukaisesti Kuntalaiskyselyjä ja -keskusteluja järjestetään	1-2 krt / v Vähintään 5 kpl

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT

Tehtäväalueen kuvaus

Kirjastopalvelut tarjoaa kirjastolain mukaisesti uudistuvan kokoelman osana Vaski-kirjastoja, edistää lukemista ja monipuolisia lukutaitoja sekä tarjoaa tiloja kansalaistoimintaan ja oppimiseen sekä edistää yhteiskunnallista vuorovaikutusta ja demokratiaa.

Kulttuuritoimen tehtävänä on paitsi edistää kulttuurin harrastamista, myös edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kunta hankkii vapaan sivistystyön opetuksen ostopalveluna Raisio-opistolta ja taiteen perusopetusta Turun musiikinopetus Oy:ltä.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Kirjastopalveluiden keskeinen tavoite vuonna 2024 on jatkaa yhdessä eri toimijoiden kanssa pääkirjaston hankesuunnittelua pidemmän aikavälin palvelujen käytön osalta.

Kirjastopalveluissa vuoden 2024 toiminnan tulokset ovat pitkälti sidoksissa käytettävissä oleviin kirjastotiloihin. Verrattuna täyden palvelun toimipisteisiin kokonaislainauksen sekä fyysisten käyntien määrää on jonkin verran madallettu tavanomaisesta tasosta, sillä tosiasiallista tasoa nykytilanteessa on vaikea ennakoida.

Kirjaston toiminnallisina tavoitteina jatketaan aiempia linjauksia: nostetaan mediakasvatuksen osuutta sekä vakiinnutetaan yhteiskunnallisen vuoropuhelun tehtävää. Kulttuuripalveluissa vuoden 2024 tavoitteet liittyvät kulttuurihyvinvointipalveluiden vakiinnuttamiseen, kokeiluiden jatkamiseen sekä käyttäjäkokemuksen kartoittamiseen.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Keskeisimmät riskit liittyvät haasteisiin osaavan henkilöstön veto- ja pitovoimassa, toiminnan järjestämiseen väliaikaisissa tiloissa, kirjastotilojen paloturvallisuuteen sekä ilkkivaltaan.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/Mittari	TP 2022	TA 2024
Kirjastotoimen resursointi on riittävä.	Toimintakulut € / asukas Aineistomääräraha € / asukas Henkilötyövuodet / 1000 asukas	51,95 (-25,7%) 8,44 (+3,7%) 0,76 (-7,67%)	67,8 8,5 0,85
Kirjastopalveluiden toiminnan painopisteet ovat tarkoituksenmukaisia.	Lainat / asukas Fyysiset käynnit / asukas Monipuoliset lukutaidot, tuntien määrä	8,51 (-37,8%) 2,51 (-54,55%) 9 (-32,23%)	7-13,5 1,5-5 Vähintään 12
Kulttuuria edistetään osana kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.	Pisteet kulttuurin TEA-viisarissa	60 (suurempi luku parempi)	Vähintään 60

	Kulttuurihyvinvointipalveluiden tarve tunnistetaan ja niitä tarjotaan suunnitelman mukaan	Kyllä (tarve ja tarjonta avattu kulttuurihyvinvointisuunnitelmassa)	Kyllä
Tarjotaan taidekasvatusta ja mahdollisuus suorittaa tutkinto taiteen perusopetuksessa.	Taidekasvatusta järjestetään suunnitelman mukaan Taiteen laajan oppimäärän perusopetukseen opiskelijoiden määrä	Kyllä (kulttuurikasvatussuunnitelmasa avattu tarjonta) 20	Kyllä 18-20
Kannustetaan elinikäiseen oppimiseen järjestämällä vapaan sivistystyön opetusta.	Toteutuneiden opetustuntien määrä Opetukseen osallistuneiden määrä	-opetustunteja 447 -kurssilaisia 278 -opiskelijoita (henkilöt kerran laskettuna) 234	550-600 300-400

LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT

Toimielin Hyvinvointilautakunta

Tehtäväalue Liikunta- ja nuorisopalvelut

Vastuhenkilö Hyvinvointijohtaja

Tehtäväalueen kuvaus

Liikuntapalvelut tarjoaa liikuntalain mukaisesti kuntalaisille monipuolisia liikuntaolosuhteita sekä tukee paikallisten liikunta- ja urheiluseurojen toimintaa.

Nuorisopalvelut tukee nuorisolain mukaisesti nuorten kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta yhteiskunnassa järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja avoimia tiloja sekä edistämällä nuorten kansalaistoimintaa. Etsivä nuorisotyö tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria ja auttaa heitä palvelujen ja tuen piiriin, joilla edistetään mm. itsenäistymistä ja pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille.

Olellaiset muutokset ja tapahtumat

Kunnan järjestämää liikuntapalvelua pyritään kohdentamaan edellisen vuoden tapaan väestöryhmiin, joiden omaehtoisessa liikuntaan osallistumisessa on esteitä. Tavoitteena on myös tukea vähän liikkuvien liikunnan harrastamista liikunnanohjaus- ja neuvontapalveluja kehittämällä yhteistyössä hyvinvointialueen palvelujen kanssa. Liikuntapalveluvastaavan eläköitymisen jälkeen talousarviossa ei ole varattuna erillistä määrärahaa tehtävän hoitoon. Jatkossa liikuntapalvelujen järjestämisessä vahvistetaan yhteistyötä kunnan muiden toimialojen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Liikunta- ja vapaa-aikaolosuhteiden kehittämistä jatketaan taloussuunnitelman investointiprojektien avulla osallistamalla kuntalaisia ja parannetaan olosuhteiden ylläpidon suunnitelmallisuutta ja seurantaa.

Avoimessa nuorisotyössä järjestetään ohjattua nuorisotalotoimintaa sekä retkiä, leirejä ja tapahtumia, joihin kaikille nuorille tarjotaan mahdollisuus osallistua perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta.

Vuonna 2024 jatketaan etsivää nuorisotyötä, jotta nuorten hyvinvointia voidaan tukea mahdollisimman varhain ja estää ongelmien mutkistuminen. Vuonna 2023 aloitettua moottoripajatoimintaa pyritään laajentamaan, millä pyritään monipuolistamaan nuorisotyön muotoja ja edistämään mm. liikenneturvallisuutta. Koulunuorisotyön vahvistamista tehdään osana valtion erityisavustushanketta ja palkataan koulunuorisotyöntekijä, mihin saadaan ulkopuolista kehittämisavustusta.

Nuorisopalvelujen toiminnan seuraamista on parannettu ottamalla käyttöön kunnallinen nuorisotyön dokumentointijärjestelmä. Nuorten osallisuuden edistämistä ja nuorisovaltuuston toimintaa kehitetään edelleen yhteistyökumppanien kanssa.

Selonteko merkittävimmistä riskeistä

Keskeisin riski liittyy liikuntapalveluista vastaavan työntekijän eläköitymisen jälkeiseen toiminnan järjestämiseen. Riskejä on myös osaavan henkilöstön veto- ja pitovoimassa ja palvelujen toimintavarmuudessa. Palvelutarpeen ja yhteistyövaatimusten kasvu suhteessa resursseihin.

Talousarvioesitykseen sidotut tavoitteet

Tavoite	Arviointikriteeri/ Mittari	TP 2022	TA 2024
Vahvistetaan terveyttä mahdollistamalla kuntalaisille hyvät liikuntaolosuhteet ja aktiivinen arki	Liikuntapaikkojen ylläpidon resurssit ovat riittävät Tarkastetut ja ylläpidetyt yleiset leikkipuistot	0,5 htv Kyllä, osana investointiprojektien ja hankkeita (seurantajärjestelmää valmisteltiin osana leikkipuistojen kehittämissuunnitelmaa).	Vähintään 0,5 htv 11 kpl
Tarjotaan liikuntapalveluja vähän liikkuville ja niille, joille ei ole tarjolla palveluja	Erityisryhmien ja ikääntyneiden liikuntaryhmien määrät Liikunnanohjauksen kehittämiseen haetaan avustusta	7 ohjattua ryhmää viikossa, kesäkaudella 2. Lisäksi erillisiä matalan kynnyksen liikuntaryhmiä. Arkisin avoin kuntosali erityisryhmille.	Vähintään 5 säännöllistä ryhmää Hyväksytty hankehakemus

		Liikunnanohjausta 12 asiakkaalle, yhteensä 70 tuntia.	
Turvataan paikallisten urheiluseurojen mahdollisuudet tarjota edullisia liikuntaharrastuksia.	Liikuntaseurojen toimintaa tuetaan Liikuntaseurojen kanssa suunnitellaan toimintaa yhdessä	Kyllä, osana avustusjärjestelmää Yhdistysohjelman laatiminen, erillinen liikuntaseuratapaaminen.	Maksuttomat olosuhteet, avustusmääräraha 5 000-10 000 € Vähintään yksi suunnittelutapaaminen vuodessa.
Tarjotaan avoimia nuorisopalveluja nuorisotalolla ja verkossa	Toimintapäivien määrä / viikko Netari-työ Laajennetaan moottoripajatoimintaa	4 päivänä viikossa Liittyttiin verkkonuorisotaloon, nuorisopalvelujen omat sosiaalisen median kanavat käytössä	3-4 päivänä viikossa Kuukausittain Kerran viikossa
Järjestetään leirejä, retkiä ja tapahtumia nuorille	Tapahtumien määrä	Avoin toiminta, leirit ja retket toteutuneet suunnitelman mukaan.	Vähintään 10 vuodessa
Tehdään tiivistä kouluyhteistyötä	Nuorisotyö paikalla koululla Ryhmätyökset Yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintaan osallistuminen		Päivittäin Kaikille 7. luokille Kuukausittain
Etsivä nuorisotyö tavoittaa nuoria aikuisia	Etsivän nuorisotyön asiakkaat Nuorten aikuisten avoin toiminta	20 + 2. asteen oppilaitoskontaktit	Vähintään 20 vuodessa Viikoittain
Nuorten osallisuutta edistetään	Nuoret mukana suunnittelussa ja päätöksenteossa Nuorten järjestämien tapahtumien määrä Nuorisovaltuuston resurssointi	Ei mittaristossa 2022.	Vähintään 10 kokousta Vähintään 5 Vähintään 1 500 €

Tuloarviot ja määrärahat

<u>Ulkoiset</u>	<u>Tp 2022</u>	<u>Ta2023</u>	<u>MTa2023</u>	<u>Ta2024</u>	<u>Ts2025</u>	<u>Ts2026</u>
Toimintatuotot	157 195	94 800	94 800	108 400	109 273	109 496
Toimintakulut	-892 528	-1 003 014	-1 011 837	-994 328	-1 012 152	-1 032 384
josta palvelujen ostot	-243 440	-171 280	-171 280	-229 001	-233 581	-238 246
Toimintakate	-735 333	-908 214	-917 037	-885 928	-902 879	-922 888
<u>Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	627,00					
Toimintakulut	-273 303	-377 018	-377 018	-315 601	-321 913	-328 351
Toimintakate	-272 676	-377 018	-377 018	-315 601	-321 913	-328 351
<u>Ulkoiset+Sisäiset</u>						
Toimintatuotot	157 822	94 800	94 800	108 400	109 273	109 496
Toimintakulut	-1 165 831	-1 380 032	-1 388 855	-1 309 929	-1 334 065	-1 360 735
Toimintakate (=sitova)	-1 008 009	-1 285 232	-1 294 055	-1 201 529	-1 224 792	-1 251 239
muut laskennalliset erät	-54 105	-68 644	-68 644	-69 289	-69 289	-69 289
poistot	-89 008,41	-88 029	-88 029	-100 269	-100 269	-100 269
nettomenot/asukas	-178,83	-223,55	-224,92	-212,67	-210,12	-212,34
asukkaat	6437	6 450	6 450	6 447	6 636	6 691

KÄYTTÖTALOUDEN ULKOISET TULOT/MENOT TOIMIALUEITTAIN

100 VAALIT	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT	14 824	13 000	26 000	100,0	26 260	26 260
TOIMINTAKULUT	-16 080	-17 045	-29 717	74,3	-30 309	-30 918
TOIMINTAKATE	-1 255	-4 045	-3 717	-8,1	-4 049	-4 658
KUSTANNUSLASKENNALLISET ERÄT	0	0	0		0	0
120 TARKASTUSTOIMI	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTAKULUT	-20 181	-14 993	-15 431	2,9	-15 740	-16 055
TOIMINTAKATE	-20 181	-14 993	-15 431	2,9	-15 740	-16 055
130 YLEISHALLINTO	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT	47 350	77 345	72 366	-6,4	73 074	73 090
TOIMINTAKULUT	-1 405 962	-1 813 217	-1 757 955	-3,0	-2 089 020	-2 230 805
TOIMINTAKATE	-1 358 613	-1 735 872	-1 685 589	-2,9	-2 015 946	-2 157 715
160 JOUKKOLIIKENNE	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTAKULUT	-830 932	-850 000	-840 891	-1,1	-857 669	-874 822
TOIMINTAKATE	-830 932	-850 000	-840 891	-1,1	-857 669	-874 822
170 ELINKENOTOIMI	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTAKULUT	-89 346	-93 500	-117 700	25,9	-120 054	-122 456
TOIMINTAKATE	-89 346	-93 500	-117 700	25,9	-120 054	-122 456

180 KAAVOITUS JA MAANKÄYTTÖ	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT	340 341	466 500	450 000	-3,5	450 000	451 650
TOIMINTAKULUT	-79 028	-87 975	-105 181	19,6	-107 185	-109 327
TOIMINTAKATE	261 313	378 525	344 819	-8,9	342 815	342 323
300 PERUSOPETUS	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT	855 843	911 850	951 350	4,3	955 727	956 737
TOIMINTAKULUT	-5 905 290	-5 942 988	-6 332 317	6,6	-6 456 908	-6 586 031
TOIMINTAKATE	-5 049 446	-5 031 138	-5 380 967	7,0	-5 501 181	-5 629 294
360 VARHAISKASVATUS	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT	517 887	530 500	374 100	-29,5	377 791	381 326
TOIMINTAKULUT	-5 208 685	-5 507 732	-5 572 233	1,2	-5 675 907	-5 789 416
TOIMINTAKATE	-4 690 799	-4 977 232	-5 198 133	4,4	-5 298 116	-5 408 090
400 HYVINVOINTIPALVELUT	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT	157 195	94 800	108 400	14,3	109 273	109 496
TOIMINTAKULUT	-892 528	-1 011 837	-994 328	-1,7	-1 012 152	-1 032 384
TOIMINTAKATE	-735 333	-917 037	-885 928	-3,4	-902 879	-922 888
600 TEKNISET PALVELUT	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT	345 403	209 100	109 100	-47,8	109 100	109 191
TOIMINTAKULUT	-682 826	-523 821	-530 612	1,3	-539 497	-550 284
TOIMINTAKATE	-337 423	-314 721	-421 512	33,9	-430 397	-441 093

620 TOIMITILAPALVELUT - JA V	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT	1 217 317	852 200	866 010	1,6	866 050	874 290
TOIMINTAKULUT	-3 866 185	-3 935 069	-3 757 415	-4,5	-3 822 061	-3 898 489
TOIMINTAKATE	-2 648 867	-3 082 869	-2 891 405	-6,2	-2 956 011	-3 024 199

650 VESIHUOLTOLAITOS	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT	1 066 107	1 135 000	1 148 000	1,1	1 258 000	1 368 000
TOIMINTAKULUT	-527 853	-621 200	-607 825	-2,2	-619 942	-632 342
TOIMINTAKATE	538 253	513 800	540 175	5,1	638 058	735 658

700 RAKENNUSVALVONTA JA Y	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT	68 960	74 000	59 000	-20,3	59 590	60 186
TOIMINTAKULUT	-170 674	-200 567	-218 641	9,0	-222 960	-227 418
TOIMINTAKATE	-101 714	-126 567	-159 641	26,1	-163 370	-167 232

RAPORTTI YHTEENSÄ	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KH 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT	4 631 226	4 364 295	4 164 326	-4,6	4 284 865	4 410 226
TOIMINTAKULUT	-19 695 570	-20 619 944	-20 880 246	1,3	-21 569 404	-22 100 747
TOIMINTAKATE	-15 064 343	-16 255 649	-16 715 920	2,8	-17 284 539	-17 690 521

TULOSLASKELMA

ulkoiset ja sisäiset								
	Tp2022	Mta 2023	Ta 2024	muutos % ta24/ta23	Ts2025	muutos % ts25/ta24	Ts2026	muutos % ts26/ts25
Toimintatuotot	9 093 369	9 059 474	8 697 832	-4,0 %	8 909 042	2,4 %	9 126 887	2,4 %
Myyntituotot	3 523 609	3 253 446	3 247 159	-0,2 %	3 386 058	4,3 %	3 525 535	4,1 %
Maksutuotot	530 860	546 900	507 800	-7,1 %	512 878	1,0 %	518 006	1,0 %
Tuet ja avustukset	607 516	622 245	546 066	-12,2 %	551 527	1,0 %	551 527	0,0 %
Muut toimintatuotot	4 431 384	4 636 883	4 396 807	-5,2 %	4 458 579	1,4 %	4 531 819	1,6 %
Toimintakulut	-43 021 969	-25 315 123	-25 413 752	0,4 %	-26 193 581	3,1 %	-26 817 408	2,4 %
Henkilöstökulut	-11 335 208	-11 664 462	-12 015 415	3,0 %	-12 255 725	2,0 %	-12 500 841	2,0 %
Palkat ja palkkiot	-9 127 394	-9 411 232	-9 741 180	3,5 %	-9 936 003	2,0 %	-10 134 720	2,0 %
Henkilösivukulut	-2 207 814	-2 253 230	-2 274 235	0,9 %	-2 319 722	2,0 %	-2 366 121	2,0 %
Eläkekulut	-1 881 035	-1 905 420	-1 980 327	3,9 %	-2 019 935	2,0 %	-2 060 335	2,0 %
Muut henkilösivukulut	-326 779	-347 810	-293 908	-15,5 %	-299 787	2,0 %	-305 786	2,0 %
Palvelujen ostot	-25 591 193	-7 522 259	-7 584 120	0,8 %	-8 028 808	5,9 %	-8 289 357	3,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 860 097	-1 595 083	-1 652 930	3,6 %	-1 685 989	2,0 %	-1 719 688	2,0 %
Avustukset	-533 259	-683 150	-632 350	-7,4 %	-632 350	0,0 %	-644 997	2,0 %
Muut toimintakulut	-3 702 212	-3 850 169	-3 528 937	-8,3 %	-3 590 709	1,8 %	-3 662 525	2,0 %
Toimintakate	-33 928 600	-16 255 649	-16 715 920	2,8 %	-17 284 539	3,4 %	-17 690 521	2,3 %
Verotulot	28 286 221	13 538 000	13 180 000	-2,6 %	13 630 000	3,4 %	14 110 000	3,5 %
Valtionosuudet	7 764 308	5 296 434	5 807 816	9,7 %	6 107 816	5,2 %	6 207 816	1,6 %
Rahoitustuotot ja -kulut	55 402	-37 000	-227 000	513,5 %	-226 999	0,0 %	-326 999	44,1 %
Korkotuotot	16 630	2 000	2 000	0,0 %	2 000	0,0 %	2 000	0,0 %
Muut rahoitustuotot	222 594	166 782	166 782	0,0 %	169 698	1,7 %	172 672	1,8 %
Korkokulut	-37 426	-60 000	-250 000	316,7 %	-250 000	0,0 %	-350 000	40,0 %
Muut rahoituskulut	-146 396	-145 782	-145 782	0,0 %	-148 697	2,0 %	-151 671	2,0 %
Vuosikate	2 177 330	2 541 785	2 044 896	-19,5 %	2 226 278	8,9 %	2 300 296	3,3 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 765 338	-1 900 800	-2 215 459	16,6 %	-2 244 230	1,3 %	-2 414 230	7,6 %
Suunnitelman muk. poistot	-1 765 338	-1 900 800	-1 974 230	3,9 %	-2 194 230	11,1 %	-2 414 230	10,0 %
Arvonalentumiset			-241 229		-50 000			
Tilikauden tulos	411 992	640 985	-170 563	-126,6 %	-17 952	-89,5 %	-113 934	534,7 %
Poistoeron muutos	18 921	18 921	18 921		18 921	0,0 %	18 921	0,0 %
Tilikauden ylijäämä (alij.)	430 913	659 906	-151 642	-123,0 %	969	-100,6 %	-95 013	-9905,3 %

RAHOITUSLASKELMA

	Tp2022	Mta 2023	Ta 2024	Ts2025	Ts2025
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	2 177 330	2 541 785	2 044 896	2 226 277	2 303 145
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-172 415	-300 000	-285 000	-285 000	-287 850
Toiminnan rahavirta	2 004 915	2 241 785	1 759 896	1 941 277	2 015 295
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-3 061 787	-3 953 995	-5 317 000	-5 965 000	-1 505 000
Rahoitusosuudet					
investointimenoihin	9 000	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	192 738	380 000	285 000	285 000	285 000
Investointien rahavirta	-2 860 049	-3 573 995	-5 032 000	-5 680 000	-1 220 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-855 134	-1 332 210	-3 272 104	-3 738 723	795 295
Rahoituksen kassavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten vähennykset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		4 500 000		3 500 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-448 800	-623 000	-574 000	-474 000	-824 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	500 000	-3 000 000	1 000 000	0	0
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääom.muutokset					
Saamisten muutos	-1 066 496		150 000	150 000	150 000
Korottomien velkojen muutos	374 462				
Rahoituksen rahavirta	-640 834	877 000	576 000	3 176 000	-674 000
Rahavarojen muutos	-1 495 968	-455 210	-2 696 104	-562 723	121 295
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	5 568 291	5 113 081	2 416 977	1 854 254	1 975 549
Rahavarat 1.1.	7 064 259	5 568 291	5 113 081	2 416 977	1 854 254
	-1 495 968	-455 210	-2 696 104	-562 723	121 295

INVESTOINNIT

Investointimäärärahojen osalta sitovuustaso on projektikohtainen määräraha.

lautakunta	hanke	kuvaus	vaikuttavuus	proi	2023	2024	2025	2026	Aikataulusuunnitelma
Tekla	Rakennusten korjaukset ja rakentaminen	Raha suunnittelua varten		8008	100 000	50 000	50 000	50 000	
Tekla	Maununtupa	vuosiremontti kohde. 2025 LVIS liittyviä useita kohteita Maunun tuvalle.	Korjausvelanhallintaa. Seuraavat vuodet päätetään vuosittain talousarvion yhteydessä			150 000	150 000	150 000	aikataulutetaan vuoden alussa ja tehdään vuoden 2024 aikana
Tekla/ hyvla	Esteettömyyskartoitukset ja korjaukset	Selvitetään esteettömyysarpeet ja tehdään niihin korjauksia.	Jatketaan esteettömyyskartoitusten tekoa ja niiden perusteella valitaan korjauskohteet esteettömyysryhmän suositusten mukaan.	8031	70 000	20 000	30 000	30 000	
Tekla	Ovien sähkölkutus	Kunnankiinteistöjen lukituksen uusiminen		8033	30 000	80 000			Kilpailutus 2023 ja toteutus alkuvuonna 2024
Tekla	Jakelukeytiöt	Saneeraus. 2024 Laukolan koulu		8034	60 000	65 000			Toteutus alkuvuosi 2024
Tekla	Kirjasto/ kunnantalo	Uudisrakentaminen ja saneeraus. Hankesuunnitelman jälkeen päätös	Ongelmakiinteistöjen poistuminen/ korjausvelan hallinta			1 000 000	3 000 000		Hankesuunnittelu käynnissä, aikataulu päätöksenteon yhteydessä
Tekla	Kirkonkylän koulu	Saneeraus. Hankesuunnitelman jälkeen päätös	Korjausvelan hallinta	8038			100 000	1 000 000	
Tekla	Karhukallion pk	Saneeraus. Hankesuunnitelman jälkeen päätös	Ongelmakiinteistön poistuminen/ korjausvelan hallinta	8039		2 500 000	1 700 000		Kilpailutus 2023 ja toteutus vuoden 2024 aikana
Tekla / Opva	Laukolan koulu	Pukuhuoneiden märkätilat 2023, musiikkiluokka 2024	Käyttäjätarpeet paranevat	8040	50 000	15 000			Kesällä 2024
Tekla	Merttelän koulu	Selvityksen mukaisesti väistötilaksi tarvittaessa, kolmannen sektorin ja teknisen toimen käyttöön.	Liikuntatila ja osittain muuta tilaa kolmannelle sektorille, Korvataan puutteelliset teknisen toimen tilat. Pyritään saamaan tilat hyötykäyttöön	8041		150 000			Suunnittelu käynnissä, keväällä 2024
Opva	Jokikummun päiväkot	Pihamuutokset				7 000			
Tekla	Päällystystyöt		Katuverkoston kunnossapitoa	8204	100 000	80 000	80 000	100 000	Vuoden 2024 aikana
Tekla	Katuvalojen uusintaa	Vaihdetaan vanhoja lamppuja uusiin energiasäästölamppuihin	Pyritään ylläpitämään kunnan katuvaloverkosta, kustannus säästö / energian säästö	8229	30 000	30 000	30 000	30 000	Syky 2024
Tekla	Liikenneturvallisuus	Teiden korjaus/parantamiskohteet	Vuosittain valitaan erikseen liikenneturvallisuutta parantava kohde	8234	30 000	30 000	30 000	30 000	Ltk päättää kohteen, loppuvuosi 2024
Tekla	Bussipysäkit		Fölin kautta tulevat tarvittavat toimenpiteet	8236	30 000	5 000	5 000	5 000	
Tekla	Hulevesiselvitys	Ruskon kunnan eri alueiden korjaustyön suunnittelu ja	Hulevesien hallinta	8238	30 000	20 000	20 000	20 000	syky 2024
Tekla/ hyvla	Leikkipaikat	Vanhon leikkipaikkojen välineiden uusimista ja kunnossapitoa.	Parannetaan ja kunnostetaan ns. yleisiä leikkipaikkoja kunto- kartoituksen ja kehittämis- suunnitelman mukaisesti. Osallistetaan kuntalaisia suunnitteluun.	8400	40 000	40 000	40 000	40 000	
Khall	Tietojärjestelmien kehittäminen	2024 Tiedolla johtaminen +Varhaiskasvatus ohjelma		8704	20 000	60 000	10 000	10 000	
Tekla	Hujalan kevytväylä	Suunnittelu Kaharintie	Yhteishanke ELYn kanssa kunnan osuus 50%, yhteensä kustannus noin 1,2 milj	8231	50 000	100 000	500 000		Suunnitelma vaiheessa, toteutus Väyläviraston hyväksynnän jälkeen, syky 24/alkuvuosi 2025
Khall	Joukkoliikenne (Föli)	Vuosittain maksujärjestelmän kustannuksiin		8702	10 000	10 000	10 000	10 000	
Khall	Maanmyynti	Tontteja Päällistönmäessä ja Valkiavuorella (tasearvot)		8900	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000	
Tekla	Urheilukentän huoltorakennus	Rakennuksen suunnittelu (pukuhuone, sosiaalitalat)	Pesäpallot kentälle pukusuoja, Jatkossa myös toimii luistelukentän pukusuoja	8028	30 000			30 000	
Tekla	Härjänruopantie+Harjutie kt/tiet ja valot	Härjänruopantien teollisuustontit	Kaavan viimeistely /aloitettu 2023	8203	25 000	45 000			Aloitettu 2023, kesään 2024 mennessä valmiiksi
Tekla	Ketunluolan kt/tiet ja valot	Rakentaminen alkaa 2024	Noin 20 tonttia myyntiin	8206	275 000	250 000			Suunnittelu käynnissä, keväällä 2024 kilpailutus, valmis 2024 loppuun mennessä
Tekla	Päällistönmäen kt/ tiet ja valot	Rekikaaren ja Jukotien päällystys ja valaistus, 2025 loppujen	Viimeisten kohteiden valmiiksi saattaminen	8216	225 000	200 000	100 000		Syky 2024
Tekla/vesih	Ketunluolan kt/vesihuolto	Rakentaminen alkaa 2024	Noin 20 tonttia myyntiin	8226	275 000	250 000			0
Tekla/vesih	Härjänruopantie+Harjutie kt/vesihuolto	Härjänruopantien teollisuustontit	Kaavan viimeistely /aloitettu 2023	8226	20 000	40 000			Aloitettu 2023, kesään 2024 mennessä valmiiksi
Tekla	Päällistönmäen asemakaavan laajennus	päällistönmäen laajennus tonttien rakennussuunnittelu	Kaavan valmistuksen jälkeen toteutussuunnittelu, jotta saadaan kilpailutus käyntiin alkuvuodeksi 2025			30 000			
Tekla	Autolatauspaikat kiinteistöille			8233	30 000		30 000		
Hyvla	Lähiliikuntapaikkojen kehittäminen	Ruskon liikuntaolosuhteiden kehittäminen perhepuistoja ja lähiliikuntamahdollisuuksia lisäämällä.	Jatketaan Paasniitun perhepuiston tyyppisten monikäyttöpuistojen kehittämistä. Kunnostetaan asennettuja (mm. Vahdon rantapolun) ulkokuntolaitteita. Osallistetaan kuntalaisia suunnitteluun.	8410	50 000	50 000	50 000	50 000	
Tekla	Turvakamerat	Uusitaan vanhoja	Turvallisuuden parantaminen	8718	20 000	20 000	20 000	20 000	Syky 2024
Tekla	Teknisen varastotilat	Työkoneiden hankinta	Kaluston kunnossapito	8750	20 000	20 000	10 000	10 000	
				proi	2023	2024	2025	2026	Aikataulusuunnitelma

	2023	2024	2025	2026
NETTOINVESTOINNIT	2 637 000	5 237 000	5 885 000	1 505 000
brutto	2 717 000	5 317 000	5 965 000	1 585 000
tulot	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HENKILÖSTÖKULUT

	TP2022	Mta 2023	Ta 2024	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Vaalit	13 403	9 545	17 924	-31,0 %	-28,8 %	87,8 %
Tarkastustoimi	7 764	5 593	5 749	54,0 %	-28,0 %	2,8 %
Yleishallinto	678 834	845 617	809 975	4,8 %	24,6 %	-4,2 %
Elinkeinotoimi	2 139			18,3 %	-100,0 %	
Kaavoitus ja maankäyttö	7 235	7 975	8 081	1,1 %	10,2 %	1,3 %
Aikuissosiaalityö ja -psykos.palv.	21 786			-0,1 %	-100,0 %	
Perhepalvelut	664			-2,4 %	-100,0 %	
Hoito- ja hoivapalvelut	46 499			-6,8 %	-100,0 %	
Perusterveydenhuolto	22 181			-1,5 %	-100,0 %	
Suun terveydenhuolto	12 648			-3,5 %	-100,0 %	
Erikoissairaanhoido	35 681			-4,4 %	-100,0 %	
Perusopetus	4 647 575	4 633 231	4 953 082	1,5 %	-0,3 %	6,9 %
Varhaiskasvatus	3 435 744	3 599 430	3 627 608	10,0 %	4,8 %	0,8 %
Hyvinvointipalvelut	471 775	613 707	580 127	-6,6 %	30,1 %	-5,5 %
Tekniset palvelut	216 833	209 521	210 077	6,6 %	-3,4 %	0,3 %
Toimitilapalvelut - ja vuokraus	1 634 538	1 658 141	1 717 638	-0,7 %	1,4 %	3,6 %
Palo- ja pelastustoimi	677			-70,0 %	-100,0 %	
Rakennusvalvonta ja ympäristöasiat	79 232	81 702	85 154	2,8 %	3,1 %	4,2 %
YHTEENSÄ	11 335 208	11 664 462	12 015 415	3,4 %	2,9 %	3,0 %

HENKILÖSTÖ

Lukumäärät henkilötyövuosina muunnettuna kuukausista tai osa-aikaprosenteista kokonaisiksi.

Taulukko pyrkii kuvaamaan henkilöstömäärärahoihin varattuja resursseja eli luvut sisältävät sekä vakinaiset että määräaikaiset henkilöt.

Sijaismäärät laskettu budjetoidusta määrärahasta keskimääräisellä kuukausipalkalla.

Tilinpäätösten määrät sisältävät vakinaiset, sijaiset ja määräaikaiset henkilötyövuosina sisältäen palkalliset vapaat.

	Tp2021	Ta2022	Tp2022	Ta2023	Ta2024	
Kunnanhallitus/yleishallinto						
vaalit						
kunnanjohtaja/talous- ja hallintojohtaja	2,00	2,00	1,92	2,00	2,00	
tietohallintopäällikkö, järjestelmäasiantuntijat	2,89	3,00	2,78	2,78	2,83	
pääkirjanpitäjä, kirjanpitäjä ja toimistosihteeri	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60	
asianhallintasihteeri, palvelusihteeri,						
toimistosihteeri	2,28	2,53	2,25	2,50	2,40	
muut nimikkeet			0,71			
	9,77	10,13	10,26	9,88	9,83	
työllistetyt				5,08	3,00	
Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta						
<u>Perusopetus</u>						
rehtorit ja johtajaopettajat	4,00	4,00	4,00	4,00	3,00	
koordinaattorit		0,25	0,25			
it-henkilöstö	1,89					
opettajat ****	64,59	58,43	68,00	60,52	61,91	
koulunkäynninohjaajat/ip-kerho-ohjaajat**	14,79	13,80	17,34	16,59	18,06	
kuraattori ja psykologi	2,58	2,00	2,76			
Koulusihteeri	1,03	1,25	1,24	1,15	1,00	
			3,39			
	88,88	79,73	96,98	82,26	83,97	1,71
opettajien sijaiset		1,42	1,42	4,00	1,25	
<u>Varhaiskasvatus ja esiopetus</u>						
varhaiskasvatusjohtaja, päiväkodin johtajat	7,07	6,00	7,64	6,00	5,00	
it-asiantuntija					0,09	
lastentarhanopettajat, erityisopettajat	21,91	22,33	22,42	26,25	22,92	
Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat	48,10	47,03	52,91	45,35	44,54	
ryhmä- ja henk.koht.avustajat	2,24	sis.ed		1,08	4,18	
Palveluneuvoja, toimistosihteri	1,75	1,75	2,10	1,85	2,00	
Sijaiset			1,82			
	81,07	77,11	86,89	80,53	78,73	-1,80
varhaiskasvatuksen sijaiset		2,33		2,03	3,16	
Hyvinvointilautakunta						
hyvinvointijohtaja	1,00	1,00	0,63	1,00	1,00	
nanny				1,00		
kirjasto- ja kulttuuripäällikkö	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
kirjastonhoitajat	1,95	2,00	1,75	2,00	3,00	
kirjastovirkailijat	2,87	3,00	2,04	3,00	1,00	
kirjastoavustaja*****					0,20	
liikuntapalveluvastaava (henkilö sisältyy opettajiin)						
liikuntapaikkavastaava	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50	
nuorisotyöntekijät (hanketyö sis.siiro-0,25)					1,75	
nuoriso-ohjaajat (sis.kesäkerho)	3,07	3,17	2,27	3,57	1,45	
koulunuorisotyöntekijä					0,66	
muut nimikkeet			1,96			
	10,89	10,67	10,15	12,07	10,56	-1,51
kirjastovirkailijoiden sijaiset						

Tekninen lautakunta

tekninen johtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
kunnaninsinööri, aik. työpäällikkö, rakennusinsinööri	1,50	1,50	1,46	1,50	1,97
tekninen sihteeri (siirto yleish.2019)	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
kiinteistönhoitajat	7,58	5,42	6,04	5,70	7,50
liikuntapaikkavastaava	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50
vesihuoltopäällikkö	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
vesihuoltolaitoksen hoitaja	2,00	2,18	1,41	2,50	1,00
siivoustyönohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
toimitilahuoltajat ***	16,73	15,74	17,36	13,40	13,40
ruokapalvelupäällikkö	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
ruokapalveluvastaavat	5,00	4,21	5,54	3,52	3,52
suurtaloukokit	8,52	8,27	8,58	7,78	7,78
ruokapalvelutyöntekijät *	0,27	0,48	0,71	0,60	
	48,10	43,80	48,60	41,00	41,17
muut nimikkeet/sijaiset			1,50		1,25

laitoshuoltajien sijaiset	1,00	0,99
ruokapalvelun sijaiset	1,55	1,23

Kaavoitus- ja rakennuslautakunta

rakennustarkastaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Henkilöstö yhteensä		222,44	253,88	226,74	225,26
Henkilöstö sisältäen sijaiset	239,71	228,74		240,07	233,92
Henkilöstötilinpäätöksessä olleet HTV2- luvut*****	233,42				

Tilinpäätöksen toteutumaraportista ei pysty erottelemaan sijaisia kattavasti erikseen.

* ruokapalvelutyöntekijät sisältävät muutamien laitoshuoltajien keittiötoihin käyttämät työajat

** koulunkäynninohjaajista osa laskutetaan muilta kunnilta

*** V.2022 laitoshuoltajista 1 htv laskutetaan Maununkodilta

**** V.2021 Opettajista 0,92 htv koronatuella

palkattua

*****vähennys tehty kirjaston toimintatilanteen vuoksi väliaikaisesti

RUSKON VESIHUOLTOLAITOS

TULOSLASKELMA

TULOSLASKELMA	TP2022	Mta2023	TA2024	TS2025	TS2026
Liikevaihto	1 101 717	1 172 000	1 190 000	1 300 840	1 411 696
Liiketoiminnan muut tuotot	6 888	5 000			
Materiaalit ja palvelut	-768 366	-861 586	-887 416	-905 164	-923 268
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-161 887	-114 700	-133 700	-136 374	-139 102
Ostot tilikauden aikana	-161 887	-114 700	-133 700	-136 374	-139 102
Palvelujen ostot	-606 479	-746 886	-753 716	-768 790	-784 166
Poistot ja arvonalentumiset	-288 396	-303 312	-308 236	-308 236	-308 236
Suunnitelman mukaiset poistot	-288 396	-303 312	-308 236	-308 236	-308 236
Liiketoiminnan muut kulut	-6 526	-18 852	-4 231	-4 276	-4 362
Liikelylijäämä (-alijäämä)	45 317	-6 750	-9 883	83 164	175 830
Rahoitustuotot ja -kulut:	-145 879	-145 782	-145 782	-145 697	-151 671
Muut rahoitustuotot	0				
Korvaus peruspääomasta	-145 782	-145 782	-145 782	-145 697	-151 671
Muut rahoituskulut	-98				
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunn. eriä	-100 562	-152 532	-155 665	-62 533	24 159
Satunnaiset tuotot ja -kulut					
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-100 562	-152 532	-155 665	-62 533	24 159
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)					
Vapaaehtoisten varausten lis (-) tai väh (+)					
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-100 562	-152 532	-155 665	-62 533	24 159

RAHOITUSLASKELMA

	TP2022	Mta2023	TA2024	TS2024	TS2025
Toiminnan ja investointien rahavirta					
Liikelylijäämä (-alijäämä)					
Poistot ja arvonalentumiset	288 396	303 312	308 236	308 236	308 236
Rahoitustuotot ja -kulut	-145 879	-145 782	-145 782	-145 697	-151 671
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-111 698	-769 745	-290 000	0	0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykk.luovutustulot	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	30 819	-612 215	-127 546	162 539	156 565
Rahoituksen rahavirta					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos, lis-, väh+	-102 081	213 248	499 220	105 058	-138 870
Korottomien velkojen muutos lis+, väh-	25 946				
Rahoituksen rahavirta	-76 136	213 248	499 220	105 058	-138 870
Rahavarojen muutos	-45 317	-398 967	371 674	267 597	17 695
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12. *		0	0	0	0
Rahavarat 1.1.	1 536 096	0	0	0	0

* Kuntatietoraportoinnin vaatimusten johdosta vesihuollon yhdistyksen saldo siirretty tilille saamiset kunnalta.